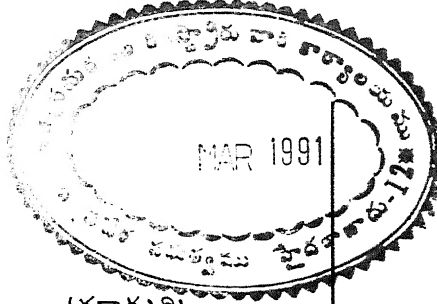


ಬಾಲ ರೆಬರತ್ನಾಕರಂ



బాలల రోబ్బరత్నాకరం



'కూర్పరి'

ఆచార్య తామాటి దొణప్ప



అభినందన్ పబ్లిషర్స్

28-10 శారదాపేట కోట్ల, విజయవాడ-520002

Dec no
19271

బాలల శబ్దరత్నాకరం

తెలుగు టు తెలుగు డిక్షనరీ ఫర్ చిల్డ్రన్

ఎడిటర్:

ఆచార్య తూమాటి దొణప్ప

పబ్లిషర్స్

అభినందన పబ్లిషర్స్

విజయవాడ-500 002.

డైరెక్టర్ ఆఫ్ పబ్లిషింగ్

బి. బాబ్జీ

మొదటిప్రచురణ: 1991

వెల: రూ. 50/-

ఆర్ట్‌వర్క్: గోలి శివరామ్

టైప్‌సెట్టింగ్, ప్రొసెసింగ్

& ప్రింటింగ్

కళాజ్యోతిప్రెస్ ప్రవేట్ లిమిటెడ్

హైదరాబాద్-20.

© అభినందన పబ్లిషర్స్, 1991 సర్వస్వామ్య సంకలితం.

ప్రచురణకర్తలు అనుమతిలేకుండా ప్రచురణలోని ఏ భాగమూకూడా ఏ విధంగాను (ఎలక్ట్రానిక్, మెకానికల్, ఫోటో కాపీయింగ్ రికార్డింగ్) పునర్ముద్రణ చేయకూడదు.

ప్రకాశకీయం

మా సోదరసంస్థ న్యూ స్టూడెంట్స్ బుక్ సెంటర్, విజయవాడ ద్వారా ఇప్పటివరకు ఎన్నో విజ్ఞానదాయకమైన పుస్తకాలు ప్రచురించి అందించిన మా మాతనసంస్థ 'అభినందన పబ్లిషర్స్,' విజయవాడ నుంచి అందరికీ ఉపయోగపడే విధముగా పిల్లల పుస్తకాల ప్రచురణ ప్రారంభించి ఇటీవల ఒక 'బాలల విజ్ఞానసర్వస్వము' (సంస్కృతి భాగం) విడుదల (1990) చేసింది. బుడ్డిగ నుబ్బరాయన్ గారి సంపాదకత్వం వహించిన ఈ పరిశీలనా (రిఫరెన్స్) గ్రంథం మంచి పత్రికాభిప్రాయాల్ని (రివ్యూ) పొందుటయే గాక, జనాదరణ పొందింది. ఈ ఉత్సాహ, ప్రోత్సాహాలు పిల్లలకై మరొక పరిశీలనా గ్రంథం 'బాలల శబ్దరత్నాకరం'ను ప్రచురించడానికి దోహదపరిచింది. దీని సంపాదక నిర్వహణ ఆచార్య తామ్రాటి దోణప్పగారికి అప్పగించగా వారు శ్రమకోర్చి ఈవిధంగా సిద్ధపరచారు.

ఈనాడు ప్రాథమిక విద్య, ఉన్నత పాఠశాల విద్య మాతృభాషలోనే గరవడం జరుగుతుంది. ఈ వయోవర్గం పిల్లల నిఘంటు అవసరాలను దృష్టిలోపెట్టుకుని ఈ పుస్తకాన్ని రూపొందించడం జరిగింది. ఆయా ఆరోపాలకు ఇచ్చిన అర్థాల అవగాహన మరింత ఇనుమడింప చేయడానికి అనువుగా రేఖాచిత్రాల రూపకల్పన గోలి శివరామ్ గారు నిర్వహించారు.

బాలల విజ్ఞానసర్వస్వం, తెలుగు-తెలుగు నిఘంటు ప్రబల శబ్దరత్నాకరంవంటి ఆకర (రిఫరెన్స్) గ్రంథాల ప్రచురణరంగంలో మా సంస్థచేస్తున్న ప్రయోగత్మాక ప్రయత్నాలను పాఠకలోకం ముఖ్యంగా విద్యాసంస్థలు సాదరంగా స్వీకరించి ప్రోత్సహిస్తాయని విశ్వసిస్తున్నాం. ఈ 'బాలల శబ్దరత్నాకరం' ముద్రణలో అత్యంత ఆధునిక లేజర్ డి.టి.పి. టైప్ సెట్టింగ్, ఆఫ్ సెట్ ముద్రణ వినియోగించి మీకు ఈ విధంగా మీ ముందుంచగలిగినందుకు సంతోషిస్తున్నాం.

విజయవాడ
ఫిబ్రవరి 1991

ఇట్లు
బి.బాబ్జీ
డైరెక్టర్ ఆఫ్ పబ్లిషింగ్
అభినందన పబ్లిషర్స్

ఇలా చూడండి

మనసులోని భావాలను నోటిమాటగా బైటపెట్టేదే భాష. తెలుగువారు మాట్లాడేభాష. తెలుగులేక తెనుగు. దీనికే 'ఆంధ్రం' అన్నపేరుకూడ ఉంది. రెండువేల సంవత్సరాల క్రితంనుంచే తెలుగుభాష ప్రజల వాడుకలో ఉంది. తెలుగువారితోపాటు వారిభాషకూడ పెరుగుతూ వచ్చింది. ఇలా పెరిగేదశలో సంస్కృతం, ప్రాకృతం, పార్శ్వ, కన్నడం, తమిళం, మరాఠీ, ఉర్దూ, ఒరియా, ఇంగ్లీషు మొదలైన భాషలతో దీనికి సంబంధం కలిగింది. అందువల్ల ఎన్నోమాటలను ఈ యీభాషలనుంచి తెలుగువారు ఎరవుతెచ్చుకొని తమభాషను పెంచి పెద్దచేసుకున్నారు. సామాన్య ప్రజలేకాక, తెలుగు కవులు వారిని పోషించిన ప్రభువులు కూడా ఈ పెరుగుదలలో తోడ్పడ్డారు.

ఇలాగా పెరిగి పెద్దదైన తెలుగుభాషలోని అన్ని మాటల అర్థాలు తెలుగువారికి అందరికీ తెలియడం సాధ్యంకాదు కదా! అందుకని ఈమాటలను పోగుచేసి, వాటి అర్థాలు తెలిపే పుస్తకాలను రచించారు. వీటినే కోశాలనీ, నిఘంటువులనీ అంటారు. జ్ఞానమూ విజ్ఞానమూ పెరగాలంటే "దేశమైనా చూడు, కోశమైనా చూడు" అంటారు పెద్దలు. ఒకభాషలోని మాటలకు సరియైన అర్థాలు తెలిపే పుస్తకమే కోశం. తెలుగు నిఘంటువులను మొట్టమొదట పద్యాలలో రచించారు. ఆంధ్రనామ సంగ్రహం, ఆంధ్ర నామశేషం, ఆంధ్ర భాషార్థనం, వెంకటేశాంధ్రం, సాంబ నిఘంటువు - మొదలైనవన్నీ పద్యాలలోకూర్చిన తెలుగు నిఘంటువులు. ఇంచుమించు ఒకటే అర్థంగల వేర్వేరు మాటలను పర్యాయపదాలని అంటారు. ఇలాంటి పర్యాయ పదపట్టికలే పద్యాలలో కూర్చిన మన తెలుగు నిఘంటువులు. శ్లోకాలలో రచించిన సంస్కృత భాషలోని అమరకోశం మొదలైన నిఘంటువులను చూచి మన తెలుగు కవులు అదే నమూనాలో వీటిని తయారుచేశారు. వీటి అవనరమూ, ఉపయోగమో బొత్తిగా తెలియకపోయిననూ, వీధి బడులలోని స్థితిలు ఈ పద్యాలను గుడ్డి కంఠోపారంగా బట్టిపెట్టి అడిగినవప్పుడు అప్పజెప్పేవారు.

ఇంగ్లీషువారి పరిపాలన వచ్చాక తెలుగు నిఘంటువుల రచనా పద్ధతి మారిపోయింది. అర్థాలతో మాటలను అకారాది క్రమంలో కూర్చి, నిఘంటువులను సిద్ధపరిచారు. ఆంధ్రదీపిక, శబ్దరత్నాకరం, సూర్య రాయాంధ్ర నిఘంటువు మొదలైనవి కొత్త పద్ధతిలో సిద్ధమైన నిఘంటువులు. కళాశాలల్లో

విశ్వవిద్యాలయాల తరగతులలో చదివే విద్యార్థులకూ, పండితులకూ ఇవి ఎంతో ఉపయోగకరమైనవి. ఇవి పాఠశాలలోని బాలబాలికలకు అందుబాటులో లేనివి; అంతగా అవసరంలేనివి. పిల్లల 'చేతివెన్నముద్దలు'గా చేతులలో ఇమిడిపోయే చిన్న చిన్న పుస్తకాలు వీరికి కావాలి. ఆ చూపుతో రూపెత్తినది ఈ నిఘంటువు.

ఒకటినుంచి పదోతరగతి వరకూగల విద్యార్థుల పాఠ్యగ్రంథాలనూ, ముఖ్యంగా పాఠ్యాంశాలుగా నిర్ణయించే ప్రాచీన కావ్య భాగాలనూ పరిశీలించి, అందలి కఠినపదాలను ఏర్పి, వాటిని అకారాదిక్రమంలో కూర్చి, వీలైనంత సులువైన రీతిలో వాటి అర్థాలు నూచించి దీనిని సిద్ధంచేశాము. కొన్నింటికి అర్థవివరణలతో జన్యపదాలు జతపరచి అవసరమనిపించిన చోట్ల ఆయా మాటల వివరణ సులభమైన ప్రయోగాలవల్లనూ, రేఖా చిత్రాల వల్లనూ బాలబాలికల మనస్సులకు హత్తుకొనేటట్లు చూపబడింది.

ఉన్నత పాఠశాలలలోని పైతరగతులలో ప్రకృతి వికృతులను గూర్చి తెలుగు ఉపాధ్యాయులు పిల్లలకు బోధిస్తూ ఉంటారు. సంస్కృత, ప్రాకృత భాషలనుంచి ధ్వనిపరమైన మార్పులతో వచ్చిన మాటలను తద్బవాలనీ వికృతులనీ అంటారు. వికృతిని (మార్పును) పొందినది కాబట్టి వికృతి; దీనికి మొదటి (మూల) రూపమేదో అది ప్రకృతి. ప్రకృతి వికృతుల అవసరంవల్ల వికృతి రూపాల దగ్గర సంస్కృత (సం.) ప్రాకృత (ప్రా.) భాషలలోని పదాలు చూపించాము.

ఎంతో ఎత్తైన భాష అనే మేడపైకి ఎక్కడానికి ఇది మొదటి మెట్టు మాత్రమే. పిన్నలూ, పెద్దలూ నవరణలు, వివరణలు తెలిపితే మరి కూర్పులో తగినమార్పులు చేస్తాము.

— కూర్పురి.

సంకేతాక్షర వివరణ

ప్రా: ప్రాకృతం

సం: సంస్కృతం

పా: పారసీకభాష

<: మొదలైన ఉన్నది
మార్పు పొందిన రూపం



తెలుగు వర్ణమాలలో మొదటి వర్ణం; బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు.

అంకకాడు: ముఖ్యుడు, శూరుడు; కళంకం కలవాడు; అనూయాపరుడు.

అంకణం: ఇంటిలో రెండు దూలాలకు మధ్య గల ప్రదేశం; ముంగిలి.

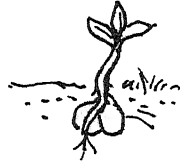
అంకం: తొడ; ఒడి; గుర్తు; మచ్చ; అంకె; నాటకంలో ఒకభాగం; దగ్గర; వంకరగా ఉండే పనిముట్టు.

అంకవన్నె: రికాబు, గుర్రాన్ని ఎక్కిడానికి పక్కన అమర్చిన మెట్టు.

అంకితం: కృతి ఇవ్వడం; గుర్తు వేసినది; లెక్కించినది.

అంకిలి: దొడకీలు; కీలకం.

అంకిలి: అడ్డు; ఆపద; చెడిపోవడం.



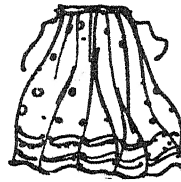
అంకురం



అంకుశం



అంకం



అంగదట్టం



అంగన

అంకురం: మొలక; మొగ్గ; నీరు; నెత్తురు; వెండ్రుక. అంకురార్పణం: ప్రారంభం; మొలకెత్తడానికి విత్తనాలు చల్లడం.

అంకుశం: ఏనుగును అదుపులో పెట్టడానికి దాని తలపై కొట్టేవాడియైన పనిముట్టు; అడ్డగింత.

అంకుసం: (<ప్రా. అంకుస-, సం. అంకుశం-).

అంకె: సంఖ్యను తెలిపేరేఖ.

౧, ౨, ౩ .. మొ.వి. తెలుగు

అంకెలు, 1, 2, 3... మొ.వి.

అరబిక్ అంకెలు; I, II, III...

మొ.వి. రోమన్ అంకెలు,

దగ్గర; స్వాధీనం; లోకువ.

అంకెం: గుర్రాన్ని ఎక్కిడాని

దాని పక్కన అమర్చిన లోక

పుమెట్టు; ఎడ్డు మొ. వాటే

వేసే బరువులో నగం.

అంగదట్టం: గాగరా, లంగ పావడా.

అంగన: స్త్రీ; ఉత్తరదిక్కు కలదంటున్న ఒక ఏనుగు అష్టదిగ్గజాలలో ఒకటి.

అంగం¹: దేహం; అవయవం; భాగం; ఉపాయం.

అంగం²: రీతి, పద్ధతి, విధం.

అంగరక్ష: శరీరరక్షణ; పిల్లలకు దిష్టి తగులకూడదని కట్టే రేకు.

అంగడి: దుకాణం, షాపు; వీధి; సభ.

అంగనం: ముంగిలి; వాహనం; నడవడం.

అంగరక్షకుడు: రాజులు మొదలగు వారిని కాపాడడానికై ఏర్పరిచిన భటుడు, Body Guard.

అంగరంగ భోగాలు: దేవతా విగ్రహానికి, దేవాలయానికి చేసే అలంకారాలు-నైవేద్యాలు.

అంగలార్చు: దుఃఖించు; భయంచేత ఏడ్చు.

అంగలేపం: శరీరానికి పూసే చందనం, అత్తరు మొ.వి.

అంగవస్త్రం: చిన్న తుండు గుడ్డ.

అంగారకుడు: ఒకనొక గ్రహం; కుజుడు. అంగారకవారం: మంగళవారం.

అంగారం: నిప్పు; బొగ్గు; ఎర్రటిది.



అంగడి



అంగుటం

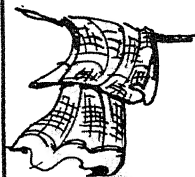
అంగరక్షకుడు



అంగుళియకం



అంచ



అంగవస్త్రం



అంగారం

అంగిలి: లోకుత్తుక; గొంతు లోపలి భాగం. అంగిట

ముల్లు: కొండనాలుక.

అంగీకరించు: ఒప్పుకొను.

అంగీకారం: ఒప్పుదల, సమ్మతి; పుచ్చుకొనడం.

అంగుటం: బొటనవేలు (<ప్రా. అంగుట్ట, నం. అంగుష్ఠ).

అంగుళం: వేలు; బొటనవేలు; అడుగులోపన్నెండోభాగం.

అంగుళి: వేలు, Finger; ఒక కొలత, అంగుళం.

అంగుళీయకం: ఉంగరం.

అంఘ్రి: పాదం; పద్యచరణం; వేరు, root.

అంచా; హంస. (నం. హంస-)

అంచా: పక్క; దగ్గర.

అంచనా: ఊహ, estimation.

అంచయాన: హంస నడకవంటి నడకగల స్త్రీ

అంచు: కొన, చివర; చీరచెరగు, బట్టకమ్మి; పక్క.

అంచె: వరుస; గుంపు ప్రయాణంలోని మజలీ, విడిది.

అంచెలంచెలుగా: ఒకచోట నుంచి తర్వాతిచోటుకు, ఒకస్థాయినుంచి పైస్థాయికి.

అంజ: సాదం; అడుగుదూరం;
అంగ; సమీపం.

అంజనం: కాటుక; రాతకువాడే
సిరా; ఒకజాతి బల్లి; ఒంటికి
పూసే పూత; దాచిన వాటిని
కనిపెట్టే సాధనం.

అంజలి: చేమోడ్లు, నమ
స్కారం; దోసిలి; అభినయ
హస్తనిశేషం.

అంజిక: భయం.

అంజా: భయపడు; సందే
హించు.

అంటు: తాకు; పట్టుకొను; తగు
లుకొను; అంటురాయి;
అయస్కాంతం; అంటు
వ్యాధి; ఒకరినుంచి ఒకరికి
సోకే జబ్బు.

అండ: ఆధారం; వెనుక; పక్క;
దగ్గరవారు అండగా
ఉన్నారు; మా అండదండలు
మీకున్నాయి.

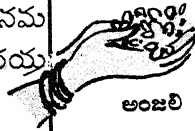
అండం: కోడి, బాతు మొ. వాటి
గుడ్డు.

అండజం: గుడ్డునుంచి పుట్టి
నది. చేప, పాము, పిట్ట, బల్లి
మొ.వి.

అండా: పెద్ద గుండిగ; గాబు;
గంగాళం.



అంజ



అంజలి



అంటు



అంతరిక్షం



అండం



అండా

అండి: చిన్న గుండిగ.

అంటుగట్టు: చెట్టు కొమ్మ
నుంచి ఇంకో మొక్కను
తయారుచేయడం.

కొమ్మంటు, నేలంటు.

అంతఃకరణం: మనస్సు.

అంతఃపురం: రాణులు నివసించే
భవనం.

అంతం: చివర; చావు; నాశనం.

అంతరం: లోపలిది, మనస్సు;
ఇతరం; తేడా.

అంతరంగం: మనస్సు; లోప
లిది; చాల ఇష్టమైనది.

అంతరదాష్టర: ఒకజాతి నాచు,
నీటి మొక్క.

అంతరాయం: అడ్డంకి; నడుమ
నడుమ వచ్చే రాబడి.

అంతరాత్మ: మనస్సు.

అంతరిక్షం: ఆకాశం; రోదసి.

అంతరించు: చచ్చు; నశించు;
చెడిపోవు.

అంతర్జాతీయం: ప్రపంచంలోని
అన్ని జాతులకూ దేశాలకూ
సంబంధించినది.

అంతరువు: భేదం; కొంచెం
దూరం; ఎడం.

అంతర్గతం: లోపలిది; దాచినది;
మరచినది; నడుమవచ్చి చేరి
నది; నశించినది.

అంతర్దానం: మరుగు పాటు;
మాయమవడం.

అంతర్భూమి: భూమి లోపలి
భాగం.

అంతర్భూమి: భగవంతుడు;
జీవుని నడపించే వాడు;
జీవాత్మ.

అంతర్వత్తి: గర్భవతి; చూ
లాలు; లోపల శిశువు కలది.

అంతర్యుద్ధం: ఒక దేశంలోని
ప్రజలమధ్య జరిగే యుద్ధం.

అంతర్వాణి: పండితుడు;
లోపల విద్య కలవాడు.

అంతర్వాహిని: కంటికి కనిపించ
కుండా భూమిలోపలి
భాగాన ప్రవహించే నది;
గంగా నదికి ఉపనదియని
భావించే సరస్వతీనది.
గంగా, యమునా, సరస్వతీ
నదులు కలిసేచోటు (అలహా
బాద్)ను త్రివేణీ సంగమం
అంటారు.

అంతర్వేది: గంగా యమునా
నదుల మధ్యగల ప్రదేశం;
తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో



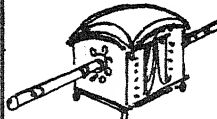
అంతస్తు



అంతర్భూమి



అంతర్యత్తి



అందలం



అందియ

గోదావరి నదీశాఖ అయిన
వసిష్ఠనదీ తీరంలోని ఒక
పుణ్యకేత్రం.

అంతస్తు: మేడపైభాగం; స్థాయి;
హోదా.

అంతస్తు: లోపల ఉండేది;
నడుమ ఉండేది; య, ర,
ల, వ- వర్ణాలకు అంతస్తులు
అనిపేరు.

అంతికం: దగ్గరిది; తుదివరకు
సాగేది.

అంతిపురం: రాణివాసం
(<సం. అంతఃపుర-).

అంతః: చివర; మొత్తం; వెరసి.

అంత్యక్రియ: చచ్చినవ్యక్తికి చేసే
సంస్కారం.

అందనుక: అంతవరకు;
అందాక.

అందం: సౌందర్యం; పద్ధతి, రీతి;
చక్కనిది; తగినది.

అందలం: పల్లకి (<ప్రా.
అందోల-, సం. ఆందోల-).

అందిక: సమీపం; దగ్గరగా
ఉన్నది; ఆలంబనం.

అందియ, అందె: స్త్రీలకాలినగ;
బిరుదుగా కాలికి వేసుకునే
ఆభరణం (<ప్రా. అందిఆ,
సం. అందుక-).

అందుపాటు: సమీపం, వీలు.

ఆందోళనం: ఊగడం; అయిష్ట
తను తెల్పడం.

అంధకారం: చీకటి.

అంధకారి: శివుడు, అంధకుడనే
రాక్షసునకు శత్రువు (అంధ
క+అరి).

అంధుడు: గుడ్డివాడు.

అంబ: తల్లి; పార్వతీదేవి.

అంబకం: కన్ను; బాణం.

అంబరం: ఆకాశం; వస్త్రం.

అంబలి: నీటిలో పిండిని వల్చగా
కలిపికాచిన పదార్థం.

అంబారం: ధాన్యరాశి.

అంబారీ: కూర్చోడానికి వీలుగా
ఏనుగుపై అమర్చే పీఠం.

అంబు: బాణం (< సం.
అంబక-).

అంబుచరం: నీటిలో చరించేది
(చేప, మొసలి మొ.).

అంబుజం: నీటిలో పుట్టినది,
పద్మం.

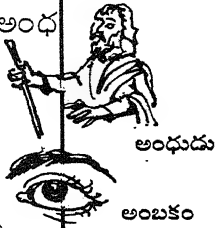
అంబుజాసనుడు: పద్మమే ఆస
నంగా కలవాడు, బ్రహ్మ.

అంబుదం: నీటిని ఇచ్చేది,
మేఘం.

అంబుధరం: నీటిని ధరించేది
(మోసేది), మేఘం.

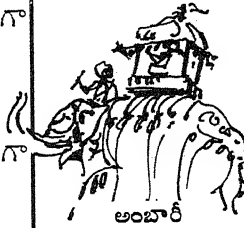


అంభోధి

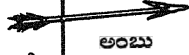


అంధుడు

అంబకం



అంబారీ



అంబు



అంబుజం



అంబుధరం

అంబుధి: నీటికి స్థానమైనది,
సముద్రం.

అంబువు: నీరు.

అంభోధి: సముద్రం, అంభో
నిధి.

అంశం: భాగం; విషయం.

అంశుకం: సన్నటి వస్త్రం.

అకటవికటం: తారుమారు.

అకర్మకం: పనిలేనిది; చెడ్డపని,
కర్మపదం లేని క్రియా
•వాచకం.

అకస్మాత్తుగా: ఉన్నట్టుండి,
హఠాత్తుగా.

అకారణం: కారణం లేనిది,
వ్యర్థం.

అకుంతితం: అడ్డులేనిది; వాడి
యైనది.

అక్మజం: ఆశ్చర్యం; శక్తికి మీరి
నది; అధికం.

అక్మటికం: దయ.

అక్మర¹: తెలుగులో ఒక పద్యవి
శేషం. (ప్రా. అక్మర-, సం.
అక్షర-).

అక్మర²: అవసరం; స్నేహం;
కోరిక.

అక్మరం: అక్షరం (< ప్రా.
అక్మర-, సం. అక్షర-).

అక్మలు: గ్రామదేవతలు (ప్రా.
యక్షదేవతావిశేషం
సం. యక్ష-).

అక్క-సం: కోపం; బాధ; సంతాపం (<ప్రా. అక్కో-స-, సం. ఆక్రోశ-).

అక్క-: గుండె, రొమ్ము (<ప్రా. అక్ష్ - గొంతు కింది ఎముక, సం. అక్ష్ -).

అక్క-పక్షి: బక్కవాడు; దిక్కులేనివాడు.

అక్షతలు: చూ. అక్షింతలు.

అక్షరాస్యులు: చదువను, రాయను వచ్చినవారు.

అక్షయతృతీయ: వైశాఖ శుక్ల తదియ.

అక్షి: కన్ను.

అక్షింతలు: దేవతా ప్రతిమలను పూజించేటప్పుడూ, పిన్నలను దీవించేటప్పుడూవాడే పసపులో కలిపిన బియ్యపు గింజలు.

అక్షి కూటం: కంటిపాప.

అక్షిగోళం: కనుగుడ్డు.

అక్షిపటలం: కంటిపేర.

అక్షౌహిణి: 21,870 రథాలు, అన్నే ఏనుగులు, 65,610 గుర్రాలు, 1,09,350 కాలబలం కలిగిన సేన.



అక్క-సం



అగడ్త



అగప



అక్షింతలు



అగపాలి

అఖండం: నిండైనది, పరిపూర్ణమైనది, ముక్కలు కానిది.

అఖాతం: తవ్వనిది; మనుషులచే తవ్వబడని సముద్రం మొ.వి.

అఖిలం: సమస్తం, అంతా; దున్ననిది.

అగచాట్టు: ఆపదలు, కష్టాలు.

అగడ్త: కోటచుట్టూ తవ్విన కందకం; బురద గుంట.

అగత్యం: తప్పనిసరి.

అగప: కొయ్యగరిటె, పెద్ద తెడ్డు.

అగమ్యం: నడవకూడనిది, పోదగనిదారి; చేరరానిది; తెలియరానిది.

అగమ్యగోచరం: అర్థంకానిస్థితి.

అగలించు: పెల్లగించు.

అగవుతగవులు: సారె.

అగసాలి: బంగారు పనివాడు (<ప్రా. అక్క-సాలిఅ; సం. అర్క-శాలిక).

అగాధం: చాల లోతైనది; తెలియరానిది.

అగోచరం: కనిపించనిది.

అగ్గడి: ముందుభాగం (<ప్రా. అగ్గడ-, సం. అగ్రత-).

అగ్గం: అధీనం; సమీపించినది;
అందుబాటులోనిది (<ప్రా. అగ్గ-ముందరి; సం. అగ్గ).
అగ్గి: నిప్పు (<ప్రా. అగ్గీ, సం. అగ్ని).

అగ్గించు: పొగడు (<ప్రా. అగ్గ-: పూజ్యత; సం. అర్ఘ్య సన్మానం, మన్నన).

అగ్గవ: చౌక (<ప్రా. అగ్గ-: హెచ్చువెల; సం. అర్హ-).

అగ్ని: నిప్పు.

అగ్నికణం: నిప్పురవ్వ.

అగ్నిపర్వతం: నిప్పుకొండ.

అగ్నిమాంద్యం: ఆకలితగ్గడం.

అగ్నిమాపకయంత్రం:

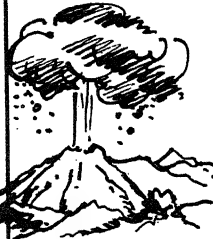
మంటల్ని ఆర్పడానికి వాడే యంత్రం. ఆపు, ఆర్పు పొగొట్టు అనే అర్థాలుగల 'మాయు' అనే మాటనుంచి 'మాపకం'ను కృతకంగా సృష్టించారు. 'మాపకం' అంటే కొలిచేది అని అర్థం. చూ. ఉష్ణమాపకం).

అగ్నిసాక్షి: అగ్ని సాక్షిగాకలది, అగ్ని ఎదుట జరిగినది.

అగ్రగణ్యుడు: మొదట లెక్కించదగినవాడు.



అగ్గి



అగ్నిపర్వతం



అగ్నిమాపకయంత్రం



అచలం



అచ్చర

అగ్రగామి: ముందునడచేవాడు, మొదటివాడు, మొనగాడు.
అగ్రజ: మొదట పుట్టినది, అక్క.

అగ్రజుడు: మొదట పుట్టిన వాడు, అన్న.

అగ్రపూజ: మొదట చేసే పూజ; అందరి కంటే పెద్దలైన వారికి చేసే సత్కారం.

అగ్రం: మొదటిది; ముఖ్యమైనది; చివరది.

అగ్రాహ్యం: తీసుకోరానిది; నమ్మదగనిది; లెక్క చేయదగనిది.

అఘం: పాపం; దుఃఖం; చెడ్డ అలవాటు.

అచరం: కదలనిది.

అచల: చలించనిది, భూమి.

అచలం: కొండ.

అచిరకాలం: కొద్దికాలం.

అచేతనం: కదలిక లేనిది; (ప్రాణం లేనిది).

అచ్చం: నిర్మలం, తేటయైనది.

అచ్చంగా: అన్ని హక్కులతోను ఇచ్చివేయడం.

అచ్చర: అప్పరన, దేవవేశ్య (<ప్రా. అచ్చరా, సం. అప్పరా:).

అచ్చికబుచ్చికలు: కలుపుగోలు
తనం; బెల్లింపుమాటలు.

అచ్చివచ్చు: అనుకూలమగు;
కలసివచ్చు ఆ ఇల్లు అచ్చి
వచ్చింది; ఈ ఇల్లు అచ్చి
రాలేదు.

అచ్చు¹: స్వరం Vowel, తెలు
గునకు అచ్చులు పదారు.

అచ్చు²: ప్రింట్; ఉదాహరణం;
గుర్తు; పద్ధతి; ప్రతిరూపం.

అచ్చు కూటం: ముద్రాక్షర
శాల, ప్రింటింగ్ ప్రెస్.

అచ్చు³: పరిశుద్ధి, స్వచ్ఛం;
స్పష్టమైనది, తగినది.

అచ్చు⁴: పాచిక నేతపనిముట్టు.

అచ్చు⁵: అప్పుపడు; పూచీ
పడు; దండుగచెల్లించు.

అచ్చెరువు: ఆశ్చర్యం (<ప్రా.
అచ్చేర-, సం. ఆశ్చర్య-).

అచ్చ్యతం: జారనిది; కారనిది;
నాశనం లేనిది.

అజగరం: కొండచిలువ, పెద్ద
పాము.

అజయం: ఓటమి, అపజయం.

అజయ్యం: జయించ శక్యం
కానిది.

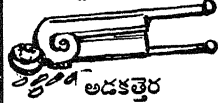
అజరం: ముసలితనం లేనిది.



అటవి



అచ్చెరువు



అడకత్తెర



అజగరం



అడబాల

అజరామరం: ముసలితనమూ
చావూ లేనిది; శాశ్వత
మైనది.

అజాతశత్రువు: శత్రువులు లేని
వాడు; ధర్మరాజు.

అజేయం: గెలువ దగనిది;
జయించగూడనిది.

అజ్ఞాతం: తెలియనిది.

అజ్ఞాతవాసం: ఇతరులకు తెలి
య కుండా నివసించడం.

అజ్ఞానం: తెలియని తనం; తెలివి
లేనిది.

అటమటం: మోసం; బాధ;
వ్యర్థం; చెడిపోయినది.

అటవి: అడవి.

అట్టహాసం: పెద్దనవ్వు; ఆడం
బరం; ఆర్భాటం.

అడకత్తెర: అడకొత్తు, వక్కులు(
పోకలు) ముక్కులు చేసే
సాధనం.

అడపం: వక్కులాకులు ఉంచే
సంచి,

అడపాడ: ఆచూకీ, జాడవిక్కుడ
వెతికినా వాడి అడాఫాడా
లేదు.

అడబాల: వంటవాడు.

అడలు: కష్టం; భయం; దుఃఖం;
ఏడ్పు; బెదరు.

అడసాల: వంటిల్లు.

అడిదం: కత్తి, ఖడ్గం.

అడియడు: దాసుడు; పాదసేవ
కుడు.

అడియాస: వట్టిఆశ, నెరవేరని
ఆశ.

అడుగు: పాదం; పద్యపాదం;
అడుగు దూరం; కింది
చోటు

అడుగు: ప్రశ్నించు; వేడు
కొను; ఒప్పించు.

అడుసు: బురద.

అడ్డంకి: ఆటంకం.

అడ్డగొడ్డం: అడ్డుమాట, వెకలి
మాట.

అడ్డపాప: పసిబిడ్డ.

అడ్డసాళ్ళు: జూదంలోని పాచి
కలు.

అతలాకుతలం: తారుమారైనది.

అతిక్రమం: కట్టుబాటును
దాటడం; లెక్కచేయక
పోవడం.

అతిగమించు: దాటిపావు, మీరి
పోవు.

అతిథి: చెప్పా పెట్టుకుండా
భోజన సమయానికి వచ్చే
వ్యక్తి; పిలువగా వచ్చిన వ్యక్తి.

అడిదం



అతివ



అడుగు



అడుగు



అడ్డపాప



అడ్డసాళ్ళు



అత్తెం



అతిగమించు

అతిపరిచయం: మితిమీరిన
చనువు.

అతిరథుడు: చాలమంది రథికు
లతో ఒంటరిగా యుద్ధం
చేయగల వీరుడు.

అతివ: స్త్రీ; భార్య.

అతివృష్టి: అవసరాన్ని మించి
కురిసినవాన.

అతిశయం: ఎక్కువ, అధికం;
గర్వం.

అతిశయించు: మీరిపోవు; వృద్ధి
చెందు; ప్రకాశించు.

అతిశయోక్తి: గోరంత దానిని
కొండంతగా చెప్పడం; ఒక
అలంకారం.

అతిసారం: విరేచనాలు ఎక్కు
వగా అయ్యే జబ్బు.

అతీతం: అందనిది; దాటిపోయి
నది; చచ్చినది.

అత్తం: అరటిగెలలో ఒకభాగం;
గుంపు.

అత్తెం: డేగకాలి గోళ్ళు గుచ్చు
కోకుండా చేతికి కట్టుకునే
తోలు కవచం.

అదంతం: పళ్ళురానిది, శిశువు;
అవర్ణం చివరకలది.

అదనం: ఎక్కువ, అధికం.

అదను: యుక్తసమయం; తగినది.

అదృశ్యం: కనబడనిది; చూడరానిది.

అద్భుతం: ఆశ్చర్యం.

అద్వితీయం: సాటిలేనది; ఒంటరిది.

అధఃపతనం: కింద పడడం; నాశనంకావడం.

అధమం: తక్కువైనది; నీచమైనది; కనీసం.

అధరం: కిందపెదవి; పెదవి.

అధికమానం: సూర్య సంక్రమణంలేనిచంద్రమాసం.

అధిపతి: పాలకుడు; రాజు.

అధిక్షేపం: తిరస్కరించడం, నిందించడం; తోసిపుచ్చడం; ధిక్కరించడం.

అధిగమించు: చదువు; తెలిసికొను; ధరించు; ప్రవేశించు.

అధిరోహణం: ఎక్కడం.

అధివసించు: కూర్చుండు; నివసించు.

అధునాతనం: ఇప్పటిది.

అధ్యక్షించు: పరిపాలించు; అధికారం చలాయించు.

అధ్యయనం: చదవడం; గురుముఖంగా వేదం చదవడం.



అధ్యాపకుడు



అద్భుతం



అధిపతి



అధిరోహణం



అనలం

అధ్యాపకుడు:

ఉపాధ్యాయుడు.

అధ్యాయం: వేదపాఠం; గ్రంథంలో ఒకభాగం.

అనంతం: అంతంలేనిది; సమాప్తిలేనిది; మేరలులేనిది; శాశ్వతమైనది.

అనద: నాథుడు లేనిది; దిక్కులేని వ్యక్తి దుర్బలవ్యక్తి (సం. అనాథ-).

అనయం: ఎల్లప్పుడు; మిక్కిలి; మాటిమాటికి.

అనర్గలం: అడ్డులేనిది.

అనర్థం: కీడు, నష్టం; పనికిమాలినది; పేదరికం.

అనలం: అగ్ని.

అనాకారి: ఆకారంలేని వ్యక్తి; కురూపి.

అనామకుడు: పేరులేనివాడు; ప్రసిద్ధిలేనివాడు.

అనామతు: వెల నిర్ణయించకుండా నమ్మకంమీద సరకును ఇవ్వడం.

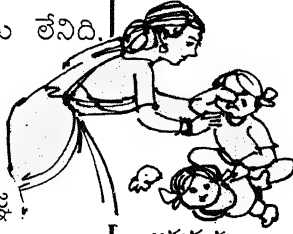
అనామయం: రోగం లేనిది; ఆరోగ్యం.

అనామిక: పేరులేనిది, ఉంగరపు వేలు.

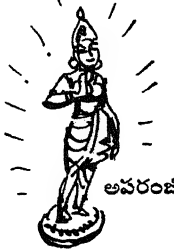
అనాస: ఒక పండు.
 అనావృష్టి: బొత్తిగా వర్షాలు
 లేకపోవడం.
 అనిత్యం: శాశ్వతం కానిది;
 తాత్కాలికం.
 అనిమిత్తం: కారణం లేనిది;
 అపశకునం.
 అనియతం: ఏర్పాటు లేనిది.
 క్రమం లేనిది.
 అనిలం: గాలి.
 అనుగ్రహం: దయ.
 అనుజ్ఞ: అనుమతి; ఆజ్ఞ.
 అనుదినం: ప్రతిదినం.
 అనునయం: ఊరడింపు.
 అనునాసికం: ముక్కును అనుస
 రించిన శ్వాసప్రవాహంకల
 వర్ణం (జ, ఇ, ణ, న, మ)
 అనుపాసనం: మందుతో పుచ్చు
 కునే పదార్థం.
 అనుబంధం: సంబంధం.
 అనుమతి: సమ్మతి; ఒప్పుదల.
 అనుమోదం: సమ్మతి;
 సంతోషం.
 అనుయాయు: అనుచరుడు;
 ఆశ్రితుడు.
 అనుదాగం: ప్రేమ.
 అనువు: పద్ధతి; ఉపాయం;
 నేర్పు; అవకాశం; తగినది.



అనాస



అనునయం



అనురంజ



అనుయాయు

అన్యతం: అనిత్యం.
 అనైక్యం: ఐకమత్యం లేక
 పోవడం.
 అన్నెం¹: ఇతరం, వేరేది (<సం.
 అన్యమ్).
 అన్నెం²: అన్యాయం, పాపం
 (<ప్రా. అణ్ణాయ-, సం.
 అన్యాయ-).
 అన్వేషణం: వెదకడం.
 అపకారం: కీడు; చెడ్డపని.
 అపఖ్యాతి: చెడ్డపేరు.
 అపచారం: తప్పు; తప్పుచే
 యడం; లోపం.
 అపజయం: ఓడిపోవడం.
 అపత్యం: సంతానం.
 అపరంజి: మేలిమి బంగారం
 అపరాధం: తప్పు, నేరం.
 అపవాదం: అపకీర్తి; అబద్ధాలు
 చెప్పడం; సిందించడం.
 అపశకునం: చెడ్డ శకునం.
 అపహరించు: దొంగిలించు.
 అపహాస్యం: ఎగతాళి.
 అపాయం: కీడు, ప్రమాదం.
 అపారం: అంతులేనిది;
 దాటడానికి వీలుకానిది.
 అపార్థం: అర్థంలేనిది; తప్పు
 అర్థం.

అపురూపం: అరుదైనది, వింత
యైనది.

అపూర్వం: పూర్వంలేనిది;
కొత్తది; అరుదైనది.

అపేక్ష: కోరిక; ప్రేమ;
ఆలోచన.

అపోహ: భ్రమ; తప్పు ఊహ;
తప్పుగా అర్థం చేసుకొను
(అప+ఊహ).

అప్సరం: కప్పం; పన్ను; కానుక
అధీనం (<ప్రా. అప్పణం,
సం. అర్పణం).

అప్సరం: ఎల్లప్పుడు; సరిపో
వడం.

అప్రతిష్ఠ: అగౌరవం; నిలుకడ
లేనిది.

అప్రతిహతం: అడ్డులేనిది.

అప్రయోజకుడు: పనికి మాలిన
వాడు.

అప్రస్తుతం: అసందర్భం,
అసంగతం.

అస్థియం: ఇష్టం లేనిది.

అబద్ధం: అనత్యం; ప్రయోజనం
లేనిది.

అబ్బురం: ఆశ్చర్యం.

అబ్బేసం: అభ్యాసం, అలవాటు
(< ప్రా. అబ్బేస-, సం.
అభ్యాస-).



అభినయం



అభిరుచి



అభివందనం



అబ్బురం

అభయం: భయంలేనిది; రక్షణ.

అభిజనం: వంశం; కులం;
జన్మభూమి.

అభినందించు: పొగడు; సంతోష
పెట్టు; సంతోషించు.

అభినయం: నటన.

అభిప్రాయం: ఆలోచన; ఉద్దేశం;
కోరిక.

అభిమతం: కోరిక; సమ్మతి; ఇష్ట
మైనది.

అభిమానం: ఆత్మగౌరవం;
గర్వం; ప్రేమ.

అభియోగం: పట్టుదల;
ఉత్సాహం; వ్యాజ్యం; నేరం
మోపడం.

అభిరామం: ప్రియమైనది; మనో
హరమైనది.

అభిరుచి: ఎక్కువ ఆసక్తి; ప్రీతి;
కాంతి.

అభిలాష: కోరిక.

అభివందనం: నమస్కారం.

అభివృద్ధి: పెరుగుదల.

అభీష్టం: కోరిక; కోరినది; ఇష్టమై
నది.

అభ్యంతరం: లోపలిది; అడ్డు.

అభ్యర్చనం: పూజించడం.

అభ్యర్థన: ప్రార్థించడం; కోరు
కొనడం.

అభ్యాగతుడు: పండుగ పబ్బా
లలో డబ్బు ఆశతో వచ్చే
వ్యక్తి.

అభ్యాసం: అలవాటు; సాధన.

అభ్యుదయం: అభివృద్ధి;
ఉత్థవం; మేలు.

అమంగళం: కీడు.

అమడ(లు): జంట, కవల
పిల్లలు (సం. యమల-)

అనువస: అమాన(నం. అమావాస్య)

అమానుషం: క్రూరం; పశుప
క్షులు మొ.వి.

అమాత్యుడు: మంత్రి.

అమాయకుడు: మాయ మర్మం
లేనివాడు.

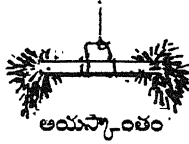
అమావాస్య: చంద్రుడు ఏమా
త్రమూ కనిపించని రోజు.

అమూల్యం: వెల లేనిది; విలువ
కట్టలేనిది.

అమృతం: చావులేనిది; తీయ
టేది; ఇంపైనది.

అమోఘం: వ్యర్థంకానిది, మేల్
నది.

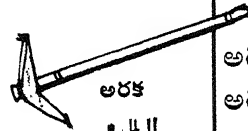
అమ్మ , అంబు: అమ్మలసాది;
బాణాలు ఉంచి వీపున కట్టు
కునే సాధనం.



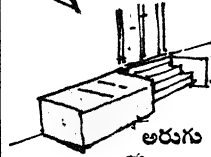
అయస్కాంతం



అనుడ



అరక



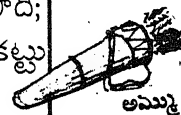
అరుగు



అరదం



అరపందం



అమ్మ

అయనం: దారి; తావు;
నూర్పుని గమనకాలం (ఉత్త

రాయణం, దక్షిణాయనం).

అయస్కాంతం: సూదంటు
రాయి; ఇనుమును ఆకర్షిం
చేది.

అయాచితం: అడగకుండానే
ప్రాప్తించినది.

అయోమయం: ఇనుముతో చేసి
నది; ఏమీ అర్థం కాక
పోవడం.

అరక: నాగలి.

అరకడ: మూపు.

అరుగు: తిన్నె, వేదిక (< సం.
రంగ-).

అరణం: పెండ్లివేళ పెండ్లికొ
డుకు, పెండ్లి కూతురులకు
ఇచ్చే డబ్బు ఇతర వస్తువు
లు(సం. హరణ-).

అరణ్యం: అడవి.

అరదం: రథం (< సం. రథం-).

అరమరికలు: తేడాలు; అనుమా
నాలు.

అరవిందం: కమలం.

అరసం: రసం లేనిది; రుచితే
నిది; ద్రవంలేనిది; ఇంపు
కానిది.

అరాజకం: రాజులేనిది, విచ్ఛల
విడితనం (అరాచకం
అనివాడుక).

అరి: శత్రువు.

అరిగోలు: ఏటిని దాటించే
సాధనం.

అరుదు: వింత; అపురూపం;
ఎప్పుడో ఒకసారి.

అరుదెంచు: వచ్చు; పోవు.

అరువు: అప్పు; ఎరవు తీసుకురా
వడం (అరువు బేరం).

అర్చన: పూజ.

అర్జీ: మనవిపత్రం.

అర్థం: భావం; ప్రయోజనం;
ధనం.

అర్థం: సగం.

అర్థాంగి: భార్య.

అర్చకుడు: పిన్నవాడు; బక్కచీ
క్కినవాడు; మూర్ఖుడు.

అర్మిలి: (సీతి; ఆపేక్ష;
మిత్రుడు.

అర్వాచీనం: ఇటీవలిది.

అలం: వ్యాపించు; కప్పు;
అదుము; పూయు.

అలజడి: ఆపద; బాధ; శ్రమ;
ఆందోళన; గందరగోళం.

అలమటించు: ఏడ్చు;
బాధపడు.



అవతరించు



అర్చన



అవరోహణం



అలమటించు

అలసందలు: బొబ్బర్లు.

అలసుడు: సోమరి.

అలువం: కొంచెం, తక్కువ
(< సం. అల్ప-).

అల్పుడు: నీచుడు.

అవగుణం: తప్పు; చెడ్డ అల
వాటు.

అవతరించు: కిందికి దిగు; దేవ
తలు మానవరూపంలో
పుట్టు.

అవధానం: ఏకాగ్రత (అష్టావ
ధానం, శతావధానం).

అవధి: మేర; ఏకాగ్రత; ఎడం.

అవని: నేల; భూమి.

అవరోధం: అడ్డు; చెరసాల;
అంతఃపురం.

అవరోహణం: దిగడం.

అవలంబించు: పట్టుకొను;
పూనుకొను; పాటించు;
స్వీకరించు.

అవశ్యం: తప్పనిసరి అయినది.

అవసరం: సమయం; అవశ్యకం;
వైవేద్యం.

అవాంతరం: నడిమిది; అడ్డు.

అవిచ్ఛిన్నం: ఎడతెగనిది; ఎల్ల
ప్పుడు (ఉండేది).

అవ్యాజం: కపటం లేనిది; సహజ
మైనది.

అశ్రువు: కన్నీరు.

అశ్లేలం: అసభ్యం
(చెప్పరానిది).

అశ్వం: గుర్రం.

అష్టదిక్కులు: ఎనిమిది
దిక్కులు.

అసద్ద: అశ్రద్ధ, ఉపేక్ష. (<ప్రా.
అసద్ధా, నం. అశ్రద్ధా).

అసము: కీర్తి (<నం. యశస్-).

అసలు: బురద, సారం.

అసలు: మూలధనం.

అసహ్యం: సహించరానిది;
రోత.



అశ్రువు



అశ్వం



అష్టి



అష్టివంజరం

అత్రం: మంత్రంచే ప్రయో
గించే బాణం.

అష్టి: ఎముక; గింజ; టెంక.

అష్టివంజరం: ఎముకలగూడు.

అస్పృశ్యత: అంటరానితనం.

అస్పృశ్యం: అంటరానిది.

అస్పృశ్యత: అనారోగ్యం.

అహంకారం: గర్వం; కోపం.

అహరహం: దినదినం; ఎల్లి
ప్పుడు.

అహోరాత్రం: పగలును
రేయును; ఎల్లిప్పుడు.



అస్పృశ్యత

ఆ

ఆ: తెలుగు వర్ణమాలలో రెండో అచ్చు; దూరంగా కనిపిస్తున్న వస్తువును, వ్యక్తిని తెలిపే నిర్దిష్టార్థకం (ఆయిల్లు ఆబాలుడు మొ.వి.).

ఆంధ్రం: సేగులకు సంబంధించినది.

ఆందోళం: ఊగిన లాట; సందేహం; ఉయ్యాల.

ఆంధ్రం: ఆంధ్రజాతి; ఆంధ్ర ప్రదేశ్; ఆంధ్రభాష.

ఆంధ్రుడు: తెలుగువాడు.

ఆకట్టుకొను: ఆకర్షించు; తన దనిపించుకొను.

ఆకతాయి: పోకిరి, తుంటరి.

ఆకరం: స్థానం; ఉత్పత్తి స్థానం.

ఆకళించు: తెలుసుకొను; కలిగించు.

ఆకసం: ఆకాశం.

ఆకాంక్ష: కోరు.

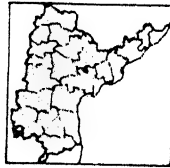
ఆకాశవాణి: అశరీర వాణి; రేడియో.



ఆకురాయి



ఆచార్యుడు



ఆంధ్రం



ఆకసం



ఆఘాణించు

ఆకురాయి: కత్తి మొదలైన ఆయుధాలకు పదునుబెట్టే పనిముట్టు.

ఆక్రమించు: బలాత్కారంగా వశపరుచుకొను; ఓడించు; అతిక్రమించు.

ఆక్రోశించు: ఏడ్చు; బిగ్గరగా పిలుచు; గట్టిగా చెప్పు.

ఆక్షేపించు: తిరస్కరించు; బెదరించు; అడ్డుగించు.

ఆఖ్యానం: కథ; పూర్వకథను చెప్పడం; జవాబు.

ఆగంతుకుడు: చెప్పకుండా వచ్చినవాడు.

ఆగడం: అల్లరిపని, కొంటెపని; మోసం; అవమానం;

దుర్మార్గం.

ఆగమనం: రావడం.

ఆగ్రహం: పట్టుదల; ఆక్రమణ; కోపం.

ఆఘాయిత్యం: కొద్దిగా జరిగిన దానిని కొండంతలుగా చేసి కావించే అరపు, ఏడ్పు మొ.వి.

ఆఘాణించు: వాసనచూచు.

ఆచరించు: చేయు.

ఆచార్యుడు: ఉపాధ్యాయుడు.

ఆచూకీ: జాడ, పోబడి.

ఆచ్ఛాదనం: కప్పడం; తప్పు
లను కప్పిపెట్టడం;
వస్త్రం.

ఆజ్యం: నెయ్యి.

ఆటంకం: అడ్డంకి.

ఆటనట్టు: ఆటలాడేచోటు;
నివాసస్థానం.

ఆడవిడుపు: సెలవురోజులలో
బడిపిల్లలను వదలిపెట్టడం.

ఆడంబరం: పటాహోపం,
బడాయి, గర్వం.

ఆణిముత్యం: మేలైన ముత్యం;
మంచిది.

ఆతిథ్యం: అతిథికి చేసే
సత్కారం.

ఆత్మ: జీవాత్మ; పరమాత్మ;
మనస్సు, దేహం.

ఆత్మస్తుతి: తన్నుతాను పొగడు
కోవడం.

ఆద: మనస్సు (< ప్రా. ఆద-,
సం. ఆత్మన్).

ఆదరువు: ఆధారం. (< సం.
ఆధార-).

ఆదర్శం: చూచి నేర్చుకోదగి
నది; అనుసరించ దగినది;
అర్థం.



ఆచ్ఛాదనం



ఆడి



ఆడంబరం



ఆన



ఆనతి



ఆనసం

ఆదాయం: పుచ్చుకొనడం;
రాబడి.

ఆది: మొదటిది; సమానం;
మూలం.

ఆది: నగలు, దుస్తులు మొదలై
నవి తయారు చేయడానికి
ఇచ్చినకొలత; ఈకొలతను
తెలిపేది (ఉంగరం, చొక్కా-
మొ.వి.).

ఆదుకొను: అవసరం వచ్చిన
పుడు సాయపడు;
రక్షించు.

ఆదుర్త: తొందర; భయం.

ఆదేశించు: ఆజ్ఞాపించు.

ఆధి: కుదున, తాకట్టు.

ఆధిపత్యం: అధికారం.

ఆధునికం: ఇప్పటిది, కొత్తది.

ఆధ్యాత్మికం: ఆత్మకు
సంబంధించినది.

ఆన: ఉత్తరువు, ఒట్టు, తోడు
(< పా. ఆణ-, సం. ఆజ్ఞా).

ఆనతి: ఆజ్ఞ (< ప్రా. ఆణత్తి, సం.
ఆజ్ఞప్తి).

ఆననం: ముఖం; నోరు.

ఆనవాలు: గుర్తు.

ఆపాదించు: కలిగించు; లేనిది
ఉన్నట్టు తెలుపు.

ఆవుడు: నమ్మదగినవాడు;
మేలుకోరేవాడు.

ఆప్యాయనం: ప్రీతిని కలిగించు
నది; సంతోష పెట్టడం;
తృప్తి.

ఆభరణం: నగ; బాగా పోషించడం.

ఆమడ: నాల్గు కోసుల దూరం;
10 మైళ్ళదూరం.

ఆమతించు: పిలుచు, విందునకు
ఆహ్వానించు (<ప్రా.
ఆమంత-, సం. ఆమం
(తణ).)

ఆమని: వసంత రుతువు; తృప్తి
కరం.

ఆమూలాగ్రం: వేరునుంచిచివరి
వరకు; మొదటినుంచి
చివరిదాక.

ఆమెత: విందు (<ప్రా. ఆమం
తణ-, సం. ఆమం(తణ).

ఆమోదం: అంగీకారం;
ఆనందం; పరిమళం.

ఆమ్రేడించు: రెండు మూడు
సార్లు పలుకు (ఓహోహో,
ఔరేర-మొ.వి.).

ఆవుజని: ప్రాణవాయువు.

ఆయకం: కుదువ, తాకట్టు.



ఆయవారం



ఆభరణం



ఆరగించు



ఆరతి



ఆరామం

ఆయవారం: బిచ్చమెత్తడం;
బిచ్చమెత్తిన బియ్యం
మొ.వి. (<సం. యాయా
వర-).

ఆయాసం: అలసట, శ్రమ.

ఆయుర్దాయం: ఆయువు, జీవిత
కాలం.

ఆయుష్షంతాడు: బహుకాలం
జీవించేవాడు.

ఆరంభం: మొదలు;
ప్రయత్నం.

ఆరగించు: తిను; తాగు.

ఆరడి: నింద; కష్టం; నష్టం.

ఆరతి: కర్పూరం మొ.వి. వెలి
గించి ఇచ్చే నివాళి (<ప్రా.
ఆరత్తియం, సం. ఆరాత్రి
కమ్).

ఆరాటం: బాధ; సంతాపం;
దుఃఖం.

ఆరాధన: గురువులను, పెద్ద
లను, దేవతలను పూజించడం-సేవించడం.

ఆరామం: తోట; బొద్దుల
కట్టడం.

ఆరితేరు: నిపుణతను పొందు.

ఆరెకుడు: తలారి, గ్రామ సంరక్ష
కుడు (<ప్రా. ఆరక్ష్-, సం.
ఆరక్షక-).

ఆరోపించు: లేనిది మోపు,
లేనిది కల్పించు.

ఆరోహణం: పైకి ఎక్కడం;
మెట్లదారి; మొలకెత్తడం.

ఆర్జనం: సంపాదించడం.

ఆర్జవం: మంచినడవడి.

ఆర్పాటం: చెలరేగడం;
బడాయి; హడావిడి. (ఇది
సంస్కృతపదం కాదు.

ఆర్పు - ఆర్పు+పాటం:
బిగ్గరగా అరవడం).

ఆర్యావర్తం: వింధ్య హిమాల
యాల నడిమిదేశం.

ఆలంబనం: ఆధారం.

ఆలకించు: విను (< ప్రా.
ఆలక్ష్ఠ:- తెలుసుకొను,
సం. ఆలక్ష-చూచి తెలుసు
కొను).

ఆలవాలం: స్థానం.

ఆలించు: విను.

ఆలిచిప్ప: నత్తగుల్ల.

ఆలు: స్త్రీ; భార్య.

ఆలోకించు: చూచు; ఆలో
చించు, విమర్శించు.

ఆవరణం: ప్రాకారం, ప్రహరి;
చుట్టునూగల స్థలం.

ఆవరించు: చుట్టుకొను; ఆక్ర
మించు.



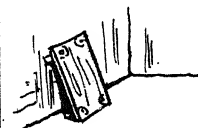
ఆరోహణం



ఆవాసం



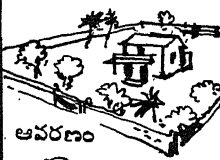
ఆవిర్భవించు



ఆలంబనం



ఆలిచిప్ప



ఆవరణం



ఆశీర్వాచనం

ఆవలి(లి): గుంపు; వరుస
(దీపావలి, ముక్తావలి,
మృగావలి).

ఆవశ్యకం: తప్పనిసరి, ముఖ్య
మైనది.

ఆవాసం: ఇల్లు, నివాసం;
ఉండడం.

ఆవించు: ఆవిరితో ఉడికించు.

ఆవిర్భవించు: పుట్టు.

ఆవిష్కరించు: ప్రకటించు,
వెల్లడించు.

ఆవృతం: ఆవరించినది,
మూసినది, కప్పినది
రక్షించబడినది (మేఘా
వృతం-మేఘాలచే కప్పబ
డినది).

ఆవృత్తం: పదే పదే వల్లించబడి
నది; వెనుకకు తిరిగినది;
మరలినది.

ఆవేదన: బాధ.

ఆవేదనం: విన్నవించడం;
వ్యాజ్యం తేవడం.

ఆశ: కోరిక; దిక్కు.

ఆశయం: ఆధారం; స్థానం;
అభిప్రాయం; లక్ష్యం.

ఆశీర్వాచనం: దీవెన.

ఆశుకవిత్వం: అప్పటికప్పుడు
వేగంగా చెప్పే కవిత్వం.

అశుతోషుడు: నులభంగా

సంతోషించే వాడు.

ఆశ్రమం: మునిపల్లె; మఠం.

ఆశ్రయం: ఇల్లు; ఆధారం.

ఆశ్వాసనం: ఊరడించడం, ఓదార్చడం.

ఆశ్వికుడు: గుర్రపురొత్తు.

ఆస: ఆశ, కోరిక (<ప్రా. ఆసా, సం. ఆశా).

ఆసనం: కూర్చుండడం; చాప, పీట మొ.వి.

ఆస్కారం: ఆధారం.

ఆస్తి: సొత్తు, సర్వస్వం; డబ్బు, ఇల్లు, పొలం మొ.వి.



ఆశ్రమం



ఆశ్వికుడు



ఆసనం



ఆస్థాదం



ఆహ్వానం

ఆస్తికుడు: దేవుడు ఉన్నాడని నమ్మేవాడు.

ఆస్థానం: రాజసభ.

ఆస్వాదించు: చవిచూచు; తాగు; అనుభవించు.

ఆహి: కుదువ, తాకట్టు (<ప్రా. ఆహి-, సం. ఆధి-).

ఆహుతి: మంత్రాలతో దేవతలను ఉద్దేశించి అగ్నిలో వేల్చడం; మంటలో పడడం.

ఆహ్లాదం: సంతోషం.

ఆహ్వానం: పిలుపు.

ఇ

ఇ: తెలుగు వర్ణమాలలో మూడో అచ్చు.

ఇంకిపోవు: నేలలో అడగిపోవు, ఎండిపోవు.

ఇంకు: ఎండిపోవు; నశించు; క్షీణించు.

ఇంగలం, ఇంగిలం: నిప్పు, అగ్ని.
(< ప్రా. ఇంగాల-, సం. అంగార-).

ఇంగితం: మనస్సులోని భావాన్ని తెలిపే చేష్ట అభిప్రాయం.

ఇంచుమించుగా: సుమారుగా, రమారమి.

ఇంటికాపు: గృహస్థు

ఇంటివేల్పు: కులదైవం, గృహదేవత, ఇలవేల్పు.

ఇంటిల్లిపాది: ఇంటిలోని అందరూ. ఇంటిల్లిపాది

ఇంతి: స్త్రీ; ఇల్లాలు; చెలికత్తె (< ప్రా. ఇత్తి, సం. స్త్రీ).



ఇందిర



ఇంద్రచాపం



ఇంగలం



ఇంధనం



ఇంటికాపు



ఇటీ

ఇందిర: లక్ష్మీదేవి.

ఇందీవరం: తామరపువ్వు.

ఇందుప్పు: సైంధవ లవణం (ఇందు+ఉప్పు).

ఇందుడు: చంద్రుడు. ఇందువారం: సోమవారం.

ఇంద్రచాపం: ఇంద్రధనుస్సు.

ఇంద్రజాలం: గారడీ; కనుకట్టు విద్య; మోసపుచ్చడం.

ఇంద్రియాలు: కన్ను, ముక్కు, చెవి, నాలుక, కాలు, చేయి మొ. శరీరావయవాలు.

ఇంధనం: వెలిగించేది, మండించేది; వంటకట్టెలు, పెట్రోలు మొ.వి.

ఇంపు: తీపి; అందం; ఆనందం; ఇష్టం.

ఇక్కట్టు: ఆపద, ఇబ్బంది; ఇరుకైనది.

ఇక్షుయంత్రం: చెరకు గానుగ.

ఇచ్చ: కోరిక; మనస్సు; ప్రీయమైనది (< ప్రా. ఇచ్చా, సం. ఇచ్చా). ఇచ్చకాలు: ముఖప్రీతిమాటలు.

ఇట్టి: ఇటుక.

ఇటీక: (ప్రా. ఇట్టగా, సం. ఇష్టికా).

ఇటుక: పోతపోసి కాల్చిన మట్టి దిమ్మ.

ఇడుమలు: కష్టాలు.

ఇతిహాసం: వెనుక ఎప్పుడో జరిగిన కథ (భారతం, రామాయణంమొ వి.).

ఇనుమడి: రెట్టింపు, రెండు రెట్లు. ఇనుమడించు: రెట్టింపు అగు.

ఇరవు: ఇల్లు, స్థానం; అనుకూలం.

ఇరుగు: పక్కన ఉన్నది; దగ్గరలో ఉన్నది. ఇరుగుపొరుగు: పక్కల ఉన్నవారు.

ఇరుసు: బండి అక్షం, బండి చక్రపు కుండలను కలిపి ఉంచే ఇనుపగడారు.



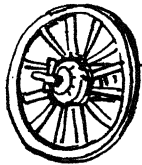
ఇలకోడి



ఇల్లాలు



ఇష్టం



ఇరుసు

ఇలకోడి: ఈల పురుగు, చిమ్మట.

ఇలాయి: గుడ్డతో చేసిన వత్తులు వేసే దివిటీ.

ఇల్లటం, ఇల్లంటం, ఇల్లరికం: అల్లుడు తన భార్యతో అత్తవారింటనే కాపురముండడం.

ఇల్లాలు: భార్య, గృహిణి; స్త్రీ.

ఇవము: మంచు; చల్లనిది (<ప్రా. హిమం, సం. హిమః).

ఇసుము: ఇసుక; కొంచెం.

ఇస్లాం: శాంతిమార్గం; మహమ్మదీయ మతం.

ఇహం: ఈలోకం; ఈలోకంలోని సుఖం. ఇహమూపరమూ: ఈలోకం

ఆలోకం (రెండు లోకాలకు సంబంధించిన కష్ట సుఖాలు).

ఈ

ఈ: తెలుగు వర్ణమాలలో నాలుగో అచ్చు.

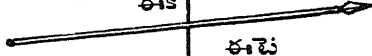
ఈ: దగ్గరలో ఉన్నదానిని (వారిని) తెల్పుతుంది.

ఈక: పక్షిరెక్క.



ఈక

ఈటె: బల్లెం.



ఈటె

ఈడు: వయస్సు; సమానం ఈడుజోడు.

ఈత¹: ఈదడం.



ఈత²: పశువులు ఈనడం.

ఈత³: ఈతచెట్టు.

ఈచపోవు: ఎండిపోవు; సత్తువ లేనిదగు.

ఈడేరు: వయస్సు వచ్చి ఉండు; పెరుగు; పూర్తి అగు; కలుగు; నెగ్గు. కోరిక ఈడే రింది.

ఈతిబాధలు: అతివృష్టి అనా వృష్టి... మొ. బాధలు.

ఈడలు: ఈతచెట్లు గుంపు.



ఈన



ఈరసం



ఈత



ఈశానుడు

ఈన, ఈనె: ఆకుమధ్యలో ఉండే నరం.

ఈను: పశువులు పిల్లలను పెట్టు.

ఈసి, ఈరు: పేలు పెట్టిన గుడ్డు.

ఈరసం: కోపం; అనూయ, ఓర్వలేని తనం. (< నం. ఈర్ష, ఈర్ష్యా).

ఈరు¹: రెండు. ఈరారు: 12, ఈరేడు: 14, ఈరైడు: 10, ఈరెనిమిది: 16

ఈరు²: హీనం, అల్పం. ఈరెండ: నీరెండ. ఈరెలుగు: హీనస్వరం.

ఈరెవన: ఈపిని తీసే దువ్వెన.

ఈర్ష్య: ఓర్వలేనితనం.

ఈలకరచు: ప్రాణాలు బిగబట్టు. ఈలువు: మంచి నడవడి; కులాచారం.

ఈళం, ఈడం: సింహళం, శ్రీలంక.

ఈవి, ఈగి: దానం.

ఈశానుడు: శివుడు.

ఈశాన్యం: ఉత్తరానికి తూర్పు నకు మధ్యగల దిక్కు.

ఈశుడు: ప్రభువు, రాజు;
శివుడు, భర్త.
ఈశ్వరి: దుర్గ; లక్ష్మి.
ఈశ్వరుడు: ప్రభువు,
అధిపతి; సమర్థుడు, యజ్ఞ
మానుడు; మగడు; శివుడు.



ఈశుడు



ఈనడించు

ఈనడించు: నిరసించు; అస
హించుకొను; పగబట్టు.
ఈసు: పగ, ద్వేషం; అనూయ;
కోపం; నింద (<ప్రా.
ఈసా, సం. ఈర్షా).

ఉ

ఉ: తెలుగువర్ణమాలలో అయిదో అచ్చు.

ఉంకించు: పూనుకొను.

ఉంకువ: ఓలి, శుల్కం, కన్యా శుల్కం (<ప్రా. సుంక:- సం. శుల్క-).

ఉంగరం: చేతివేలికి పెట్టుకునే నగ.

ఉంగుటం: బొటనవేలు (<ప్రా. అంగుట్ట, సం. అంగుష్ఠ-).

ఉండ: గుళిక, పిండితోగాని, మట్టితోగాని గుండ్రంగా చేసినది. ఉండవిల్లు: ఉండలు వేసేమిల్లు, వడిసెలవంటిది.

ఉండ్రాళ్ళు: ఉడికించిన వరి పిండిని ఉండలుగాజేసి ఆవిరిపై వండిన భక్ష్యాలు (గణపతికి ప్రీతిపాత్రమంటారు).

ఉక్కిరిబిక్కిరి: ఊపిరి ఆడక పోడవం.

ఉక్కివం: మోసం, వంచన,



ఉగాది



ఉంగరం



ఉంగుటం



ఉండ్రాళ్ళు



ఉగ్గు

(< ప్రా. ఉక్త్తివ, సం. ఉక్త్తివ-). ఉక్కిడు, ఉక్కివుడు; చెడ్డవాడు; మోసగాడు; ఎవరినీ లెక్కచేయనివాడు.

ఉక్కిర: పిండి బెల్లమూ కలిపిచేసిన తినుబండారం (<ప్రా. ఉక్కిర, సం. ఉత్కరికా).

ఉగాది: చాంద్రమానంలోని సంవత్సరంలో మొదటి రోజు, తెలుగువారి ఉగాది (యుగాది).

ఉగ్గడన: ప్రకటించడం, తెల్పడం (<ప్రా. ఉగ్గడణం, ఉగ్గడణా, సం. ఉగ్గడటన). ఉగ్గడించు: తెలుపు, ప్రకటించు స్తుతించు, పొగడు.

ఉగ్గడుపు: ఎక్కువ, అధికం (<ప్రా. ఉగ్గడ, సం. ఉగ్గడ).

ఉగ్గు: చేతితో పట్టుకోవడానికై కుండ మొదలైనవాటి మూతికి కట్టేతాడు (<ప్రా. ఉగ్గహ, సం. ఉగ్గహ-).

ఉగ్గు: చనుబాలతో రంగరించి బిడ్డలకు పట్టే ఆముదం.

మొ.వి. ఉగ్గుబాలు: ఉగ్గుబా
లతో పెట్టిన విద్య: చిన్ననా
టినుంచే అలవాటు చేసినది.

ఉగ్రం: భయంకరం; క్రూరమై
నది; పాడుగైనది.

ఉగ్రాణం: సామానులు ధాన్యం
ఉంచే గది.

ఉగ్రుడు: శివుడు.

ఉచితం: తగినది; తేరగా వచ్చి
నది.

ఉచ్చరించు: పలుకు; చెప్పు.

ఉచ్చారణం: పలకడం.

ఉచ్చైశ్రవం: నిక్కిన చెవులు
గలది; ఇంద్రుని గుర్రం.

ఉచ్చాసం: గాలిని తోనికి
పీల్చుకొనడం.

ఉజ్జగించు: విడుచు; పోగొట్టు;
తొసివేయు.

ఉజ్జనం: విడిచి పెట్టడం, తొసి
వేయడం, తొలగిపోవడం
(< ప్రా. ఉజ్జణం, సం.
ఉజ్జణ-). ఉజ్జగించు:

విడుచు, ఉజ్జగింపు: వద
లడం, విడుపు, ఉజ్జగిల్లు:
తొలగు, పోవు.

ఉజ్జాయంపు: ఊహ.

ఉజ్జి ఉజ్జీ ఉద్ది: సాటి; జత; పోటీ
దారుడు.



ఉజ్జలం



ఉదాయించు



ఉడుపులు



ఉచ్చాసం



ఉదయించు

ఉజ్జ్వలం: ప్రకాశించేది; అడ్డు
లేనిది.

ఉటంకించు: పేర్కొను; సంగ్ర
హంగా చెప్పు.

ఉట్టంకించు: పొగడు.

ఉట్రవడియం: ఒక రకం
వడియం. ఉట్రవడియంగా:
తెకతేరగా.

ఉదాయించు: పారిపోవు.

ఉడుగర: కానుక, బహుమతి.

ఉడుపులు: దుస్తులు.

ఉత్తరించు: ఖండించు.

ఉత్తేర్లం: పరీక్షలలో పాసవడం.

ఉత్తేజనం: (పేరణ;

ప్రోత్సాహం.

ఉత్పలం: కలువ.

ఉత్పాతం: చెడుసూచన;
ఉపద్రవం.

ఉత్సవం: పండుగ; వేడుక.
ఆనందం; ఉబలాటం;
కోరిక; ప్రయత్నం.

ఉదకం: నీరు.

ఉదధి: సముద్రం.

ఉదయించు: పుట్టు; సూర్యుడు
గాని చంద్రుడుగాని ఉదయ
మగు

ఉదరం: కడుపు.

ఉదాసీనుడు: ఏమీ పట్టించుకోని
వాడు.

ఉదాహరణం: చెప్పడం; మాది
రికిచూపేది, తార్కాణం.

ఉద్దం: ఔప్పు, పాదరక్ష. (<ప్రా.
ఉద్దాహ-, సం. ఉద్వాహ).

ఉద్దరువు, ఉద్దర: అరువు
(<ప్రా. ఉద్దార-, సం.
ఉద్దారః).

ఉద్దేశం: అభిప్రాయం; కోరిక;
లక్ష్యం.

ఉద్దరించు: బాగుచేయు, మేలు
చేయు; ఆపదల నుంచి
కాపాడు; మీదికెత్తు.

ఉద్బోధించు: ప్రేరేపించు;
మేలుకొలుపు.

ఉద్భవించు: పుట్టు.

ఉద్యమం: ప్రయత్నం, పూనిక;
కలసికట్టుగా ఒక లక్ష్యం
కోసం ప్రయత్నించడం.

ఉద్వాసన: ఇంటినుంచిగాని,
ఊరినుంచిగాని, ఏదైనా పద
వినుంచిగాని వెడల
గొట్టడం, తొలగించడం.

ఉన్నతం: ఎత్తయినది; గొప్పది.

ఉన్ని: గొర్రె మొ. వాటిబొచ్చు
(<ప్రా. ఉణ్ణ-, సం. ఉణ్ణ,
ఊణ్ణ).

ఉన్మాదం: పిచ్చి, వెర్రి.



ఉపన్యసించు



ఉన్నతం

ఉపకథ: పెద్దకథలో వచ్చే
చిన్నకథ.

ఉపకరణం: సాధనం,
పనిముట్టు.

ఉపకారం: మేలు.

ఉపక్రమించు: మొదలు పెట్టు.

ఉపద్రవం: ఆపద; బాధ.

ఉపన్యసించు: చెప్పు; విస్తరించి
చెప్పు.

ఉపన్యాసకుడు: అధ్యాపకుడు.

ఉపమ: ఉపాయం.

ఉపరితలం: పైభాగం.

ఉపవాసం: పండు, తిండి తినక
ఉండడం.

ఉపశ్లోకించు: పాగడు,
స్తుతించు.

ఉపసంహరించు: మరలించు,
నివారించు, విరమించు
కొను, అణచుకొను.

ఉపాఖ్యానం: చిన్నకథ; ముఖ్య
కథలో వచ్చే కథ.

ఉపాధి: బతుకుదెరువు.

ఉపాసం: పండు. (<సం. ఉపవాస).

ఉప్పరం: పైభాగం; ఆకాశం
(<ప్రా. ఉప్పర, సం.
ఉప్పర-).

ఉప్పరిగ: మేడ; మేడపైభాగం
(< సం. ఉపకారికా).

ఉప్పెన: సముద్రపు పొంగు
(< ప్రా. ఉప్పేణ-, సం.
ఉత్పేనయతి).

ఉబ్బసం: శ్వాసరోగం, వగర్పు.
ఉభయచరం: నీటిలోనూ, నేల
పైనా తిరిగేది-తాబేలు. నీటి
లోను, భూమిమీదా, ఆకా
శంలోనూ తిరిగేది-పక్షి.

ఉమ్మ: ఉక్క, వేడి (< ప్రా.
ఉమ్మ, సం. ఉమ్మ). ఉమ్మ
గిండు: ఉక్కపోయు. ఉమ్మ
గిల్లు: వార్చిన అన్నం మొద
లైనవి లోపలి ఆవిరిచే ఉడ
కడం.

ఉమ్మడి: చాలమందికి హక్కు
ఉండడం. ఉమ్మడి
కుటుంబం.

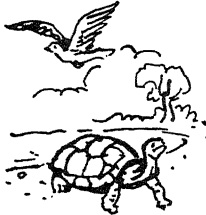
ఉరం: రొమ్ము. ఉరగం-
రొమ్ముతో నడచేది, పాము.
ఉరువు: రూపం, వస్తువు (< ప్రా.
రూప-, సం. రూప-).

ఉర్రూతలూగు: మిక్కిలి
కుతూహలపడు.

ఉర్లగడ్డలు: బంగాళా దుంపలు
ఉలిపికట్టె: చెడ్డవాడు; పొగరు
బోతు; ఎవరితోనూ చేరని
వాడు.



ఉబాకం



ఉభయచరం



ఉమ్మ



ఉర్లగడ్డలు

ఉలుపా: కానుక.

ఉలూకం: గుడ్లగూబ.

ఉల్మ: ఆకాశంనుంచి రాలివడే
చుక్క.

ఉల్లంఘించు: అతిక్రమించు;
అనాదరంచేయు, నియమా
లను దాటిపోవు.

ఉల్లసమాడు: (ఉల్లసము+
ఆడు): ఎత్తిపొడుచు, పరిహా
సంచేయు.

ఉల్లాసం: ఆనందం, హాయి.

ఉవిద: స్త్రీ. (< సం. యువతి).

ఉవ్విళ్ళూరు: ఉబలాటపడు.

ఉషస్సు: తెల్లవారడానికి
ముందు వచ్చే వెలుగు.

ఉష్ట్రం: ఒంటె.

ఉష్ణం: వేడిమి.

ఉష్ణమాపకం: వేడిమిని కొలిచే
సాధనం.

ఉష్ణమండలం: ఉష్ణోగ్రత ఎక్కు
వగా ఉండే ప్రాంతం.

ఉష్ణోగ్రత: వేడియొక్క తీవ్రత.

ఉసికొలుపు: పురికొలుపు;
(కుక్కలు మొ. వాటిని)
ప్రేరేపించు.

ఉసురు: ప్రాణం; ఆయుస్సు.

ఊ

ఊ: తెలుగు వర్ణమాలలో ఆరో అచ్చు.

ఊక: ధాన్యపుపొట్టు, ఊకదం పుడు: పనికిరానిది.

ఊగులాట: అటూ ఇటూ ఊగడం; ఎటూ తేల్చుకో లేకపోవడం.

ఊచకోత: మూలముట్టుగ నరకివేయడం.

ఊచపోవు: కృశించు, క్షీణించు.

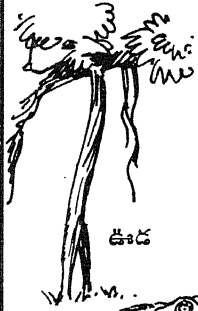
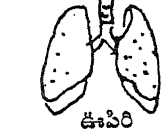
ఊచముట్టుగా: ఏమీ మిగల కుండా.

ఊట: ఊరినద్రవం; నీటిబుగ్గ; సారం.

ఊడ: మర్రి మొదలైన చెట్టు కొమ్మలనుంచి కిందికి దిగే వేరు.

ఊడిగం: సేవ; దాన్యం.

ఊడ్చులు: నాల్గువేయడం.



ఊత: ఆధారం, తోడ్పాటు.

ఊదువత్తి: అగరువత్తి

ఊపిరి: ఊర్పు, శ్వాసం; ప్రాణం. ఊపిరికుట్టు; ఊపిరి విడిచేటప్పుడు పుట్టే నొప్పి. ఊపిరితిత్తులు రొమ్ము: ఊపిరి పీల్చే తిత్తులు.

ఊబి: బురద.

ఊరడించు: ఓదార్పు.

ఊరార్పు: ఓదార్పు.

ఊరువు: ఊపిరి; శ్వాసం.

ఊరువు: తొడ.

ఊర్వం: నిట్టనిలువుగా ఉన్నది; మీదిది; ఎత్తైనది. ఊర్వ పుండ్రం: నిలువు బొట్టు.

ఊళ: నక్కకూత.

ఊషరం: చవుటినేల.

ఊసర: చవుటిది, చవుటినేల (<ప్రా. ఊసర-, సం. ఊషర-).

ఊసరవెల్లి: మూడు రంగుల తొండ.

ఊనులు: కబుర్లు.

ఋ

ఋ: సంస్కృత వర్ణమాలలోని
ఒక వర్ణం.

ఋక్షం: ఎలుగుబంటి.

ఋగ్వేదం: నాలుగువేదాలలో
మొదటిది.

ఋజువు: మంచిది; వంకర



ఋక్షం



ఋషి

లేనిది; కపటం లేనిది;
ఋజువర్తనం: మంచి నడ
వడి.

ఋణం: అప్పు. ఋణదాత:
అప్పిచ్చేవాడు. ఋణ

శేషం: మిగిలినఅప్పు.

ఋతం: సత్యం; పూజించ
దగినది.

ఋతువు: రెండు నెలలకాలం
(వసంత ఋతువు, మొ.వి.).

ఋషి: ముని.

ఎ

ఎ: తెలుగు వర్ణమాలలోని ఏడో అచ్చు.

ఎంచు: లెక్కించు; పొగడు; ఊహించు.

ఎండగట్టు: పొలానికి నీరు పెట్టు కుండా ఉండు; తప్పులను నిరూపించు.

ఎండమావులు: ఎండలో నీటి వలె కనిపించే సూర్యకిరణాల చాయలు (మావులు: మగ గుర్రాలు).

ఎండుగులు: ఎండబోసిన ధాన్యం.

ఎండ్రకాయ, ఎండ్రీ: పీత.

ఎకరం: 4840 చ. గజాల స్థలం.

ఎకరా: ఏనుగులను కట్టివేసే మొగసాల.

ఎకసత్తెం: వేళాకోళం.

ఎకాయెకీ: ఆగకుండా.

ఎకిమీడు: ప్రభువు, ఏలిక; శ్రేష్టుడు.



ఎక్కుటి: దిక్కులేనిది; ఒంటరి తనం; శూరుడు; ద్వంద్వ యుద్ధం. (< ప్రా. ఎక్కుట-, సం. ఏకష్ట-).

ఎగతాళి: పరిహాసం.

ఎగసన: ఎక్కువ. ఏండ్లు ఎగసన బుద్ధులు దిగసన.

ఎగ్గు: కీడు; నేరం; తప్పు; నింద.

ఎచ్చరిక: జాగ్రత్త.

ఎట్టకేలకు: చిట్టచివరకు.

ఎడద: గుండె; మనస్సు.

ఎడనీరు: లేత కొబ్బరికాయ లోని నీరు.

ఎడబాటు: విడిపోవడం.

ఎడ్డెతనం: మొరటుతనం.

ఎత్తిపాడుచు: తప్పులు బైటబెట్టి మనస్సును నొప్పించు.

ఎత్తు: తూనిక; బరువు; పోలిక; ఉపాయం, పన్నుగడ.

ఎత్తులిడు: ప్రోత్సహించు.

ఎద్దడి: లేకపోవడం. ఎద్దడినేల: నీరులేని భూమి. నీటిఎద్దడి: నీరు సరిగా లేకపోవడం, మేపు ఎద్దడి: మేతలేక పోవడం.

ఎనుం: గేదె, బర్రె.

ఎరవు: బదులు, ఎరవు సొమ్ము.

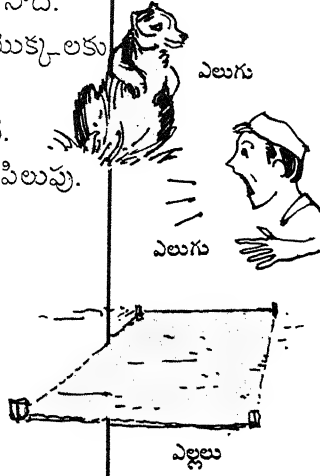
ఎరుక: తెలివి; జ్ఞానం; సోదె.

ఎరువు: బలంకోసం మొక్కలకు
వేసే పేడ మొ.వి.

ఎలుగు¹: ఎలుగుబంటి.

ఎలుగు²: కంఠస్వరం; పిలుపు.

ఎల్లలు: సరిహద్దులు.



ఎల్లిదం, ఏలిదం: చులకన; తిర
స్కారం, అవమానం (<ప్రా.
హేలిత-).

ఎల్లిదుడు: చేతకానివాడు;
నీచుడు.

ఎసరుపెట్టు: హాని కలిగించు.

ఏ

ఏ: తెలుగు వర్ణమాలలోని ఎనిమిదో అచ్చు.

ఏకతం: ఒంటరిగా ఉన్నది, రహస్యంగా ఉన్నది (<ప్రా. ఏకంత-, సం. ఏకాంత).

ఏకం: ఒకటి; ముఖ్యం.

ఏకాంతం: రహస్య స్థలం; రహస్య విషయం; ఒంటరిగా.

ఏకాకి: ఒంటరివాడు.

ఏకాదశం: పదకొండోది.

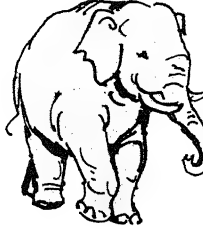
ఏకీభవించు: ఒక్కటిగా అగు, ఎదుటి వారి అభిప్రాయంతో కలియు.

ఏకులు: ఏకిన దూది చుట్టలు.

ఏకైకం: ఒకటొకటి.

ఏకోదరులు: ఒక తల్లి కడుపున పుట్టినవారు.

ఏటవాలు: పక్కకు వంగినది; వంపు.



ఏనిక



ఏరు



ఏకులు



ఏటవాలు

ఏడుగడ: రత్నకుడు; రత్నణ.

ఏతం, ఏతాం: బావుల నుంచి పొలాలకు నీరుతోడే సాధనం.

ఏతెంచు: వచ్చు; జరుగు, కలుగు.

ఏనిక: ఏనుగు.

ఏపు: అతిశయం; అభివృద్ధి; గర్వం.

ఏమరిపాటు: మరచిపోవడం; జాగ్రత్త లేక పోవడం.

ఏరాలు: తోడి కోడలు (ఏర+ ఆలు; <ప్రా. ఇయర-, ఏర-, సం. ఇతర-).

ఏరు: ఎద్దులు కట్టి దున్నడానికి సిద్ధం చేసిన నాగలి.

ఏరు: నొప్పి.

ఏరు: నది.

ఏరువాక: ఏటేటా చేసే దుక్కి సాగు ప్రారంభం; ఏరువాక పండగ.

ఏలిక: యజమానుడు; రాజు.

ఏవగించు: అనన్యాయం; వదలిపెట్టు.

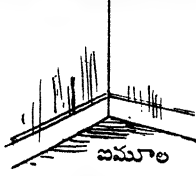
ఐ

ఐ: తెలుగు వర్ణమాలలోని తొమ్మిదో అచ్చు.

ఐకమత్యం: ఒకే అభిప్రాయం కలిగి ఉండడం; కలిసి మెలసి ఉండడం.

ఐక్యం: ఐకమత్యం, ఏకత్వం, ఒక్కటిగా ఉండడం.

ఐదవ: ముత్తైదవ; భర్తగల స్త్రీ.
(< సం. అవిధవా: విధవా కానిది). ఐదువతనం, ఐదువరాలు.



ఐపు: జాడ, పోబడి, ఆచూకీ; తప్పు. నాడు ఐపు లేకుండా పోయాడు.

ఐమూల: రెండు దిక్కులకు నడుమగలమూల.

ఐరావణం, ఐరావతం: ఇంద్రుని ఏనుగు.

ఐరేని: రంగు రంగులతో చిత్రం చిన పెళ్ళి కుండలు.

(< ప్రా. అయిరాణీ: ఇంద్రాణి అనే దేవతను గూర్చి ముత్తైదవలు చేసే వ్రతం, సం. ఆహారణ-నివేదన చేయడం, బలి ఇవ్వడం).

ఐశ్వర్యం: సంపద; పాలకత్వం.

ఐహికం: ఈలోకానికి సంబంధించినది.

ఒ

ఒ: తెలుగు వర్ణమాలలోని పదో అచ్చు.

ఒంకె: చిలుక కొయ్య.

ఒంటరి: ఏకాకి.

ఒంటిపాటు: ఒంటరిగా ఉండడం.

ఒంటు: సరిపడు, అనుకూల పడు.

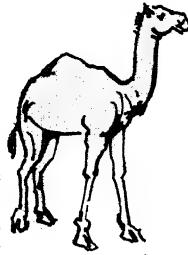
ఒక్కపాడ్డు: ఒకపూట తిని ఉపవాసం ఉండడం.

ఒగ్గం: ఏనుగులు మొదలైన జంతువులను పట్టుకోవడానికి తవ్వే గొయ్యి. (<ప్రా. ఒగ్గహ-, సం. ఉపగ్రహ-).

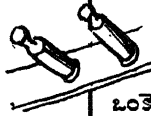
ఒగ్గు: (వినడానికి చెవిని) పెట్టు; పందెంవేయు; వల, బోను మొ.వి. పన్ను; నిలుపు; ఇష్ట పడు.

ఒజ్జ: ఉపాధ్యాయుడు, పురోహితుడు, ఆదర్శప్రాయం.

(< ప్రా. ఒజ్జయ-, ఉపజ్జయ-,



ఒట్టియ



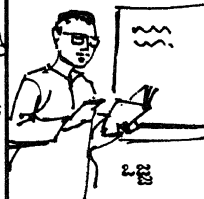
ఒంకె



ఒడిసెల



ఒడ్డాణం



ఒజ్జ

సం. ఉపాధ్యాయ-). ఒజ్జ బంతి: విద్యార్థులు చూచి రాయడానికి ఉపాధ్యాయుడు రాసే పంక్తి వరవడి. ఒట్టియ, ఒట్టై: ఒంటె. (<ప్రా. ఒట్టియ-, ఉట్టియ-, సం. ఉప్త-).

ఒడయడు: యజమానుడు; ప్రభువు; స్వామి.

ఒడలు: శరీరం.

ఒడికట్టు: అన్నింటికి సిద్ధపడు.

ఒడిసెల: పిట్టలను తోలేందుకు రాళ్ళు వినరాడానికి వాడే తాడు.

ఒడుపు: అనుకూలం; మాయ; ఉపాయం.

ఒడ్డనం: జూఘంలో ఒడ్డిన వస్తువు; సేసలను తీర్చే పద్ధతి.

ఒడ్డాణం: స్త్రీలు నడుమున ధరించే నగ.

ఒడ్డారం: వంకరమాల; పోటీ; ఎదిరించడం, బీడాయి.

ఒడ్డు: గట్టు. ఒడ్డుకొను: తప్పకొను. ఒడ్డెక్కు: విజయం సాధించు; ఆపజ్జనుంచి బైట పడు.

ఒడ్డు: పందెంలో ఒడ్డు; పడ
వేయు; వల మొ. వాటిని
వేయు; అడ్డగించు.

ఒడ్డు: పెద్దది; వెడల్పు, ఒడ్డు
పొడుగూ.

ఒడ్డోలగం: నిండుకొలుపు; పెద్ద
సభ. (ఒడ్డు + ఓలగం).

ఒదరు: వదరు; తిట్టు.

ఒదుగు: ఇమిడిపోవు; వెను
దీయు; దాగుకొను.

ఒడ్డిక: ప్రేమ; స్నేహం;
అనుకూలం.

ఒనగూడు: కలుగు; జనించు;
కలియు.

ఒనరించు: చేయు; ఏర్పరుచు;
ఇచ్చు.

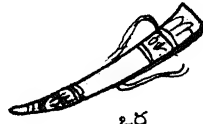
ఒప్పందం: ఒడంబడిక.

ఒప్పగించు: వశపరచు,
స్వాధీనంచేయు, అర్పించు.
(← ప్రా. ఒప్పు, సం.
అర్పిత-).

ఒప్పరికించు: ఉపేక్షించు
(← సం. అపపరీక్ష).



ఒడ్డోలగం



ఒర



ఒళపు

ఒప్పిదం: తగినది; అందమైనది;
వేడుక.

ఒప్పు: అందం; గుణం;
సమ్మతి; సరైనది. ఒప్పుల
కుప్ప: అందాలరాసి, మంచి
గుణాలుకలది.

ఒర: కత్తి మొ. ఆయుధాలను
ఉంచేపాది.

ఒరగట్టు: గీటురాయి.

ఒరగు: వంగు; అనుకొను, ఒరగు
దిండు: అనుకునే దిండు.

ఒరగొడ్డెం: హేళనం; మర్యాద
మీరినమాట.

ఒల్లమి: ఇష్టపడకుండడం;
అనాదరం.

ఒళపు: మర్కం, రహస్యం;
రహస్య సమాచారం.

ఒనగు: ఇచ్చు. ఒనగులు:
కానుకలు.

ఒనులు: నడలిపోవు;
తొలగిపోవు.

ఓ

ఓ: తెలుగు వర్ణమాలలోని పద
కొండో అచ్చు.

ఓ: పిలవడాన్ని తెలుపుతుంది.

ఓండ్ర: గాడిద కూత.

ఓండ్రించు: ఓండ్రపెట్టు.

ఓకరింత: డోకు, రోత.

ఓగిరం: అన్నం, ఆహారం.

(<ప్రా. ఓగర: బియ్యం,

ఓగిర:- మింగడం.

ఓయిరం, ఓరం, ఓవిరం.

పులిహోర: పుల్లటి

అన్నం, పులి+ఓరెం.

ఓగు: కీడు; ఒట్టు; చెడ్డవాడు,
నీచుడు. బాగోగుటు:

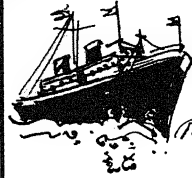
మంచి చెడ్డలు. ఓగుల

వాడు: చెడ్డవాడు.

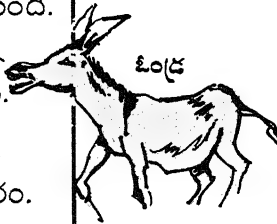
ఓజు: శిల్పి.

ఓటు: భయం; సంకోచం;
వినయం.

ఓటమి: అపజయం; ఓడి
పోవడం.



ఓడుబిళ్ళ



ఓండ్ర



ఓగిరం



ఓజు



ఓటలాడు

ఓడ: నావ. ఓడ రేవు: ఓడలు
నిలిచే చోటు.

ఓడిక: ప్రవాహం.

ఓడు: ఓడిపోవు; భయపడు;
పరుగెత్తు.

ఓడుబిళ్ళ: ఇంటిపై కప్పే
పెంకు.

ఓదం: ఏనుగులను
పట్టుకోవడానికి తవ్వే
గొయ్యి (<ప్రా. ఓవాయ,
అవవాద-, సం. అవపాత-
).

ఓనామాలు: వర్ణమాల;
ప్రారంభం. వారింకా ఓనా
మాలలోనే ఉన్నారు.

ఓరిమి: ఓర్పు; సహనం.

ఓలగం: కొలువుకూటం, సభ.
కొలువు, సేవ. (<ప్రా.
ఓలగ్గ-, సం. అవలగ్గ-).

ఓలం: చాటు, దాపరికం; మరు
గుచోటు.

ఓలలాడు: నీరు మొదలైనవా
వాటిలో విహరించు; ఈడు.

ఓలి: వరుస; క్రమం.

ఓలి: కన్యాశుల్కం.

ఓవరి: రోపలిగది; అంతః
పురం (<ప్రా. ఓవరల:
చిన్నగది: సం. అపవరక).

ఓనరించు: పక్కకు తొలగు,
తొలగజేయు. వదలివేయు.
ఓనరింత, ఓనరిల్లు,
ఓనరు: తొలగిపోవడం.
(<ప్రా. ఓనర-, జారు,
వెనుకకు తొలగు, నం. అప
నర-, తప్పుకొను,
తొలగు).



ఓహటం

ఓహటం: జంకడం, భయప
డడం, వెనుదీయడం.
(<ప్రా. ఓహట్ట:-: వెనుదీ
యడం; పారదోలడం,
నం. అపహట్ట:-: చలిం
చడం, అపహస్త:-:
గెంటడం, తోయడం).

ఔ

ఔ: తెలుగు వర్ణమాలలోని
పన్నెండో అచ్చు.

ఔ: అవును.

ఔకు: బలంలేనిది; రోపం.

ఔగాములు: సత్యా సత్యాలు;
మంచి చెడ్డలు, సుఖ
దుఃఖాలు.

ఔచిత్యం: తగినది.



ఔదల



ఔ



ఔషధం

ఔదల: తల; ముందల: ఔదల
తన్ను; తలదన్ను, మించి
పోవు, ఔదలవంచు: తల
వంచు.

ఔదార్యం: దానగుణం; గొప్ప
తనం.

ఔరుసారుగా: అలసిపోయి
నదిగా; క్షీణించినదిగా.

ఔషధం: మందు.

ఔసు: సాగను, ఒయ్యారం.
ఔసుకాడు: సాగనుగాడు,
అందగాడు.

క

క: తెలుగు వర్ణమాలలోని మొదటిహల్లు.

కంకణం: చేతి కడియం.

కంకణం కట్టుకొను: ఒకపని చేయడానికి గట్టిగా పూను కొను.

కంకాళం: ఎముకల గూడు; అస్థి పంజరం.

కంకి: జొన్నమొ. వాటిఎన్న.

కంగారు: ఆదుర్దా, కలవరం; ఆస్ట్రేలియాలోని ఒక జంతువు.

కంచం: పళ్ళెం; కంచుతోచేసిన భోజనపాత్ర. (<ప్రా. కంసం, సం.కాన్య-)

కంచె: రక్షణకొసం పొలం చుట్టూవేసేకంప.

కంటకం: ద్వేషం; వైరం; విరుద్ధం, సరిపడనిది.

కంటకం: ముల్లు.



కంటగిండు

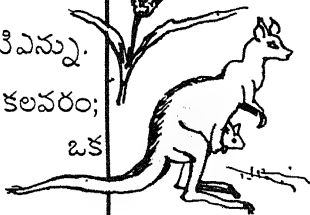


కంటె



కందె

కంకి



కంగారు



కంచం



కంచె



కంటకం

కంటగిండు: కోపపడు; ద్వేషం చూపు.

కంటె: ఒకనగ.

కంటె: పంచమీ విభక్తి ప్రత్యయం. రామునికంటె లక్ష్మణుడుచిన్న.

కండకావరం: గర్వం.

కందూతి: దురద, తీట.

కందె: ఊచకు చుట్టిన దారపు చుట్టు; జొన్నమొ. వాటి కంకి.

కంత: కన్నం, రంధ్రం.

కందకం: అగడ్త.

కందరం: గుహ.

కందుడు: కుమారస్వామి. (<ప్రా. ఖంద-సం.స్కంద-).

కంపనం: కదలేది; వణకడం.

కంబలి: గొంగడి.

కకపాల, కక్కపాల: యోగులు మొదలైనవారుచంకనవేలాడ దీసుకునే సంచి. (<ప్రా. కక్కపాల, సం. కక్కపాల-).

కక్కసం: క్రూరం, ఘోరం (<ప్రా. కక్కస-, సం. కర్కశ-).

కక్ష్య: అంతస్తు; తరగతి; గ్రహాలుతిరిగే మార్గం.

కచేరి, కచ్చేరీ: కార్యస్థానం, ఆఫీసు (<ప్రా. కచ్చార-, సం. కృత్యాగార-).

కచ్చ: వెనుకదోపుకునే దోవతి కొంగు; గోచి, మొలగుడ్డ. (<ప్రా. కచ్చా, సం. కక్ష).

కచ్చడం: గోచి; చీర (<సం. కక్షపట-).

కజ్జం¹ కజ్జ, కజ్జెం: అరిసె. (<ప్రా. ఖజ్జా, సం. ఖాద్య-).

కజ్జం² కర్జం: పని, కార్యం. (<ప్రా. కజ్జం: చేయవలసిన పని, సం. కార్య-).

కటకటాలు: ఇనుపచువ్వలతో ఏర్పరచిన తలుపులు, చెర సాల.

కటాక్షించు: అనుగ్రహించు; దయతో చూచు.

కటారి, కటారం: చిన్నకత్తి బాకు (<ప్రా. కట్టారీ, సం. కర్తారికా).

కట్టడి: ఆజ్ఞ, కట్టుపాటు; నిర్బంధం.

కట్టిపెట్టు: చాలించు; దాచి పెట్టు; ఇట్లుమొ.వి నిర్మించు; బంధించు.

కట్టుబడి: ఏర్పాటు.



కతినం: గట్టిది; దయలేనిది; బాధించునది.

కడుగు: పూనుకొను; సాహసిండు; మొదలుపెట్టు.

కడగండ్లు: ఇబ్బందులు, కష్టాలు.

కడగొట్టు: చివరిది. కడగొట్టు కొడుకు: అందరికంటె చివరి కొడుకు.

కడతేర్చు: చంపు; పోగొట్టు.

కడుపు: పొట్ట. కడుపులో చల్ల కదలకుండు: ఏమాత్రం శమపడకుండు. కడుపు

మంట: ఓర్వలేనితనం.

కణం: గింజ; నీటిబొట్టు; చిన్నభాగం.

కతుకు: తిను; కుక్కలు మొ.వి. కొంచెం కొంచెంగా నాలుకతో తాగు.

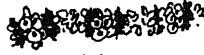
కత్తిపీట: కూరలు మొ.వి.

తరగ డానికై వంకరకత్తి అమర్చిన పీట.

కత్తులబోను: కత్తులు అమర్చినబోను. కత్తులబోనుకా పురం: అన్నిరకాల కష్టాలు గల అత్తింటికాపురం.

కథాకళి: కేరళ రాష్ట్రంలోని ఒక నృత్యరీతి.

కదంబం¹: కలగలుపు, మిశ్రం.
 కదంబం²: కడిమిచెట్టు.
 కదుపు: మంద, గుంపు. కదు
 పులుకట్టు: గుంపుగా
 కూడు.
 కదుం: బొప్పి, దెబ్బతగిలిన
 చోట నెత్తురు గడ్డకట్టగా
 ఏర్పడినవాపు.
 కథనం: చెప్పడం.
 కనకం: బంగారం.
 కనికరం: దయ, జాలి.
 కనిష్ఠం: చాలచిన్నది, అన్నిటి
 కంటే చిన్నది; చిట్టచివరిది.
 కనుమ: కొండలమధ్యదారి. పడ
 మటికనుమలు.
 కనుం: సంక్రాంతి పండుగకు
 తర్వాతిరోజు.
 కన్నాకు: ముఖ్యుడు. భీష్ముడు
 కౌరవులకు కన్నాకు.
 కన్నియ, కన్నె: బాలిక;
 కూతురు; లేతది. (<ప్రా.
 కణ్ణా, సం. కన్యకా).
 కన్నుమూయు: మరణించు;
 నిద్రించు; మోసగించు.
 కపాలం: తలపుర్రె.
 కపోతం: పావురం. శ్వేతకపోతం
 శాంతికి గుర్తు.



కదంబం



కదుపు



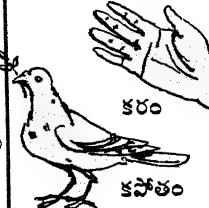
కమరం



కమ్మరి



కపాలం



కరం

కపోతం

కప్పం: పన్ను; కానుక.
 కప్పరం, కపురం: కర్పూరం.
 (<ప్రా. కప్పుర-, సం.
 కర్పూర).
 కబళం: అన్నపుముద్ద. కబ
 ళించు: మింగు.
 కబ్బం: కావ్యం. (<ప్రా.
 కబ్బం, సం. కావ్య-).
 కమరం: తాబేలు.
 కమసాలి, కమ్మసాలి: బంగారం
 మొదలైన లోహాలతో పనిచే
 సేవ్యక్తి. తెగ (<ప్రా. కమ్మ
 సాలా, సం. కర్మశాలా).
 కమ్మరి: ఇనుపపనిచేసే వ్యక్తి;
 తెగ (<ప్రా. కమ్మార-, సం.
 కర్మకార-).
 కయ్య: కాలువ; పొలంలో కొంత
 భాగం.
 కయ్యం: కలహం; యుద్ధం.
 కయ్యానికి కాలుదువ్వు:
 పోట్లాటకు సిద్ధమగు.
 కరదీపిక: దివిటీ, చేతిలోని
 దీపం; మార్గదర్శకం.
 కరం: చేయి, కిరణం,
 ఏనుగుతొండం; పన్ను.
 కరవాలం: కత్తి, ఖడ్గం.

కరి: తొండంగలది, ఏనుగు.

కర్కటరేఖ: భూమధ్యరేఖకు
22½డిగ్రీల ఉత్తరంగా
గుర్తించిన అక్షాంశరేఖ.

కర్కటకం: ఎండ్రకాయ.

కర్కటకం: పురాణాలలో ప్రసిద్ధమైన ఒక పాముపేరు.

కర్కటకుడు: చాలచెడ్డవాడు.

కర్ణం: పని; చేయదగినది.

కర్ణం: చెవి; త్రిభుజంలో సమకోణానికి ఎదురుగా ఉండేరేఖ.

కర్ణభేరి: చెవిలోపలి డప్పువంటి పాద.

కర్ణాకర్ణి: వరుసగా ఒకరినుంచి ఒకరు వినడం. అవిషయం కర్ణాకర్ణిగా విన్నాము.

కర్త: చేసేవాడు; యజమానుడు.

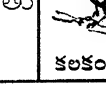
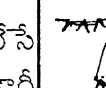
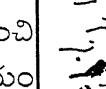
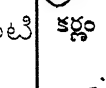
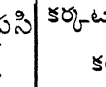
కర్తవ్యం: చేయవలసినది.

కర్తకుడు: రైతు.

కళంకం: గుర్తు; మచ్చ; చెడ్డపేరు; తప్పు.

కలంకారీ: గుడ్డలపై వేసే అద్దకం. బందరు కలంకారీ చీరలు విలువైనవి.

కలకంఠం: తీయటిగొంతు కలది, కోయిల.



కలకలం: జనం గుంపులో పుట్టిన అరపులు.

కలవరం: కలత, చింత; కలవరించడం.

కలశం: పూజలోవాడే కుండలేక చెంబు; గుడిగోపురం మీది కలశం.

కలహం: పోట్లాట; యుద్ధం.

కలహంస: రాజహంస.

కలాలి: కల్ల-సారాయి అమ్మేవాడు.

కలిమి: సంపద; పుట్టుక. కలిమి తేములు కావడి కుండలు.

కలుగు: కన్నం, బొరియ, గుహ.

కలుషం: నిందించదగినది, పాపం; మురికి.

కల్పనం: తేనిదిమోపడం; ఊహ; ఏర్పాటు.

కల్మషం: పాపంగలది; మురికి గలది.

కళ్యాణం: పెళ్ళి; ఉత్సవం, వేడుక; శుభం.

కల్ల: అబద్ధం; నేరం; హాని.

కల్ల: తోట, దొడ్డి మొ. వాటికి వేసే ముళ్లకంచె.

కల్లోలం: గలభా; సంతోషం;
పెద్దఅల.

కళత్రం: భార్య.

కళాసీ: ఓడమీది పనివాడు.

కళింగం: ధాన్యం నూర్చేచోటు.

కవ: రెండు; జత; జోడు. కవ
లలు: అమడపిల్లలు.

కశేరుక: వెన్నెముక.

కసరు: కోపపడు; విసుగుకొను;
చలించు; దోషం.

కసాయి: కటికవాడు; దయలేని
వాడు.

కసి: కోపం.

కసుగందు: పసిబిడ్డ.

కసుమాలం: మురికి పదార్థం;
రోతకలిగించేది, చెడ్డది.

కాంక్ష: కోరిక.

కాంచనం: బంగారం.

కాంచు: చూచు; గ్రహించు; బిడ్డ
నుకను.

కాండం: గ్రంథంలోని భాగం;
చెట్టుబోదె.

కాంతారం: పెద్దఅడవి.

కాంతి: వెలుగు; అందం.

కాందిశీకుడు: ంక్షణకోరి ఇతర
దేశాలకూ, ప్రాంతాలకూ
వలసవెళ్ళేవాడు.



కాకితం



కాగడా



కవ



కానుక



కసుగందు



కామధేనువు



కాంతి



కాయం

కాకతాళీయం: అనుకోకుండా
జరిగేది.

కాకితం, కాగదం, కాగితం:
పేపర్ (< పా. కాగజ్).

కాగడా: దివిటీ.

కాచు: రక్షించు; ఎదురుచూచు;
క్షమించు.

కాటకం: కరవు.

కాణాచి: తాతముత్తాతల నుంచి
వచ్చినది; ఎన్నోతరాలుగా
ఉంటున్న నివాసం.

కాన: అడవి.

కానుక: బహుమతి.

కాపరి: కాచేవాడు; రక్షకుడు.

కాపు: రక్షణ, కావలి; రక్షకుడు.

కాపురం: నివాసం; సంసారం.

కామధేనువు: కోరినవాటిని
ఇచ్చే ఆవు (దేవలోకం
లోనిది).

కామాటం: కూలిపని.

కామాటి: కూలిపనివాడు.

కాయకం: జీవనోపాధి, వృత్తి.

కారాగారం: చెరసాల.

కాయం: దేహం.

కారు: కాలం, సమయం. తోలు
కారు, ముక్కారు.

కారు: నలుపు. కారుచీకటి:
దట్టమైనచీకటి. కారు
నలుపు: ఎక్కువనలుపు.

కారు: అడవి. కారుకోడి:
అడవికోడి. కారుచిచ్చు:
అడవిలో చెట్లు ఒకదానిని
ఒకటి తగలడంవల్ల కలిగే
రాపిడిలో పుట్టే నిప్పు, దవా
నలం.

కారుణ్యం: దయ.

కార్యదర్శి: పనులు నిర్వహించే
వాడు.

కాలధర్మం: మరణం.

కాలసర్పం: నల్లతామపాము.

కాళె: బూరగొమ్ము, బాకా,
వాద్యవిశేషం (< ప్రా. కాహ
ళియా, సం. కాహళికా).

కావరం: గర్వం. కండకావరం.

కావి: ఎరుపు; కాషాయవస్త్రం.

కాషాయం: ఎర్రటిది; ఎర్రటి
వస్త్రం.

కింకరుడు: సేవకుడు,
దాసుడు.

కించిత్తు: కొంచెం.

కికురించు, కిక్కురించు: మోస
గించు; పోగొట్టు.



కారు



కారు

కీరీటం



కాలసర్పం

కీచకం



కీటకం



కీరం



కింకరుడు

కిక్కురుమనక: నిశ్శబ్దంగా,
నోరెత్తకుండా.

కిటుకు: చెడ్డపని; మోసం;
రహస్యం; చిక్కు.

కినియు: కోపించు; ద్వేషించు.

కినుక, కిన్న: కోపం.

కిమ్మనక: నోరెత్తక,
మాట్లాడక.

కిరీటం: రాజులు తలపై ధరించే
భూషణం.

కిరీటి: అర్జునుడు.

కిలారం, కీలారం: పసులమంద.

కిశోరం: శిశువు; పిల్ల.

కీచకం: వెదురుబొంగు.

కీచురాయి: రాత్రిపూట రొద
చేసే ఒక పురుగు, చిమ్మట.

కీచులాడు: దెబ్బలాడు; వాడు
లాడు.

కీటకం: పురుగు.

కీడు: చెడుపు, చేటు; తప్పు;
పాపం.

కీరం: చిలుక.

కీర్తన: పొగడ్త; చెప్పడం; పాట.

కీర్తి: మంచిపేరు. కీర్తించు:
పొగుడు. కీర్తిశేషుడు: కీర్తియే
మిగిలినవాడు, చనిపోయిన
వ్యక్తి.

కీలు: శరీరంలో ఎముకలను కలిపేభాగం, అతుకు; రహస్యం; ఉపాయం; ముడి; మోసం. కీలుబొమ్మ: మరబొమ్మ. కీలుముడి: జారుముడి.

కుంచం: నాల్గమానికల కొలత. కుంచె: గుత్తిగాకట్టిన నెమలియీ కల కట్ట; బొమ్మలువేసే బ్రష్టు.

కుంజరం: ఏనుగు.

కుంటుపడు: తగ్గు; ఆగిపోవు; నడవలేనిదగు; చెడు; తెగిపోవు.

కుండలం: చెవిపోగు.

కుండలీకరణం: సున్నచుట్టడం; బ్రాకెట్.

కుందకం: అడ్డు; లోపం.

కుందనం: అపరంజి; మేలిమి బంగారం.

కుంది, కుందె: దాన్యం చెదరిపోకుండ రోటి చుట్టూ ఉంచే కుదురు; రాతిరోలు; దీపపాత్ర.

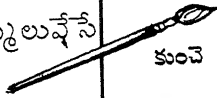
కుందు: ఏడ్చు; బాధపడు; తగ్గిపోవు; దుఃఖం; తక్కువది.



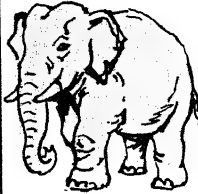
కుంభం



కుక్కగొడుగు



కుంచె



కుంజరం



కుక్కుటం



కుంది



కుటీరం

కుందేటికొమ్ము: లేని వస్తువు, అనంభవ విషయం.

కుంభం: కడవ; కుండ; ఏనుగు తలపైభాగం. కుంభవృష్టి: కడవలతో గుమ్మరించినట్లు కురిసే పెద్దవాన.

కుక్కగొడుగు: పుట్టగొడుగు.

కుక్కి: తాళ్ళుతెగిగాని వదులై గానిపల్లంపడినమంచం.

కుక్కుటం: కోడి.

కుక్షి: కడుపు.

కుచ్చితం: నీచమైనది (<ప్రా. కుచ్చిత, సం. కుత్తిత-).

కుచ్చెల: మడత, పింజె; పావడా; పిడుకలు మొ. వాటిపోగు, రాసి.

కుజుడు: అంగారక గ్రహం. కుజవారం: మంగళవారం.

కుటిలం: వంకరైనది; మోసంతో కూడినది.

కుటీరం: గుడిసె.

కుటుంబం: తల్లి, తండ్రీ, పిల్లలు మొ. వారు; సమాన లక్షణాలుగల ప్రాణులవర్గం.

కుట్టుసురు: కొరప్రాణం, కొద్దిగామిగిలిన ప్రాణం.

కుట్ర: ద్రోహబుద్ధితో చేసేప
న్నగడ; క్రూరం. అంతా
కలిసి వానిపై కుట్రప
న్నారు.

కుడితి: బియ్యం మొ.వి కడిగిన
నీళ్ళు; పశువులు తాగడా
నికి పిండి పొట్టుకలిపిన
నీళ్ళు.

కుడుం: ఉండ్రం, మోదకం.

కుడ్యం: గోడ.

కుతి: దుఃఖం; జాలి; ఆనక్తి.

కుతూహలం: అభిలాష;
సంతోషం; ఆశ్చర్యకర
మైనది.

కుత్తుక: గొంతు. కుత్తుక
బంటిగా: గొంతుదాకా;
విందు భోజనం కుత్తుక
బంటిగా తిన్నారు.

కుదువు: కదలించు; కదలిక.

కుదురు: స్థిరపడు. పెళ్ళికుది
రింది; దొరకు: ఇల్లు కుది
రింది; స్థిరమైనది; వంశం;
పొందిక.

కుదువ: తాకట్టు.

కునుకు: నిద్ర; నిద్రచేతగా.
కోడికునుకు: కొద్ది నిద్ర,
పట్టిపట్టని నిద్ర.



కుప్ప



కుప్పిగంతు



కుడ్యం



కుమ్మరి



కుత్తుక



కురంగం



కురులు

కుప్ప: రాసి; ధాన్యం, గడ్డి
మొ.వాటి పోగు. కుప్ప
తెప్పలుగా: ఎక్కువగా

కుప్పసం: చొక్కా; రైక; పాము
కుబుసం (<ప్రా. కుప్పా
స-, సం. కూర్పాస-).

కుప్పిగంతు: చిన్నగంతు; చిన్న
పిల్లల ఆట. హనుమంతుని
ముందు కుప్పిగంతులు.

కుములు: లోలోపల బాదపడు;
నడలిపోవు.

కుమ్మరి: కుండ మొదలైన మట్టి
పాత్రలు చేసేవాడు.
(<ప్రా. కుంభార-, సం.
కుంభకార-).

కుమ్మరించు: కడవ మొ. వాటి
నుంచి నీళ్ళను పార
బోయు. కుండలతో
కుమ్మరించినట్లు వాన
కురిసింది.

కుమ్మలాడు: పోట్లాడు.

కురంగం: జింక.

కురుక్షేత్రం: భారతయుద్ధం
జరిగినచోటు

కురుచ: పొట్ట; తక్కువ; కొద్ది
కాలం.

కురులు: తలవెంట్రుకలు.

కురూపి: వికృతరూపంగల
వ్యక్తి.

కులిశం: ఇంద్రునిచేతి వజ్రా
యుధం.

కుళ్ళు: పళ్ళు మొ.వి పాడగు.
మామిడిపండు కుళ్ళింది.
దుఃఖించు; చింత; చెడ్డ
తలంపు. వాడుకుళ్ళుమనిషి.
కుళ్ళుబోతు: అనూయాప
రుడు.

కుశలం: క్షేమం; నేర్పు. కుశల
ప్రశ్న: క్షేమనమూరం అడ
గడం.

కుశాగ్రబుద్ధి: చాల చురుకైన
వాడు.

కుసుమం: పువ్వు.
కుస్తరించు: బుజ్జగించు; ఊరి
డించు; ఒప్పించు;
ధరించు.

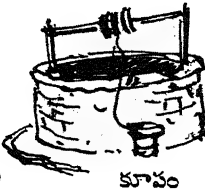
కుహరం: రంధ్రం; గుహ;
తొర్ర.

కూకటివేరు: తల్లివేరు.

కూచం: గుంజ.

కూచీచేయు: దండెత్తు,
సైన్యంతో బయలుదేరు.

కూటం¹: గుంపు, రాసి;



అసత్యం, మోసం కూట
సాత్యం: తప్పుడు సాత్యం.
కూటం²: సభాభవనం; చావడి,
కొలుపుకూటం.

కూడలి: దారులు నదులు కలిసే
చోటు.

కూడు¹: అన్నం, తిండి.
కూడు²: గుంపుగాచేరు; కలసి
ఉండు, సంకలనం చేయు.

కూన: పశు పక్షుల శిశువు. పిల్లి
కూన, పులికూన; శిశువు.

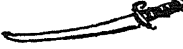
కూనరాగం: లోలోపల మెల్లగా
పాడుకునే రాగం.

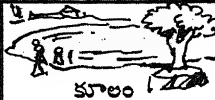
కూపం: నుయ్యి; గుంట. కూప
కూర్మం: నూతిలోని
తాబేలు; కూపస్థమం
డూకం: నూతిలోని కప్ప.
(తాను ఉండే తావు తప్ప ఇత
ఇతర (ప్రపంచం తెలీనిది).

కూరిమి, కూర్మి: ప్రేమ;
స్నేహం.

కూర్కు: నిద్ర.

కూర్చు: కలుపు, చేర్చు;
అంటించు, అతుకు కూడ
బెట్టు, పొగుచేయు, రచించు.
కూర్పరి: రచయిత.

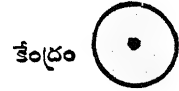
కూలం: చెరువు, నది
మొ. వాటిగట్టు. కూలం
కషం: గట్లను తాకేది,
కూలంకషంగా: పూర్తిగా.
కూళ: చెడ్డవాడు; అనివేకి; దరి
ద్రుడు.
కృకలాసం: తొండ; ఊనరవెల్లి.
కృతకృత్యుడు: అవసరమైనపని
చేసినవాడు—పనిని నెరవే
ర్చినవాడు.
కృతఘ్నుడు: చేసిన మేలు మర
చినవాడు.
కృతజ్ఞుడు: చేసినమేలు
మరవనివాడు.
కృతి: గ్రంథం; నేర్పరి;
ధన్యుడు.
కృత్రిమం: సహజంకానిది, కల్పి
తమైనది; కృత్రిమమైత్రి.
కృప: దయ.
కృపణుడు: పిసినిగొట్టు, లోభి;
బీదవాడు.
కృపాణం: కత్తి 
కృపాళుడు: దయగలవాడు
కృశించు: చిక్కిపోవు,
సన్నగిల్లు.
కృషి: సేద్యం; శ్రమ.
కృషీవలుడు: రైతు
కృష్ణజన్మస్థానం: శ్రీకృష్ణుడు
పుట్టినచోటు, చెరసాల.



కూలం



కేరటం



కేంద్రం



కృకలాసం



కేతనం



కేపరి

కృపాణం



కృశించు



కృషీవలుడు

కృష్ణాజినం: నల్లని జింకతోలు.
కేందమ్మి: ఎర్రతామర.

కేంపు: ఎరుపు;
పద్మరాగమణి.

కేరటం. అల.

కేంద్రం: నృత్యం మధ్యభాగం;
మూలస్థానం.

కేటాయించు: భాగాలుచేసి
పంచు, వేరుచేయు.

కేతనం: జండా; ఇల్లు.

కేరడం: గేలి పరిహాసం; చమ
త్కారపుమాట; తిరస్కార
పుమాట.

కేరింత: నవ్వు; ఉత్సా
హంగా వేసే కేక.

కేలు: చేయి, కేలుమోడ్చు: నమ
స్కరించు.

కేసరి: సింహం (మెడమీద కేస
రం—జూలు కలది).

కైకర్యం: సేవ.

కైపు: మత్తు, మైకం;
కపటం.

కైలాటం: మోసం; కీడు.

కైలాసం: శివపార్వతుల
నివాసస్థానం.

కైవసం: స్వాధీనం.

కైవారం: చేయెత్తి పొగడడం;
స్తోత్రం.

కైవాలు: పంట బాగాపండి
వంగు; పండిపోవు.

కొంకనక్క: చిన్నజాతినక్క,
పిరికినక్క.

కొంకర: వంకర, వంపు-చలికి
ఒళ్ళంతా కొంకర్లు
పోయింది.

కొంగు: చీరచెరగు. కొంగుబం
గారం: తనకుతానే దొరికే
వస్తువు.

కొండెక్కు (కొండ+ఎక్కు):
ఉన్నత స్థితికి వచ్చు; గర్వం
చేత మితిమీరు; ఆరిపోవు.
దీపంకొండెక్కింది.

కొండెం: చాడీ.

కొక్కరాయి: కొంగ.

కొత్వాలు: పోలీసు అధికారి

కొప్పెర: వెడల్పు మూతిగల
చిన్నపాత్ర.

కొయ్య: మూర్ఖుడు - కొరక
రానికొయ్య.
ఎంతచెప్పినా వినని
వాడు.

కొలుచు!: కొలతవేయు;
ధాన్యం.

కొలుచు!: సేవించు;
నమస్కరించు.



కైవాలు



కొంకనక్క



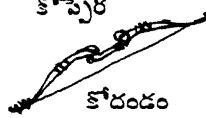
కొంకర



కొక్కరాయి



కొండెక్కు



కొంకర



కొంకర

కొలుపు!: ఇష్టపడు;
పనికివచ్చు.

కొలుపు?: సేవ; నమస్కారం;
జాతర.

కొలుపు: సేవ; రాజసభ;
ఉన్యోగం.

కొల్ల: దోపిడీ; సమృద్ధి. కొల్ల
గొట్టు: దోపిడీచేయు;
కోకొల్లలుగా: దండిగా.

కొల్లాయి: చిన్న అంగ
వస్త్రం.

కొసరు: కోరు; కోరిక; సంకో
చించు; సరకులుకొనేవారికి
అమ్మకపుదారుడు ఇచ్చే
పెచ్చు.

కోడిగం: వంచన; ఎగతాళి;
కొంటెతనం.

కోదండం!: తప్పుచేసిన పిల్ల
లను పట్టుకొని వేలాడ
దీసేతాడు.

కోదండం: విల్లు.

కోన!: అడవి.

కోన: మూల; లోయ.

కోనేరు: దేవునిగుడి
ఆవరణలోనిచెరువు.

కోపు: వైపు; బలపంకడ్డి; విల్లు
కొన; నమస్కారం.

కోయిల¹: దేవాలయం (కో + ఇల్ = దేవునిఇల్లు).

కోయిల²: కోకిల. (< ప్రా. కోఇల, సం. కోకిల—).

కోరు¹: కోరికనూ తెలుపు; ఎదురుచూచు.

కోరు²: గీరు; గీరినకొబ్బెర; పంటలో భాగం.

సంగోరు: సగం భాగం. ఇరుగోరు: రెండుభాగాలు.

కోర: కోరపల్లు; పల్లు. కోరలు శీసినపాము.

కోలాటం: చేతికోలలతో తాళం వేస్తూ ఆడే ఆట.

కోలాహలం: కలకలం; హడావిడి.

కోలుపులి: పెద్దపులి.

కోవిడుడు: తెలిసినవాడు, పండితుడు.

కోశం: నిఘంటువు; మొగ్గ; పెట్టె; కత్తిఒర; సామాను ఉంచేగది; ఖజానా.

కోశాధికారి: ఖజానాకు అధికారి; ట్రెజరర్.

కోస్తా: సముద్ర తీరప్రాంతం. కోస్తాజిల్లాలు: శ్రీకాకుళం



కోయిల



కోయిల



కోర



కాముది



కోలుపులి



కోశం



కోస్తా

నుంచి నెల్లూరుదాక గల జిల్లాలు).

కాంతేయులు: కుంతి కొడుకులు (ధర్మరాజు, భీముడు, అర్జునుడు).

కాటిల్వడు: అర్థశాస్త్రం రచించిన చాణక్యుడు చంద్రగుప్త మౌర్యుని మంత్రి.

కాతుకం: వేడుక; సంతోషం; తెలుసుకోవాలన్న గట్టి కోరిక.

కాద్దాలికుడు: గుడ్డలితో తవ్వి దుంపలు తిని జీవించేవాడు.

కాపీనం: గోచి; పుట్టగోచి.

కామారం: బాల్యం తరువాతి దశ.

కాముది: వెన్నెల.

క్రతువు: యజ్ఞం.

క్రమశిక్షణ: సకాలంలో సక్రమంగా పనులు చెయ్యడం.

క్రమ్మర: మరల. క్రమ్మరించు: మరలించు. క్రమ్మరు: మరలివచ్చు.

క్రయం¹: వెల; కొనుగోలు.

క్రవ్యాదం: మాంసం తినే జంతువు. క్రవ్యాదుడు: రాక్షసుడు.

క్రారవడి: సంయుక్త హల్లులలో
రెండోదైన రేఫంగుర్లు.

క్రిక్కిరియు: నడుమ ఖాళీ
లేకుండా ఉండు.

క్రితం: పూర్వం, మునుపు.

క్రిమి: పురుగు, కృమి.

క్రియ: క్రియావాచకం; పని;
విధం; ఉపాయం.

క్రిడాకారులు: ఆటగాళ్ళు.

క్రిడావనం: ఉద్యానవనం,
ఆటతోట.

క్రిడి: అర్జునుడు.

క్రినీడ: కిందినీడ. దీపం
క్రినీడలో కూర్చున్నారు.

క్రుంకు: అస్తమించు; మునిగి
స్నానం చేయు, చచ్చు;
అడుగునకు పోవు.



క్రేపు



క్రిమి



క్రోడం

క్రూరుడు: చడ్డవాడు.

క్రేపు: దూడ.

క్రొక్కారు: వానాకాలం.

క్రోడం: పంది.

క్రోడీకరణం: అన్ని విషయా
లను ఒకచోట చేర్చడం.

క్రోడీకరించు: ఒకచోట
చేర్చు.

క్రోధం: కోపం.

క్రోష్టం: కష్టం; క్షీణించినది;
వాడినది, చెదరినది.

క్రోశం: దుఃఖం; బాధ;
కోపం.

క్వాచిత్కం: అక్కడక్కడ
అప్పుడప్పుడు జరిగేది.



క్రిడాకారులు

క్ష

క్షంతప్యడు: మన్నించ దగిన
వాడు.

క్షణభంగురం: క్షణకాలంలో
నశించేది.

క్షమ: ఓర్పు.

క్షమాపణం: మన్నించుమని
వేడుకొనడం.

క్షామం: కరవు.

క్షారం: ఉప్పు.

క్షాళనం: శుద్ధిచేయడం, కడచి
గడం.

క్షాణించు: తగ్గిపోవు; నశించు.

క్షీరం: పాలు.

క్షీరదం: పిల్లలకు పాలిచ్చి
పోషించే జీవి.

క్షుణ్ణంగా: పూర్తిగా.

క్షేత్రం: పొలం; పుణ్యస్థలం;
నివాసం.

క్షేమం: కుశలం; ఉన్నదానిని
రక్షించుకొనడం. యోగక్షే
మాలు: లేనిది సంపాదించ
డం, ఉన్నదానిని రక్షించు
కొనేడం.

క్షోభించు: కలతపడు.

క్షా భూమి, క్షాపతి: రాజు.



ఖండిక



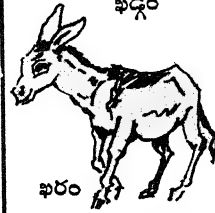
ఖగం



ఖామం



ఖగ్గం



ఖరం



క్షేత్రం

ఖ

ఖండం: సగం; భాగం; ఖండించ
బడినది, ఖండకథ; చిన్నకథ.
ఖండకావ్యం: చిన్నకావ్యం,
చిన్నచిన్న శీర్షికలుగల కవిత
లను చేర్చికూర్చిన కావ్యం.

ఖండిక: చిన్నపల్లె.

ఖగం: పక్షి, ఆకాశంలో
తిరిగేది. ఖగపతి: పక్షులకు
రాజు, గరుత్మంతుడు.

ఖగోళం: ఆకాశగోళం

ఖజానా: ట్రెజరీ.

ఖడ్గం: కత్తి. ఖడ్గమృగం: మొగ
మున కొమ్ముగల అడవి
జంతువు.

ఖరం: గాడిద.

ఖరాబు: మురికి; చెడ్డవాడు.

ఖరీదు: వెల.

ఖలుడు: చెడ్డవాడు; నీచుడు.

ఖాణం: గుర్రాలకు వాడే
దాణా (< ప్రా. ఖాయణ-
సం. ఖాదన-).

ఖాదీ: ఖద్దరు.

ఖాయం: స్థిరం. ఉద్యోగం ఖాయ
మయింది.

ఖిలం: చెడినది; పాడుపడినది

మిగిలినది.

ఖుసి: సంతోషం; జల్నా.

ఖ్యాతి: కీర్తి, ప్రశంస.

గ

గంగడోలు: ఆవులకు, ఎడ్లకు
మెడకిందవేలాడే పెద్దతోలు.

గంగాధరుడు: తలమీద గంగను
ధరించినవాడు, శివుడు.

గంగాళం: వెడల్పు మూతిగల
పెద్దపాత్ర.

గంగిగోవు: సాధువైన ఆవు.

గంగిరెడ్డు: బిచ్చగాళ్ళు అలంక
రించి ఆడించే ఎడ్డు.

గంజి: అన్నం వార్చిన రసం.

గంటం: తాటాకులమీద రాయ
వానికీవాడే లోహసాధనం.

గండగొడ్డలి: పెద్ద గొడ్డలి.

గండపెండరం, గండపెం
డారం, గండపెండెరం,
గండపెడేరం: ప్రభువులు
కవులకు, వీరులకు కాలికి
తొడిగే అందె.

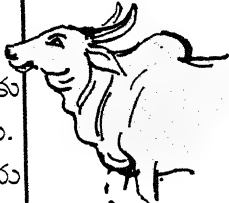
గండభేరుండం: రెండుతలలు,
మూడు కళ్ళుగల ఒకపక్షి.

గండం: అపద.

గంత



గంగడోలు



గంగాళం



గంగిరెడ్డు



గండగొడ్డలి



గజం



గజాననుడు

గండి: కన్నం; గొయ్యి; బిలం;
సందు.

గంత: బొంత; గానుగెడ్డు కళ్ళు
కుకట్టే తోలుమూత; ఎడ్డు
మొ.వాటిమీద వేసే గోనె
సంచి.

గంతు: దూకడం; మిడిసిపాటు.

గందరగోళం: గలభా; గోలతో
కూడిన అల్లరి; ఏమీ తెలియని
స్థితి.

గంధకం: బాణాసంచాలో వాడే
పేలుడుపదార్థం.

గంధం: మంచివాసన; చందనం
మొ.వాటిని అరగదీయగా
వచ్చిన గందం.

గగనం: ఆకాశం; దొరకనిది.

గగురుపాటు: భయం వల్లగాని,
సంతోషం వల్లగాని ఒంటి
మీది వెంట్రుకలు నిక్కుబొ
డుచుకోవడం.

గజం¹: ఇనుపఊచ; మూడడు
గుల కొలత

గజం²: ఏనుగు.

గజాననుడు: వినాయకుడు,
ఏనుగు ముఖం కలవాడు.

గజిబిజి: కలత; ఉద్రేకం; అల్లరి,
సందడి.

గడన: సంపాదన. గడించు:
సంపాదించు.

గడియ: తలుపునకు అడ్డుగా
వేసే కర్ర.

గడియ: 24 నిమిషాలకాలం
(< పా. ఘడియా, సం.
ఘటికా).

గడ్డపార: గునపం.

గణించు: ఆలోచించు; లెక్క
పెట్టు; పాటించు.

గణుతి: ప్రసిద్ధి; పొగడ్డు; ఎన్నిక.

గతం: జరిగిపోయినది.

గత్తర: అలజడి, అల్లర.

గదాధరుడు: గదను ధరించిన
వాడు, విష్ణువు.

గదురు: చెడుకంపు.

గద్దించు: బెదరించు, అద
లించు; భయపెట్టు.

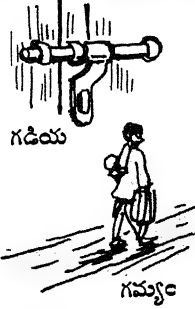
గడ్డె: సింహాసనం; పీట; పువ్వు
తోనిదుద్దు.

గద్యం: వచనం.

గని: భూమిలో బొగ్గు లోహాలు
దొరికేవోటు; తరగనిది.

గనిమ: పాదు మడి మొ.వాటి
గట్టు.

గప్పాలు: గొప్పలు చెప్పుకునే
మాటలు, జంబాలు.



గడ్డపార



గరాటు



గరీబు



గడ్డె



గర్భం

గమనం: వెళ్ళడం, ప్రయాణం.

గమనించు: తెలుసుకొను;
చూచు.

గమనిక: సూచన; పద్ధతి.

గమ్యం: చేరదగినది, లక్ష్యం.

గయ్యాళి: జగడగొండి.

గరళం: విషం.

గరాటా, గరాటు: నూనె మొద
లైన ద్రవాలను ఒకపాత్ర
నుంచి మరొక పాత్రలోనికి
పోసేటప్పుడు తొణికిపో
కుండా ఉండడానికివాడే
సాధనం.

గరాసు: చెడ్డవాడు.

గరిడిముచ్చ: ఆరితేరినదొంగ.

గరిడీ: సాము నేర్చుకొనేచోటు.

గరిష్ఠం: చాల బరువైనది;
మిక్కిలి పెద్దది.

గరీబు: పేదవాడు.

గరుసు: గులకరాయి; గట్టివేల.

గరుసు: మేర.

గర్తం: గొయ్యి; పల్లం.

గర్లభం: గాడిద.

గర్బదరిద్రుడు: పుట్టుకనుంచి
బీదవాడు.

గర్వం: కావరం, అహంకారం.

గర్హిమ: నిందించు.

గలాభా: అల్లరి; జగడం.

గలీబు: తలగడ మొ.వాటికి
తొడిగే గాసెన.

గవాక్షం: కిటికీ.

గవి: గుహ.

గస్తీ, గస్తు: కావలి; కావలివాడు;
వాచ్‌మన్.

గాంగేయుడు: గంగాపుత్రుడు,
భీష్ముడు.

గాడీ: బండి.

గాడుపు: గాలి వడగాడ్పు.

గాత్రం: శరీరం; కంఠస్వరం.

గాథ: కథ; గానం; పాట.

గాదం: కన పు, గడ్డి; గడ్డిగాదం.

గాదిలి: ప్రేమ.

గాధేయుడు: గాధి అనేరాజు
కొడుకు, విశ్వామిత్రుడు.

గానుగ: నూనె చెరకురసం తీసే
యంత్రం.

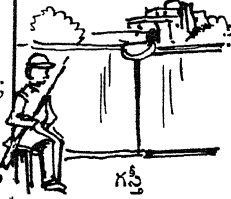
గాబరా: కంగారు; భయం.

గాయకుడు: పాట పాడేవాడు.

గారడీ: ఇంద్రజాలం; విష
మంత్రం.

గారాబం: పిల్లలమీద పెద్దల
కుండే ప్రేమ, వాత్సల్యం;
ప్రియమైనది.

గలీబు



గాడీ



గాది



గాయకుడు



గారాబం

గారె: మీనపవప్పు రుబ్బిచేసే
వడ. వింటే భారతం వినాలి,
తీంటే గారెలు తినాలి, కడు
పునిండిన వానికి గారెలు
చేదు.

గార్లభం: గడిద.

గాలం: చేపలు వట్టేపరికరం.

గాలించు: వెదకు.

గిట్టు: చనిపోవు.

గిట్టు: సరిపడు; అనుకూల
మగు. కూలిగిట్టలేదు;
నీళ్ళు గిట్టలేదు.

గిడ్డంగి: సరకులు నిల్వ ఉంచే
చోటు.

గిరాకీ: పెరిగిన కొనుగోలు.

గిరి: కొండ. గిరిధరుడు:
కొండను ధరించినవాడు,
కృష్ణుడు.

గిలి: భయం. పులిపోయినా గిలి
పోలేదు.

గీతం: పాట.

గీర్వాణం: సంస్కృతభాష;
గర్వం.

గుంటక: నేలను చదునుచేసే
సేద్యపు పరికరం.

గుండం: నిప్పుల గుంట;
ఏటిలో లోతుభాగం; సుడి
గుండం.

గుండె: గుండెకాయ;

హృదయం.

గుగ్గిలం: గుగ్గిలపు చెట్టుబంక
(దీనిని అగ్గిపై వేస్తే సువాసన
గల పొగ వస్తుంది).

గుగ్గిళ్ళు: ఉడికించిన ఉలవలు,
అనుములు, సెనగలు మొద
లైనవి.

గుజ్జ: పొట్టి; పొట్టివాడు; పొట్టి
కొయ్య.

గుట్టు: మర్మం; మోసం; దైర్యం.

గుడం: బెల్లం.

గుడారం: డేరా.

గుడి: దేవాలయం; గుండ్రంగా
గీసిన గీత; ఇ కారం గుర్తు.
ఇంటికంటే గుడిపదిలం.

గుడిసె: కంబాలు, గోడలు,
వెన్ను పట్టెలేకుండా ఏర్పర
చిన గుండుపాక.

గుణకారం: హెచ్చువేత.

గుణింతం: అచ్చులను హల్లు
లతో చేర్చడం.

గునపం: గడ్డపార.

గుబాళించు: మంచి వాసన
వేయు, పరిమళించు.

గుబురు: దట్టం; గుంపు.

గుమి: గుంపు; రాశి. గుమి

గూడు: గుంపుగా చేరు.



గుండె



గుగ్గ



గువ్వ



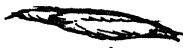
గుడు



గుడి



గుడిసె



గేదగి



గేదె



గుమి

గుయ్యారం: గుహ; చెరసాల.

గురి: లక్ష్యం, విశ్వాసం;
గుర్తు.

గులాం: బానిస; నీచుడు.

గుల్ల: బోలు, గట్టిదికానిది;
బొబ్బ పొక్కు; నత్త మొ. జల
చరాల కవచం.

గువ్వ: పావురం; పిట్ట.

గుసగుస: రహస్యపు మాట.

గూటం: గుంజ; మేకు.

గూడ: బుట్టు; తాటాకు
గొడుగు.

గూడ: పక్షుల గూడు;
పంజరం; నివాసం.

గూన: లోతైన కుండ.

గృధ్రం: గద్ద.

గృహం: ఇల్లు; గృహిణి: భార్య.

గెల: పండ్లు లేక పువ్వుల గెల.

గేదగి: మొగలి చెట్టు; మొగలి
పువ్వు (<ప్రా. కేదగి, సర. కే
తక).

గేదె: బర్రె, ఎనుము.

గేయం: పాట.

గేలి: పరిహాసం, వేళాకోళం. గేలి
సేయు: వేళాకోళం చేయు.

గేస్తు: గృహస్థుడు, ఇంటి యజ
మానుడు. గేస్తురాలు:

భార్య.

గేహం: ఇల్లు.

గొంగ: శత్రువు, వగవాడు.

గొంగళి: కంబళి.

గొంతి: పొండవుల తల్లి కుంతి.

గొంతెమ్మ: ఒక గ్రామదేవత.

గొంతెమ్మకోరిక: అసాధ్యమైన కోరిక.

గొంది: మూల; మరుగుచోటు; చిన్ననందు.

గొగ్గి: ఎచ్చు తగ్గులు కలది. గొగ్గి పళ్ళు: ఎచ్చు తగ్గులు గల దంతాలు.

గొజ్జి, గొజ్జెంగ: రేకులచేమంతి (<ప్రా.కుజ్జిగి-, సం.కుజ్జిక-) గొజ్జిగినిరు: పన్నీరు.

గొడవ: కలహం; కీడు: పీడ; తప్పు; అల్లరి.

గొడ్డు: ఫలించనిది, వట్టిది; సంతతిలేనిది. గొడ్డుమాటలు: పనికిరాని మాటలు.

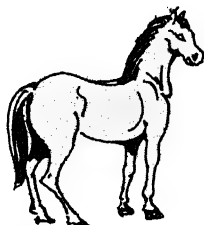
గొడ్డు: ఆవు, ఎద్దు మొ.వి.

గొనం: మంచిగుణం (<ప్రా.గుణ-, సం.గుణ-).

గొరిజ, గొరిసె: పశువుల కాలి గిట్టు.



గేహం



గోద



గొజ్జి



గోపాలుడు



గోపురం



గొరిజ

గొర్రు: విత్తనాలు విత్తడంలో వాడే పరికరం.

గోకులం: అవులమంద; ప్రేపల్లె; పనులకోట్టల.

గోచరం: స్థానం; పొలం; కనిపించేది. గోచరించు: తోచు, అగపడు.

గోడా: గుర్రం (<ప్రా.ఘోడా, సం.ఘోటక-).

గోడు: ఏడ్పు; దుఃఖం; బాధ. గోడాడు: ఏడ్చు.

గోత్రం: వంశం, గుంపు.

గోదా: ఎద్దు. గొడ్డుగోదా.

గోదా: గోదాదేవి; వైష్ణవులు పూజించే దేవత.

గోనె: జనపవార సంచి (<ప్రా. గోణి, సం. గోణీ).

గోపాలుడు: గోవులను కాపేవాడు; శ్రీకృష్ణుడు.

గోపురం: దేవాలయం ముఖంలో కట్టిన ఎత్తైన ద్వారం.

గోప్యం: రహస్యం.

గోమయం: పేడ.

గోమాయువు: నక్క.

గోము: గారాబం.

గోరుగల్లు: గోళ్ళు తీసే సాధనం.

గోరుచుట్టు: గోటిచుట్టూ లేచే
కురుపు.

గోళం: గుండ్రటిది; అగ్ని
గోళం; భూగోళం.

గౌరవం: గొప్పతనం; మర్యాద.
గౌరవించు: గౌరవం
చేయు.

గౌలు: దుర్వాసన.

గౌళి: బల్లి.

గ్రంథం: పుస్తకం. గ్రంథా
లయం: లైబ్రరీ.

గ్రహం: సూర్యుడు. సూర్యుని
చుట్టూ తిరిగే గోళం. గ్రహ
పతి: సూర్యుడు.

గ్రహణం: తీసుకొనడం, తెలు
సుకొనడం; పట్టుకొనడం;
సూర్యచంద్ర గ్రహణాలు.

గ్రాంథికం: గ్రంథాలకు సంబం
ధించినది. గ్రాంథికభాష:
ప్రాచీన కావ్యాలలోని భాష.

గ్రామం: పల్లెటూరు. గ్రామ
సింహం: కుక్క; గ్రామీ
ణులు: పల్లెటూరివారు.

గ్రీష్మం: వేడిమి; వేసవికాలం.

ఘంట: గంట; 60 నిమిషాల
కాలం.

ఘంటాపథం: రాజమార్గం.

ఘంటాపథంగా: గట్టిగా,
నమ్మకంగా, పోటీతో



గోళం



ఘటం



గ్రంథం



ఘట్టం



గ్రామం



ఘనీభవించు

తాను గెలుస్తానని ఘంటాప
పథంగా అంటున్నాడు.

ఘటం: కుండ, కడవ; ఒక
వాద్యం; పెద్దఘటం: గొప్ప
వ్యక్తి.

ఘటనం: సంఘటనం;
ప్రయత్నం; కూర్పు.

ఘటాఘటీలు:

చాలగొప్పవారు.

ఘటిక: విద్యాసంస్థ.

ఘటికుడు: సమర్థుడు.

ఘట్టం: రేపు (స్నానఘట్టం);
దృశ్యం; సీతారాముల పెళ్ళి
ఘట్టం చూడ ముచ్చటగా
ఉంటుంది.

ఘనం: గట్టిది; మేఘం;
సమానమైన మూడుసంఖ్య
లను గుణించగా వచ్చిన
సంఖ్య.

ఘనత: గొప్పతనం.

ఘనమూలం: సమానమైన
మూడు సంఖ్యలను గుణిం
చగా వచ్చిన లబ్ధానికిమూల
మైనసంఖ్య. $27 = 3 \times 3 \times 3$.
ఇక్కడ 27 కు ఘనమూల
సంఖ్య '3'.

ఘనీభవించు: గడ్డకట్టు.

ఘర్మం: ఎండ; వేడిమి; చెమట.

ఘర్షణ: రాపిడి; కొట్లాట.
 ఘాతకుడు: హింసించేవాడు;
 చంపేవాడు.
 ఘీంకరించు: ఏనుగు అరచు.
 ఘుటిక: గుళిక, మాత్ర.
 ఘూకం: గుడ్డగూబ.
 ఘూర్ణిల్లు: మోగు; తిరుగుడు
 పడు. సముద్రం ఘూర్ణి
 ల్లింది.



ఘూకం



ఘటిక



ఘీంకరించు



ఘోటకం

ఘోటకం: గుర్రం.
 ఘోరం: భయంకరం.
 ఘోష: అరపు, గోల.
 ఘోషించు: చాటు, ప్రక
 టించు.
 ఘ్రాణం: ముక్కు; వాసన
 చూడడం.



ఘ్రాణం

చ

చంచలం: నిలకడలేనిది, కదలే
నిది: చంచలించు: కదలు;
జంకు.

చందనం: మంచిగందపు చెట్టు;
మంచిగందం.

చందు': చంద్రుడు
(<ప్రా.చంద-,
సం.చంద్ర-).

చందు': అందం; అందమైనది.

చందుగు: నగలు పెట్టుకునే
చిన్నపెట్టె (<ఉర్దూ
సందూక్).

చందురుడు: చంద్రుడు
(<సం.చంద్రః).

చంద్రాలోకం: వెన్నెల.

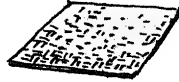
చకితం: భయపడినది; భయం,
దిగులు.

చక్రై: పంచదార (<ప్రా.స
క్ఖరా, సం.శర్కరా).

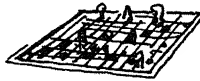
చక్రధరుడు: సుదర్శనమనే
పేరుగల చక్రం ధరించిన
వాడు, విష్ణువు.



చక్రపాణి



చదర



చదరంగం



చందుగు



చందురుడు



చదరం

చక్రపాణి: చక్రం చేతిలోకల
వాడు, విష్ణువు.

చక్రం: బండిచక్రం; సైన్యం;
సమూహం.

చక్రవర్తి: వడ్డీకి వడ్డీ.

చట్టం': పట్టెలతో అమర్చిన
బండి, మంచం మొ.వాటి
భాగం.

చట్టం': శాసనం (<ప్రా.సట్టం,
సం-శాస్త్రమ్).

చతుర్థి: నాల్గోతిథి, చవితి; నాల్గో
విభక్తి.

చదర: చిన్నచాప.

చదరంగం: ఏనుగులు,
గుర్రాలు, రథాలు, బంట్లు
అనే నాల్గు అంగాలుకలది;
ఒకఆట.

చదరం: చదునైనది; చౌకం.

చదలు: ఆకాశం.

చదుకం: నాల్గుదారులు కలిసే
చోటు (<సం.చతుష్క-).

చదువరి: విద్యావంతుడు.

చమత్కారం: నేర్పు;

ఆశ్చర్యం

చరణం: కాలు; పద్యపాదం.

చరిత్ర: జరిగిపోయిన సంఘట
నల క్రమవివరణ; నడవడిక.

చర్య: నడవడి; పని; ప్రతిక్రియ;
ఆచారం.

చలనం: కదలిక; వణకడం.

చవుక: వెలతక్కువ; అనాదరం.

చషకం: గిన్నె; పాత్ర.

చాంద్రమానం: చంద్రుని గతిని
బట్టి ఏర్పరిచిన కాలమానం.

చాకచక్యం: నేర్పు.

చాపం: విల్లు; ధనుస్సు;
వృత్తంలో భాగం.

చాయ: రంగు; కాంతి; రీతి;
పోలిక; చోటు.

చింత: చింతచెట్టు.

చింత: ఆలోచన; దుఃఖం;
తలంపు.

చిందర: కోపం, చీదర.

చిందర: చీలిక, ముక్క, చిల్లి.
చిందరవందర: ముక్కలు
ముక్కలుగా, చెల్లాచెదలై
నది; తారుమారైనది.

చిందు: నీళ్ళు మొ. విఒలికిపోవు;
వ్యాపించు, ఒకరకమైన
నాట్యం; కోపం; చిందులు
తొక్కు: కోపంతో గంతులు
వేయు.

చింబోతు: మేకపోతు.

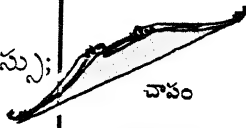
చికిత్స: వైద్యం.



చిచ్చుబుడ్డి



చషకం



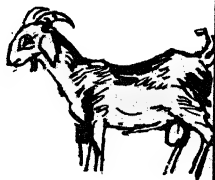
చాపం



చింత



చిత్రం



చింబోతు



చికిత్స

చిచ్చు: అగ్ని, నిప్పు. చిచ్చుబుడ్డి:
ఒకరకమైన బాణసంచా.

చిటారుకొమ్మ: చిట్టచివరి
కొమ్మ.

చిట్టడప: దట్టమైన చిన్న అడవి.

చిడిముడి: తొందర; కోపం;
ఒర్వలేనితనం. చిడిముడి

పాటు: తొట్రుపాటు;
కంగారు, చిరాకు.

చిత్రం: వింత; చిత్రించిన
బొమ్మ, చిత్రకారుడు;
బొమ్మలు వేసేవాడు.

చిదుకు: నలిగిపోవు; నీరు
ఉబుకు.

చిదుగు: ఎండిన చిన్నపుల్ల.

చిదుము: గిల్లు; పొడుచు; పూలు
కోయు; నరకివేయు,
చంపు; పారవేయు.

చిరకాలం: చాలకాలం.

చిరంజీవి: చాలకాలం బతికేవ్యక్తి.

చిరాకు: కోపం; విసుగు.

చిరునామా: అడ్రస్సు. (ఉ
సర్నామా).

చిలుము: ఇత్తడి, ఇనుము, రాగి
మొదలైన లోహాలపై కలిగే
మురికి.

చిలువ: నోటిలో విషం కలది,
పాము.

చిల్లగింజ: నీటిని తేర్చడానికి
వాడేగింజ, ఇందుగ.

చిల్లపెంకు: పగిలిన కుండ
మొ.వాటిముక్క.

చిహ్నం: గుర్తు.

చీటికిమాటికి: మాటిమాటికి.

చీడ: పైర్లకు సోకేరోగం. చీడపు
రుగు: పైర్లకు పీడకలిగించే
పురుగు.

చీనాంబరం: చీనా దేశపు
సిల్కుతో వేసిన వస్త్రం;
పట్టుగుడ్డ.

చీరణం: చిన్నఉలి.

చీరు¹: చీల్చు; గీరు; ఖండించు.

చీరు²: పిలుచు.

చీల: మేకు; బండి ఇరుసు చివరి
నీల.

చీలమండ: కాలిమడమలకు
రెండు వైపులా ఉండేకీలు.

చీలు: పగులు, బద్దలగు, చీల్చు;
ఖండించు,

ముక్కలుచేయు

చీవాట్లు: తిట్లు, చీవాట్లుతిను,
చీవాట్లు పెట్టు.

చుక్క: నక్షత్రం; బొట్టు; నీటి
చుక్క; చుక్కలురాలాయి,
చుక్కబొట్టు. చుక్కెదురు:
హానికరం, చెడుపు.



చిల్లపెంకు



చిహ్నం



చీడ



చీరణం



చీల



చీలమండ



చీలు



చుక్క



చుక్కెదురు

చుక్కాని, చుక్కాను: పడవను
నడపే సాధనం.

చురక: వాత.

చురకత్తి: చిన్నకత్తి.

చురుకు: నూక్కుబుద్ధిగలది;
వాడియైనది, వేగం;
వేడిమి.

చులకన: తేలిక; వేగం;
గౌరవం లేకపోవడం.

చువ్వ: సన్నగా పొడుగుగా
ఉండేరివ్వ.

చూడికి, చూడ్కి: చూపు;
కన్ను; రీతి.

చూపరి: చూడదగినవాడు,
అందగాడు.

చూరు¹: ఇంటికప్పు
మొ.వాటి అంచు. చూరె
లుక: ఇంటికప్పులతో
ఉండే ఎలుక.

చూరు²: వక్కలు, బెల్లం
మొ.వాటి పొడి.

చూరు³: పొగమారు.

చూర్లం: పిండి, పొడి; పొడి
చేయడం; సున్నం.

చూలు: సంతానం.

చెంగనాలు: ఆవుదూడలు వేసే
గంతులు.

చెంగలి: దగ్గర; పక్కల.

చెంగలింను: నవ్వు; ఎక్కువగు;
ఉత్సాహపడు.

చెంగలువ: ఎర్రకలువ.

చెంగు: తొలగిపోవు; కదలు; బట్టు
అంచు. చెంగున: ఒక్క
సారిగాదూకడం.

చెంచు: గిరిజనులలో ఒకతెగ.
చెంచిత, చెంచెత: పైతెగ
(స్త్రీ).

చెండు¹: ఖండించు; చంపు;
పోగొట్టు. చెండాడు: చీల్చు,
చంపు. చీల్చిచెండాడు.

చెండు²: బంతి; పూలగుత్తి.
చెంత: దగ్గర; వైపు.

చెందమ్మి: ఎర్రతామర పువ్వు.
చెంబడి: చేపలా పట్టేవాడు.

చెట్ట¹: ఆపద, అశుభం; చెడ్డ
వాడు.

చెట్ట²: చేయి.

చెట్టపట్టాలు: చేయిచేయి కలు
పుకోవడం.

చెట్టపట్టు: పెళ్లాడు.

చెణుకు: చమత్కారం.

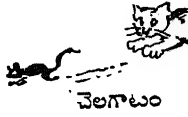
చెదలు: పుట్టులుపెట్టే చీమలు

చెదారం: చెత్త

చెన్ను: అందం, కాంతి;
ఎర్రటిది



చెరసాల



చెలగాటం



చెలిమి



చెండు



చెంబడి



చేదుడ్డు



చెను

చెర: జైలు.

చెరబట్టు: బందీగా పట్టుకొను

చెరసాల: జైలు

చెలగాటం: సరదా, పిల్లకి చెల
గాటం ఎలుకకు (ప్రాణ
నంకటం

చెలమ: నీరు ఊరేది; వంకలు,
ఎండిన చెరువులు మొ.
వాటిలో తవ్వే గొయ్యి.

చెలరేగు: అతిశయించు; విజృం
భించు.

చెలిమి: స్నేహం.

చెలియలికట్ట: సముద్రపు
గట్టు.

చెల్లాచెదరు: ఎక్కువగా చెదరి
పోవు.

చేటు: కీడు, ఆపద.

చేటుకాలం: చెడిపోయేకాలం.

చేడియ: స్త్రీ; భార్య (ప్రా.
చేడియా, సం. చేటికా).

చేతప్పు: రాయడంలో తప్పు.

చేదుడ్డు: చేతికర్ర

చేదోడు: తోడ్పాటు,
సహాయం

చేదోడువాదోడు: చేతిసాయం,
మాటసాయం.

చేను: పైరు; పొలం.

చేపుణికిళ్ళు: చేతులతో తడవు
కోవడాలు.

చేర్చుక్క: పాపటలో పెట్టు
కునే నగ.

చేరువ: దగ్గర ఉన్నది, సమీప
కాలం.

చేప: బలం; ధైర్యం; పొగరు;
సారం; గట్టితనం.

చేష్ట: పని; నడవడి.

చైతన్యం: కదలిక; ఉత్సాహం;
తెలివి.

చైత్యం: బౌద్ధస్తూపం; దేవాలయం.

చొక్కం: కత్తిలేనిది; అందమైనది;
కాంతి. చొక్కపు బంగారం: కత్తిలేని బంగారు.

(< ప్రా. చొక్క, సం. చొక్క).

చొప్ప: జొన్న మొ. వాటి దంటు.

చొప్పఱు: దొరకు; కలుగు; సాధ్యమగు.

చొరప: సాహసం; ప్రవేశం.

చోదకుడు: ప్రేరేపించేవాడు; నడపేవాడు

చోద్యం: వింత.

చోరుడు: దొంగ; నవనీత



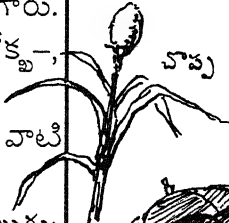
చేర్చుక్క



చాడోరీ



చైత్యం



చొప్ప



చత్రం



చోరుడు

చోరుడు: వెన్నను దొంగి
లించేవాడు, కృష్ణుడు.

చౌకం: నాలుగు; నలుచదరపు
గది; చదరపు తుండుగుడ్డ
(< ప్రా. చవుక్కు, సం.
చతుష్క).

చౌడోరీ: అంబారీ; కూర్చుండ
డానికి ఏనుగు వీపు మీద
అమర్చిన తొట్టి.

చౌదరి: పెత్తనకాడుగా ఉండే
రైతు.

చౌదరితనం: గొప్పతనం; అధికారం.

చౌర్యం: దొంగతనం.

ఛందం: చంపకమాల, శార్దూలం
మొదలైన పద్యాలలో ఒకటి

ఛందస్సు: పద్యాలు రాసే
పద్ధతులు తెలిపే శాస్త్రం,
వేదాంగాలు ఆరింటిలో
ఒకటి

ఛత్రం: గొడుగు; ఛత్రధరుడు,
ఛత్రధారి: గొడుగు పట్టుకు
న్నవాడు

ఛలం: నెపం; ఉన్నదానిని కప్పి
పుచ్చడం; కపటం; మోసం.

ఛాందసం: వేద సంబంధమైనవి;
లోకజ్ఞానం లేకపోవడం;
చాదస్తం

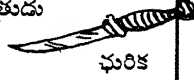
చాత్రుడు: శిష్యుడు.

చాయ: నీడ; ప్రతిబింబం;
కాంతి; పోలిక; చాయా
చిత్రం; ఫోటో

చిద్రం: తప్పు; బెజ్జం; తిట్టడం
చిన్నం: నరకబడినది; వేరు
చేయబడినది; చిన్నా
భిన్నం; ముక్కలు
ముక్కలు



చాత్రుడు



ఘరిక



చాయ

ఘరిక: చిన్న కత్తి

చేదనం: నరకడం; తుంచడం;
చేదించు; నరకు; తుంచు



చేదనం

జ

జంకు: భయపడు; బెదరు;
సందేహించు; భయం.

జంకెన: బెదరింపు.

జంగ: పాదం; దాటు; పంగ
(ప్రా. జంఘా; సం. జంఘా).

జంజాటం: లేనిపోని తగు
లాటం; ఆర్భాటం.

జంట: జత; తోడు; అండ;
వెంబడి; రెట్టింపు.

జండా, జెండా: పతాకం.

జంపాల: ఉయ్యాల; జోలపాట.

జగజెట్టి: గొప్పమల్లుడు;
శ్రేష్ఠుడు.

జగడం: కలహం; యుద్ధం;
వాదులాట.

జగదంబ: జగత్తునకు తల్లి;
లక్ష్మి; పార్వతి.

జట్టి: వెల; బేరం; అమ్మకం;
అమ్మకపునరకు.

జట్టు: గుంపు; సమానులైనవారి
గుంపు; స్నేహం; జత; వారి
జట్టులో పదిమంది ఆటగా
ళ్ళున్నారు.



జతరిక



జడుపు



జంగ



జత



జండా



జనపదం



జన్మం

జతరిక: గుండెలోని కింది అర.

జడి: విడువకుండా కురిసే వాన;

మునురు: జడిపట్టు;

మునురుపట్టు.

జడుపు: భయం.

జడిపించు: భయపెట్టు.

జడ్డిగం: నిత్తడానికి వెదగొర్చి మీద
అమర్చే 3, 4, 6 కన్నాలుగల
కర్రపిడుత.

జత: స్నేహం; జట్టు; సాటి; జత
పరుచు: కలుపు.

జతనం: ప్రయత్నం; ఉత్సా
హం; సిద్ధంగా ఉండడ
(సం. యత్న-).

జనకుడు: తండ్రి..

జనని: తల్లి.

జనపదం: పల్లెటూరు.

జనశ్రుతి: ప్రజలు
సమాచారం.

జన్మం: యజ్ఞం (<|
సం-యజ్ఞ-).

జన్మదినం: పుట్టినరోజు.

జన్మభూమి: మాతృదేశం.

జముడు: యముడు (<|
జమో, సం. యమ:).

జమున: యమునా నది (<ప్రా. జ
మునా, సం-యమునా).

జయంతి: అవతారపురుషులు
పుట్టినరోజు; బుద్ధజ
యంతి, శంకర జయంతి;
గాంధీజయంతి.

జర: ముసలితనం.

జరతారు: వెండి బంగారు మొ.
వాటి పూత పూసిన పోగు
(<ఉ.జర్+తార్: బంగారు
తీగ).

జరామగణాలు: ముసలిత
నమూ చావూ.

జరి/జరీ: వెండిమొ. వాటిపూత
గల పోగు.

జలచరం: నీటిలో తిరిగేవి; చేప;
మొసలిమొ.వి.

జలజం: నీటిలో పుట్టినది; తామ
రపువ్వు మొ.వి.

జలదం: నీటిని ఇచ్చేది; మేఘం.

జలదరించు: వణకు; భయ
పడు; చలించు.

జలదుర్గం: చుట్టునూ నీరుగల
కోట.

జలధరం: నీటిని మోసేది;
మేఘం.

జలధి: నీటికి ఆధారమైనది;
సముద్రం.

జలపోసనం: వెండి బంగారు
మొ.వాటి పూత (<పా
జర్ పోష్: బంగారుపూత).



జర



జలాశయం



జలచరం



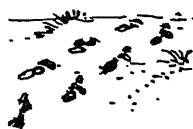
జలజం



జలదం



జాగిలం



జాడ

జలాక్షరం: నీటిమీది రాత;
శాశ్వతం కానిది; వ్యతి
రేకం- శిలాక్షరం.

జలాశయం: చెరువు; సముద్రం.

జవదాటు: మేరమీరు; దాటి
పోవు.

జవనిక: తెర (<ప్రా. జవణియా,
సం.యవనికా).

జవ్వనం: పదారేండ్లకు మీది
వయస్సు (<ప్రా.జవ్వణ-,
సం.యౌవన-).

జాగా: చోటు; నివాసస్థానం
(<ఉ.జాగా).

జాగారం/జాగరం: మేల్కొని
ఉండడం; జాగ్రత్తగా
ఉండడం.

జాగిలం: వేటకుక్క.

జాగీరు: ప్రభువులు సన్నా
నంగా ఇచ్చిన భూమి (<ఉ.జా
గీర్).

జాడ: గుర్తు; అడుగుల గుర్తు;
దారి; నడవడి; వార్త.

జాడించు: దులుపు; కొట్టు;
చీవాట్లుపెట్టు; బట్టలను
నీళ్ళలో తడిపిపిండు.

జాణ: నేర్పరి; సమర్థుడు;
సమర్థురాలు; నెల్లూరు నెర
జాణ.

జాతర: తీర్థయాత్ర; గ్రామదేవ
తలఉత్సవం; అల్లరి. పిల్లలు
నానా జాతర చేస్తున్నారు.
జాతిపిత: దేశీయులకు తండ్రి
వంటివాడు; గాంధీజీ.

జాతీయం: జాతికి సంబంధించి
నది; నానుడి.

జానపదం: పల్లెటూళ్ళకు
సంబంధించినది; ఆట
పాటమాటమొ.వి.

జాను: అందమైన; స్పష్టమైనది;
జాను తెనుగు: స్పష్టమైన
తెనుగుభాష.

జాప్యం: ఆలస్యం.

జాబితా: పట్టిక; నరకులజాబితా
రాయండి.

జాబిల్లి: చంద్రుడు. నిండు
జాబిల్లి: పూర్ణచంద్రుడు.

జాబు: ఉత్తరం.

జామాత: అల్లుడు.

జాము: మూడుగంటల కాలం
(శ్రా. జామ-నం. యామ).

జాలం: ఆలస్యం.

జాలం: వల; కిటికీ; కపటం;
మాయ; ఇంద్రజాలం.

జాలరి: చేపలు పట్టేవాడు.



జాతర



జాతిపిత



జాప్య



జాబిల్లి



జాబు



జీర్ణమండలం



జాలరి

జాలి: దుఃఖం; శ్రమ; వేదన;
కోరిక.

జాలు: ప్రవాహం; నది.

జాళువా: బంగారు.

జావ: గంజి.

జావాహిరి/జవాహిరి: రత్నాల
ఆభరణాలు.

జిజ్ఞాస: తెలుసు కోవాలన్న
కోరిక.

జిత్తు: ఉపాయం; మోసం
(శ్రా. జాత్తి నం. యుక్తి).

జిత్తులమారి: మోసకారి.

జిల: దురద.

జిలిబిలి: ఇంపైనది; సాసగైనది;
జిలిబిలిపలుకులు.

జిహ్వ: నాలుక.

జీతం: వేతనం; కూలి.

జీర్ణక్రియ: తిన్న ఆహారం జీర్ణ
మయ్యే విధానం.

జీర్ణమండలం: తిన్న తిండి శరీ
రంలో జీర్ణమయ్యే భాగం.

జీర్ణరసం: ఆహారం అరగడానికి
జీర్ణమండలంలో ఊరే
ద్రవం.

జీర్ణించుకొను: అరగించుకొను;
సరిగా అర్థం చేసుకొను.

జీవనం: బతుకుతెరువు.

జీవం: ప్రాణం; జీవించి ఉన్నది.
జీవితం: జీవనం; బ్రతుకు; జీవిత
కాలం.

జాలుం: దౌర్జన్యం (< ఉ. జాల్మ్).
జాటు: మోసం; అబద్ధం
(< ఉ. ఝూట్).

జూలు¹: సింహం మొ. వాటి మెడ
మీది జుట్టు.

జూలు²: ఏనుగు మీద కప్పే
కంబళి.

జెండా: పతాకం.

జెర్రి: చాల కాళ్ళు గల పిషపు
రుగు.

జేజే: జయం జయం; నమ
స్కారం; దేవత; జయ జయ
ధ్వని.

జేన: బొటనవేలి నుంచి చిటికెన
వేలి దాకా గల కొలత; జేనెడు
పొట్టు.

జోడు: జత; కవచం; మిత్రుడు.

జోడు: యోధుడు (< సం.
యోధః).

జోలి: విషయం; పని.



జోహారు



జూలు



జ్యోతి



జేన



జ్వల



ఝాగం



జోడు

జోహారు: నమస్కారం.

జ్ఞాతి: దాయాది.

జ్ఞానం: తెలివి; తెలుసుకొనడం.

జ్ఞానేంద్రియం: చర్మం; కన్ను;
చెవి;

నాలుక; ముక్కు; తెలుసుకొ
నడానికి సాధనమైనది.

జ్యేష్ఠుడు: వయస్సులో పెద్ద
వాడు; అన్న.

జ్యోతి: సూర్యుడు; వెలుగు;
దీపం.

జ్యోతిషం: వేదాంగాలు ఆరిం
టిలో ఒక శాస్త్రం.

జ్యోత్స్న: వెన్నెల.

జ్వలనం: మండేది; ప్రకా
శించేది.

జ్వాల: మంట.

ఝంకారం: తుమ్మెదలు చేసే
ధ్వని.

ఝంఝు: వానతో పాటు
ఝమ్మని వీచే గాలి.

ఝరి: సెలయేరు.

ఝషం: చేప.



ఝషం

ట

టంకం: ఒక నాణెం; వెలిగారం.

టంకవాటు: ఒక బంగారు నాణెం.

టంకసాల: నాణెలు ముద్రించే చోటు.

టంకారం: వింటి తాడు చేసే ధ్వని.

టంగువారు: గుర్రం మీది జీను జారకుండా ఉండడానికి బిగుతుగా కట్టే తోలుపట్టెడ.

టక్కురి: మోసకారి.

టక్కు: మోసం; అసత్యం.

టక్కులాడు: మోసగాడు.

టపా: పోస్తు.

టపాకాయ: బాణాసంచా.

టాంగనా: ఒక జాతి గుర్రం.

టాంటాం: డప్పువేసి చెప్పడం; ప్రచారం.



టట్టభం



టకాలు



టంక



టంకాయ



టపాకాయ

టట్టిభం: టేట్ అని కూసే పక్షి, లకుముకిపిట్ట.

టప్పణి: అర్థవివరణ.

టీక: అర్థవివరణ.

టీకాలు: మశూచిమొ. జబ్బులు రాకుండా ఉండేందుకు వాడే నూదిమందు; టీకాలు వేయు: టీకాలు పొడిపించు; టీకామందు.

టూకీ: సంగ్రహం. టూకీగా చెప్పండి.

టెంక: తాడి, మామిడి ము.వాటి కాయలలోని విత్తనం..

టెంకాయ: కొబ్బరికాయ..

టెంకి: స్థానం; ఇల్లు; జలా శయం. టెంకిపెట్టుకొను: నివసించు..

టెక్కు: గర్వం; విలాసం, అందం..

టెత్తెం: జెండా..

హాపి: కుళ్ళాయి.



హాపి

ర

తవర: నేర్పరి, జాణ.

రాణం: స్థానం, చోటు. (←ప్రా.

రాణం, సం. స్థాన-).



రాణా



తీవి

రాణా: కావలిష్టలం. పోలీసు
రాణా.

రావు: స్థానం; నివాసస్థలం.

రింగణా: పొట్టివాడు.

తీవి: సాగను; వైభవం, గొప్ప

తనం. రాచతీవి: ప్రభువుల

దర్జా.

తేవ: పద్ధతి, రీతి.

ద

డంకా: ఢక్క.

డంబం, డంబు: ఆడంబరం,
బడాయి; మోసం; గర్వం.
డంబాలు:

బడాయిమాటలు.

డగ్గుత్తిక: గద్గదస్వరం.

డమరుకం: ఒకచర్మవాద్యం.

డయ్యు: అలసిపోవు, డీలాపడు;
చిక్కిపోవు; తగ్గు; పాడగు.

డా: ఎడమది. డాకన్ను: ఎడమ
కన్ను. డాకాలు: ఎడమ
కాలు.

డాచేయి:

ఎడమచేయి.

డాగు: గుర్తు; మచ్చ, మరక,
కళంకం. గుడ్డపై సిరాపడి
డాగు అయింది.

దాలు: కత్తిదెబ్బ తగలకుండా
అడ్డుకునే సాధనం.

దాలు



డింభకుడు



డంకా



డమరుకం



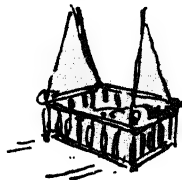
డాక్కు



డేరా



డాగు



దౌల

డింకీ: పరీక్షలో ఫెయిలవడం.
డింగరీడు: సేవకుడు; భక్తుడు.
డిందు: తగ్గిపోవు, అలసిపోవు;
లీనమగు; మునిగిపోవు;
చచ్చు.

డింభకుడు: బాలుడు.

డిల్లి, డిల్లీ: భారతదేశానికి రాజు
ధాని (< సం. దేహళీ ఇంటి
గడప) డిల్లికి డిల్లెపలెకుపల్లె.

డీలా: నీరసం; అలసట;
దుర్బలం.

డెందం: హృదయం; రొమ్ము;
అభిప్రాయం.

డెక్క: గిట్టు.

డేరా: గుడారం.

డొంక: పొద; పల్లపుదారి.

డొక్క: పొట్టు; ఎముకలగూడు;
కడుపు పక్కభాగం.

డొల్లు: దొరలు; వేలాడు;
ఊడిపోవు; తెగిసడు.

డోల: ఉయ్యాల.

డోలీ: ఉయ్యాలవంటి పల్లకీ.

దాలు: బడాయి, దంభం.



తంటా: మోసం; కష్టం; చాడీ.
తంటాలుపడు: కష్టపడు
తంటాలమారి: వంచకుడు;
పొగరుబోతు, చాడీకోరు.

తండం: గుంపు, రాశి, తండతం
డాలు, తండోపతండాలు:
గుంపులుగుంపులు, ఒక
గుంపు తర్వాత మరొక
గుంపు, లెక్కలేనంతమంది.
తంతి: తీగ, టెలిగ్రాం (ప్రా.
తంతీ, సం. తంత్రీ).

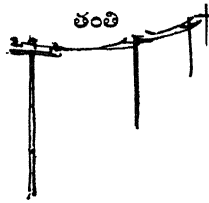
తంత్రం: ఉపాయం; రాజనీతి.
తంపర: దట్టం.
తామరతంపర: ఎక్కువగా అభి
వృద్ధిచెందినది.
తగరం: ఒకలోహం.
తగరు: పొట్టెలు.
తగవు: తగినది, న్యాయమైనది;
జగడం.
తటపటాయించు: వెనుకముం
దాడు.



తటం



తథాగతుడు



తంతి



తగరు



తపస్సు

తటం: ఏటిగట్టు.
తటస్థం: ఏ పక్షమూ వహించ
కుండా ఉండు, ఉదాసీనం.
తటాకం: చెరువు.
తత్తర: తొందర, కలత.
తత్తరపడు: తొందరపడు.
తత్తరపాటు: తొట్టుపాటు.
తత్త్వం: స్వభావం; సత్యం.
తథాగతుడు: బుద్ధుడు.
తథ్యం: సత్యం.
తద్దై: పండుగదినమైన తదియ.
అట్లతద్దై: ఆశ్చర్యముజ బహుళ
తదియ.
ఉండ్రాలతద్దై: భాద్రపద బహుళ
తదియ.
తనయ: కూతురు.
తనయుడు: కొడుకు.
తనివి: తృప్తి.
తనూజ: కూతురు.
తనూజుడు: కొడుకు.
తపస్వి: తపస్సు చేయువాడు.
తపస్సు: గట్టి నియమాలతో
చేసే కృషి; వ్రత నియమం;
ఏకాగ్రత.
తప్పిదం: నేరం, పొరపాటు.
తబక: గింజలేని కాయ, తాలూ
తబక.



తబుకు: పళ్ళెం; తాంబూల
పాత్ర.

తమస్సు: చీకటి; అజ్ఞానం.

తరంగం: అల.

తరంగిణి: ఆలలుకలది, నది.

తరణం: ఈదడం, దాటడం.

తరణోపాయం: చిక్కులనుంచి
బైటపడే ఉపాయం.

తరవాణి: పులియబెట్టిన గంజి.

తరుణం: అనుకూల సమయం;
కొత్తది.

తరుణి: స్త్రీ.

తరువు: చెట్టు.

తర్కించు: ఊహించు;
తలంచు.

తర్జనం: బెదరింపు.

తర్జన: చూపుడువేలు, బెదరించ
డంలోవాడేవేలు.

తర్జుమా: ఒక భాషనుంచి
మరొక భాషలోకి మార్చడం,
అనువాదం.

తల: శిరస్సు.

తలదాల్చు: వినయంతో
(గ్రహించు.

తలతిరుగు: గర్వంకలుగు.

తలదాచుకొను: శరణుపొందు,
ఆశ్రయంపొందు.



తబుకు



తరంగం



తరణం



తరువు



తలియ



తర్జన



తల

తలదూర్చు: ప్రవేశించు, అనవ
సరంగా ఒక విషయంలో
జోక్యం చేసుకొను.

తలపైకెక్కించుకొను: ఎక్కు
వగా ఆదరించు.

తలమీదికివచ్చు: ప్రాణాపాయం
కలుగు.

తలపడు: సిద్ధపడు; సమీపించు.

తలపెట్టు: పూనుకొను; తల
పోయబ; ఆలోచించు.

తలవంపు: అవమానం.

తలియ, తెలె: కంచం, భోజన
పాత్రం. (కా. థాలియా,
సం. స్థాలికా, స్థాలీ).

తల్లక్రిందులు: తారుమారు.

తల్లడం: బాధ; భయం;
వణకడం

తల్లడించు: వణుకు; జంకు;
దుఃఖించు.

తాండ్ర: ఎండించి ముక్కలుగా
కోసిన పళ్ళరనం, మామిడి
తాండ్ర.

తాంబాళం: వెడల్పాటిపళ్ళెం.

తాకట్టు: కుదువ.

తాకట్టుపెట్టు: కుదువపెట్టు.

తాటిండు: ఒకదానితో ఒకటి
తాకించు; కొట్టు.

తాత్కాలికం: ఆకాలమందు
మాత్రమే ఉండేవి; కొద్దికాలా
నికీపరిమితమైనది.

తాత్పర్యం: అభిప్రాయం;
ఆసక్తి

తామసం: కోపం; ఆలస్యం;
చీకటి.

తామసించు: ఆలస్యంచేయు.

తామ్రం: రాగి; రాగివంటిఎరుపు
రంగు.

తాయం: అరుదైన వస్తువు.

తాయలం: బుజ్జ గించడానికి
గాను బాలకిచ్చే తిను
బండారం.

తాయెత్తు: అలంకారం కోసం
గాని, దృష్టిదోషం తగలరాద
నిగాని బాలల గొంతునో,
మొలనో, సందిటనోకట్టే
రాగి/వెండిరేకుచుట్టు.

తార/తారక: నక్షత్రం.

తార్కాణం: దృష్టాంతం, నిద
ర్శనం, ఉదాహరణ.

తారతమ్యం: తేడా, ఎక్కువ
తక్కువలు.

తారసం: సంభవించినది; కని
పించినది; ఎదురుపడినది;
సమీపించినది.



తారసపడు



తాళిబొట్టు



తాయెత్తు



తార



తావడం

తారసపడు: సమీపించు; ఎదురు
గావచ్చు.

తారుమారు: అటుదిటు ఇటు
దటు మారడం, క్రమం
తప్పడం.

తాలిమి: ఓర్పు; ధైర్యం.

తాళపత్రం: తాటాకు, తాటా
కుతో చేసిన చెవికమ్మ.

తాళి: మంగళసూత్రం; పతకం.

తాళిబొట్టు: మంగళసూత్రం
తోకట్టేబంగారునగ; పుస్తై.

తాళింపు: నూనె మొ. వాటిలో
వేయించడం; తిరగబోత.

తాళిక: ఓర్పు, శాంతి; ఓర్పుకో
దగినది.

తాళు: ఓర్పుకొను, సహించు;
నిదానించు.

తావడం, తావళం: సరం,
హారం; భక్తులు-సన్యాసులు
ధరించే రుద్రాక్షలు మొ.
వాటిదండ.

తావరం: స్థానం; స్థిరమైనది
(<ప్రా.థావర-, సం. స్థావ
ర-).

తావలం: స్థానం, ఉండేచోటు;
ఆధారం; అవకాశం;
దృష్టాంతం.

తావి: వాసన; మంచివాసన; పళ్ళ
పాచి; చెడువాసన.

తావికొను: రుచిచూచు; వాసన
చూచు.

తావు: చోటు.

తిగ: మూడు.

తిగకంటి: మూడుకళ్ళు గల
వాడు, శివుడు.

తిట్ట: కుప్ప, గుట్ట; సేనల
గుంపు.

తిత్తిరి: తీతువుపిట్ట.

తిప్ప: దిబ్బ; రాశి; చిన్నకొండ.

తిప్పలు: బాధలు.

తిమింగలం: పెద్దపెద్ద చేపలను
మింగే జలజంతువు.

తిమిరం: చీకటి.

తిరం: స్థిరం, నిశ్చలం; శాశ్వతం
(ప్రా. ధిర-, సం. స్థిర-).

తిరస్కరించు: కాదను; అవమా
నించు.

తిరస్కారం: అవమానించడం;
తిట్టడం.

తిరిపం: బిచ్చం; భిక్షుకవృత్తి.

తిరు: పవిత్రం; మంచిది.

తిరునాళ్ళు: దేవుని ఉత్సవ
దినం (తమిళం: తిరు-,
సం. శ్రీ).



తిర్లిక



తిలకం



తిప్ప



తిమింగలం



తిరిపం

తిర్లిక: దేవతా విగ్రహాల ముందు
ఉంచే దీపం (తమిళం: తిరు
విళక్కు).

తిలకం: బొట్టు; శ్రేష్ఠం.

తిలకించు: చూచు; మెచ్చు
కొను; బొట్టుపెట్టు.

తివురు: పూనుకొను; తిరుగు;
త్వరపడు; కుతూహలపడు

తీండ్ర: గట్టికోరిక; కోపం;
వేడిమి.

తీళ్లం: వాడియైనది; చురుకై
నది; వేడిమి.

తీరం: గట్టు, ఒడ్డు.

తీర్థం: పుణ్యకేత్రం; రేవు,
ఘట్టం; పవిత్రజలం.

తీవరం: తొందర; చిరాకు
(సం. తీవ్రమ్).

తీవ్రం: వాడిమిగలది; వేడిమి
గలది; ఎక్కువైనది.

తుంటరి: చెడ్డవాడు; అల్లరివ్యక్తి.

తుచ్చం: నీచం; చిన్నది.

తుద: చివర; చివరిది; చేటు;

తర్వాత. తుదముట్టు:

ముగిసిపోవు; గతించు.

తునుము: నరకు; తుంచు,
కోయు; చీల్చు; చంపు.

తుపాను: గాలివాన (< ఉర్దూ.
తుఫాన్).

తురంగం: గుర్రం.

తుల: త్రాసు; సమానం తుల
తూగు: సాటియగు.

తులం: ఒకతూనిక, రూపాయి
ఎత్తు.

తులాదానం: తనఎత్తు తూనిక
గల బంగారు మొ.వాటిని
దానంచేయడం.

తులాభారం: తనఎత్తు బరువు
గల బంగారు మొ.వాటితో
తూగిదానంచేయడం.

తులువ: తుంటరి; దుష్టుడు;
అవివేకి.

తుళువ: ఒకదేశం; కృష్ణదేవ
రాయలవంశనామం.

తుషారం: చల్లనిది; మంచు;
తుంపర.

తూ.చా.తప్పకుండా: ఏదీ
పదలివేయకుండా.

తూపు: బాణం.

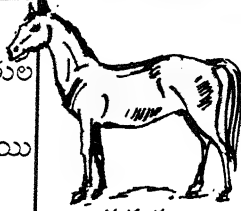
తృణప్రాయం: గడ్డిపోచతో
సమానమైనది; అల్పమైనది.

తృణీకరించు: గడ్డిపోచగా
భావించు, అలక్ష్యంచేయు.

తెగడు: నిందించు; తిరస్కరించు; బెదరించు.

తెగులు, తెవులు: రోగం, జబ్బు;
చీడ.

తెగువ: బౌదాత్యం; సాహసం;
నిశ్చయం.



తురంగం



తుల

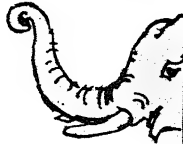


తేజం

తూపు



తేరు



తొండం

తెన్ను: దారి; విధం, రీతి.

తెప్ప: నీరుదాటేసాధనం.

తెమ్మెర: చల్లటిగాలి; దక్షిణపు
గాలి.

తెరువు: దారి; న్యాయం,
ధర్మం; ఉపాయం. తెరువరి:
దారిని నడచే వ్యక్తి,
బాటసారి.

తెలంగాణం: ఆంధ్రప్రదేశ్ లో
ఒక ప్రాంతం, అదిలాబాద్,
వరంగల్, హైదరాబాద్
మొ. తొమ్మిది జిల్లాలతో
కూడిన దేశభాగం.

తేజం, తేజస్సు: కాంతి;
వ్రతాపం; అగ్ని; బంగారు;
చైతన్యం.

తేజి: మేలుజాతి గుర్రం.

తేరసి: త్రయోదశి (←ప్రా. తేరన-,
సం. త్రయోదశ-).

తేరు: రథం.

తేరుకొను: కోలుకొను; తేటగా
అగు.

తేరుగడ: ముగింపు; నేర్పు.

తైలం: నూనె, తిలల (నువ్వులు)
నుంచి తీసిన చమురు.

తొంటిచేయి: ఈచపోయిన
చేయి.

తొండం: ఏనుగు తొండం
(←సం. తుండమ్).

తొంబ: గుంపు.

తొక్కిన: అటుఇటు తిరగడం.
తొక్కినలాట.

తొట్టెల: ఉయ్యాల.

తొడవు: ఆభరణం.

తొడుసు: చిక్కు; బాధ;
విసుగు.

తొత్తు: బానిస, ధాసి.

తొయ్యలి: స్త్రీ.

తొరపడం: వడ్రంగిబెజ్జాలువేసే
పరికరం.

తొలకరి: వర్షకాలం.

తొలగు: తప్పుకొను; పక్కకి
పోవు; మరలు; దూరమగు.

తొలగించు: పోగొట్టు;
విడుచు.

తొలి, తొల్లి: మొదటి, పూర్వం.

తొలి: కన్నం, తొర్ర.

తొలిమాలు: మొదటి బిడ్డ.

తొలిదిక్కు: మొదటిదిక్కు,
తూర్పు.

తొలినెల: మొదటి నెల,
చైత్రమాసం.

తోకచుక్క: ధూమకేతువు.

తోబుట్టువు: తోడబుట్టినవ్యక్తి,
అన్న, తమ్ముడు, అక్క,
చెల్లెలు.

తోడా: చేతికిగాని కాలికిగాని
తోడిగేబిరుదు కడియం.



తోమాలియ



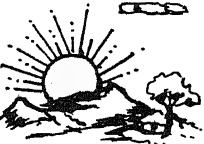
తొడవు



తొసు



తొంచు



తొలిదిక్కు



తోకచుక్క



తోడా

తోమాలియ: ఆకులు పువ్వులు
కూర్చికట్టినదండ.

త్యాగం: దానం; వదలిపెట్టడం.

త్రాణ: బలం, శక్తి; జాగరూకత.

త్రాసు: తక్కిన (ఉ.తరాజు).

త్రికం: మూడింటి సమూహం;
ఆ, ఈ, ఏ-అనే మూడు
అచ్చులు.

త్రిణయనుడు: మూడు
కన్నులుగలవాడు, శివుడు.

త్రిలింగం: శ్రీశైల దాక్షారామ
కాళేశ్వరాలనే మూడు
లింగాల మధ్యగల దేశం;
తెలుగుదేశం.

త్రివేణి: గంగాయమునా సరస్వ
తులనే మూడు నదులు
కలిసేపవిత్రప్రదేశం.

త్రిశంకుస్వర్గం: ఎటూకాని
స్థితి.

త్రుంగు: తునకలగు; రాలిపోవు;
ముగిసిపోవు.

త్రుంచు: ముక్కలుచేయు;
చించు; చంపు.

త్రుఘ్న: సంతోషంతో గంతులు
వేయు, ఉప్పొంగు; ఎగసి
పాటు. (త్రుళ్ళిపడు: కోపం
భయం గర్వం మొ.వాటివల్ల
ఎగిరిపడు.

త్రేఘ్న: రాలు, కూలు;
విరుగు; చచ్చు).

ద

దండ¹: వైపు, పక్క; దగ్గర;
చోటు; తోడ్పాటు.

దండ²: హారం; భుజబలం.

దండన: దండించడం.

దండనాయకుడు: సేనానాయ
కుడు.

దండప్రణామం: కర్తలాగా
నేలపై సాగిలపడి నమస్కరిం
చడం.

దండయాత్ర: శత్రురాజులపై
దాడి వెడలడం.

దండించు: శిక్షించు.

దండు¹: డబ్బు మొ.వాటిని
చందాలెత్తు.

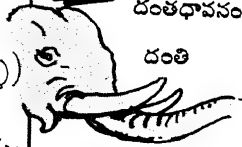
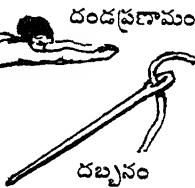
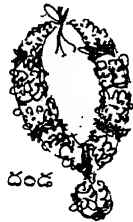
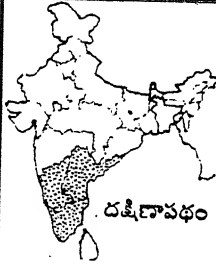
దండు²: సేన; గుంపు.

దంతధావనం: పళ్ళుతోము
కొనడం.

దంతం: పల్లు; ఏనుగుకోర.

దంతి: పెద్ద దంతాలు(పళ్ళు)
కలది, ఏనుగు.

దక్క: దొరకు; లొంగు;
నిలుచు. దక్కించు: నిల
బెట్టు; కాపాడు.



దక్షిణావధం: దక్షిణ భారత
దేశం.

దక్షిణుడు: సమర్థుడు; తెలిసిన
వాడు; చురుకైనవాడు.

దగ: దప్పిక; తాపం; అలసట.

దగా: మోసం. దగాకోరు:
దగాచేయువాడు, మోస
గాడు.

దగుల్బాజి: మోసగాడు; దొంగ.

దట్టుడు: ధీరుడు; శూరుడు.

దడ¹: భయం; వణకు; గుండె
మొ.వాటికదలిక.

దడ²: కొయ్యత్రాసు, తక్కిడ.

దప్పి, దప్పిక: దాహం.

దబ్బ: వెదరుబద్ద.

దబ్బనం: గోనెనంచులు కుట్టే
పెద్దనూది.

దబ్బర: అనత్యం; మోసర;
తిట్టు; తప్పు.

దయాళువు: దయగలవాడు.

దయిత: భార్య.

దయితుడు: భర్త; ఇష్టుడు.

దరి: గట్టు; తీరం; హద్దు; దగ్గర.

దరిబేసి: దీనుడు; పిసినారి

(< ఉర్దూ. దర్వేష్:
ముస్లింసాధువు).

దర్పణం: అద్దం.

దర్పం: గర్వం; ఉత్సాహం.

దర్శకుడు: నేర్పరి; పరిశీలించే
వాడు.

దర్శనీయం: చూడదగినది,
అందమైనది.

దర్శించు: పెద్దలను చూచు.

దళం: సైన్యభాగం; పూవురేకు;
ఆకు.

దళవాయి: సేనానాయకుడు.

దళసరి: మందం, పల్లనకానిది.

దళితం: చీల్చబడినది; అణగ
దొక్కబడినది; అటూఇటూ
చిమ్మబడినది.

దప్పు: దూరం; దూరప్రదేశం.

దశ: పది; స్థితి; వరుస; దీపపు
వత్తి.

దసరా: ఆశ్వయుజ శుద్ధ
పాడ్యమి నుంచి దశమివరకు
జరిసే పదిరోజుల పండుగ;
విజయదశమి పండుగ.

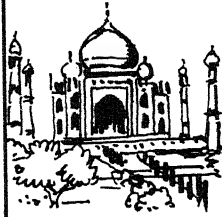
దస్తరం: కాగితాలమూల, వడ్డీ
పత్రాలకట్ట

దస్తా: 24 తావులు, రీములో
1/20 భాగం.

దస్తూరి: చేవ్రాలు.

దహించు: కాల్చు.

దాపరం: దొంగిలించడం;
మోసం.



దర్శనీయం



దాడి



దసరా



దస్తరం



దస్తూరి



దాలి

దాపురం: దాచడం; రహస్యం;
భద్రపరచడం; రహస్య
స్థానం, దాచినసొమ్ము.

దాక్షిణాత్యుడు: దక్షిణ దేశపు
వాడు.

దాక్షిణ్యం: కనికరం; ఒద్దిక;
వైపుణ్యం.

దాడి: దండయాత్ర.

దాడి: గడ్డం.

దాణా: గుర్రం మొ. వాటికి పెట్టే
ఉడికించిన ఉలవలు
మొ. తిండి.

దాత: దానంచేసేవాడు.

దాది: పెంచిన తల్లి (< సం.
ధాత్రీ).

దాపల: ఎడమవైపు.

దామం: దండ.

దామెన: పెద్దతాడు (< సం.
ధామనీ).

దాయం: జూదంలోని పందెం;
ఆపద.

దాయం: దానం; కట్నం; సారె.

దాయాది: తాత తండ్రుల
ఆస్తిలో భాగం పంచుకునే
వాడు; జ్ఞాతి; కొడుకు.

దాలి: నిప్పలగుంట.

దావా: వ్యాజ్యం; దొంగతనం.

దాసు, దాసుడు: భక్తుడు; సేవకుడు.

దిక్కు: వైపు; స్థానం; రక్షణ;

తూర్పు మొ. దిక్కు. దిక్కు

మాలిన: దిక్కులేని, ఆధారంలేని.

దిక్కుచి: దిక్కులను చూపే పనిముట్టు.

దిగనన: తక్కువ. ఏండ్లుగనన, బుద్ధిదిగనన.

దిగాలు: వ్యాకులత. దిగాలు పడు: చిన్నబోవు.

దిగుమతి: ఇతరదేశాల నుంచి వలసిన సరకులను తెప్పించు కోవడం.

దిగులు: భయం; అధైర్యం.

దిటవు: ధైర్యం, శక్తి.

దిడ్డి: చిన్నదవారం, దిడ్డివాకిలి: చిన్నతలుపు.

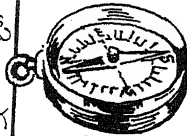
దిడ్డు: నేర్పించు; సరిజేయు; తిలకం మొ.వి పెట్టుకొను; సవరించు; వ్రాసిన అక్షరాలపై తిరిగి వ్రాయు.

దినబత్తెం: రోజువారి బత్తెం.

దినపహి: రోజువారీ జమా ఖర్చులెక్క.



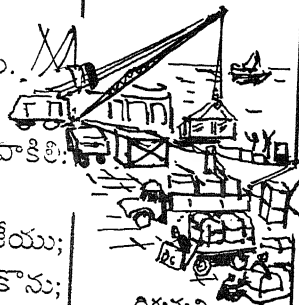
దాసు



దిక్కుచి



దివ్వటీ



దిగుమతి

దినవెచ్చం: రోజువారీ అయ్యే ఖర్చు.

దినుసు: సరకు; ప్రకారం, రీతి; రకం; సమానం (<ఉర్దూ. జిన్స్).

దిప్పకాయ: కొంటెవాడు.

దివాణం: రాజభవనం; కోలువు కూటం.

దివి: స్వర్గం; ఆకాశం.

దివియ, దివె, దివ్వె, దీవియ: దీపం (<ప్రా. దీవియా, సం. దీపికా).

దివ్వటీ, దివటీ: ఇనుపచువ్వకు గుడ్డలు చుట్టి ముట్టించే దీపం (<ప్రా. దివట్టి, సం. దీప యస్త్రి).

దిసంతు: నింద. దిసంతులు కొట్టు: నిందించు. దూషించు.

దిష్టి: చూపు, దృష్టి కిసరు, దృష్టిదోషం. (<సం. దృష్టి). దిష్టికొట్టు, దిష్టితగులు: దృష్టిదోషం కలుగు.

దీక్ష: గట్టిపట్టుదల.

దీటు: సవరించు; కదలించు; సమానం; తగినది. దీటు వచ్చు: సరిపోవు.

దీనారం: ఒక బంగారునాణెం
(ఇది గ్రీకు భాషాపదం).

దీప్తి: వెలుగు, ప్రకారం.

దీర్ఘనిద్ర: చావు.

దీర్ఘం: పొడవైనది; రెండు
మాత్రలకాలంలో ఉచ్చరించే
అచ్చు. ఆ, ఈ, ఊమొ.వి.

దీర్ఘసూత్రుడు: చాల నెమ్మదిగా
పనిచేసేవాడు.

దీర్ఘాయువు: చాలకాలం బతికే
వ్యక్తి.

దీలు: బలహీనమగు; ఊడిపడు.

దీలుపడు: బలహీనమగు.

(<ప్రా.నధీల-, సం.శిథిల-)

దీవన, దీవన: ఆశీర్వాచనం.

దీవి: నీటి నడిమిదిబ్బ, ద్వీపం
(<ప్రా.దీవ-, సం.ద్వీప:).

దుంగ: కాయమొద్దు.

దుండగం: చెడుపని; కీడు:

తప్పు.

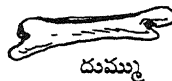
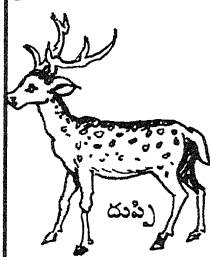
దుకాణం: అంగడి (<ఉర్దూ.
దుకాన్).

దుక్కి: దున్నడం; నాగటి
చాలు.

దుడుకు: తొందర; చెడ్డపని.

దుష్టం.

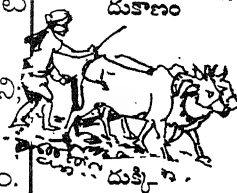
దుష్టు: డబ్బు; ఒకరాగినాణెం.



దుంగ



దుకాణం



దుడ్డు: లావాటికర్ర; గద.

దుత్త: చిన్నమూతిగల కడవ.

దుప్పి: మచ్చలుగల జింక.

దుమారం: పెద్దదుమ్ము,
ఊహించని వార్తవల్ల కలిగిన
అల్లకల్లోలం.

దుమ్ము!: ధూళి. దుమ్మెత్తి
పోయు: తిట్టు.

దుమ్ము!: ఎముక. దుమ్ముల
గొండి: ఎముకలు కొరికి తినే
ఒక జంతువు.

దురపిల్లు: దుఃఖించు; కలత
నొందు.

దురాచారం: చెడ్డనడవడి, చెడ్డ
అలవాటు; చెడు సంప్ర
దాయం.

దురితం: పాపం; కష్టం.

దుర్భరం: భరించరానిది.

దుర్భావన: చెడ్డతంపు.

దుర్బిక్షం: కరవు; భిక్షదొరకక
పోవడం.

దుర్మతి: చెడ్డబుద్ధి కలవాడు;
మూఢబుద్ధి కలవాడు.

దుర్లభం: దొరకనిది; పొంద
శక్యం కానిది.

దులుపు: రాల్చు; జాడించు;
మేల్కొలుపు; తిట్టు.

దుస్తరం: దాట డానికి వీలు కానిది.

దుహిత: కూతురు.

దుఃఖ: దుష్టిక; అలసట.

దురదర్శనం: దూరంగా ఉన్నవాటిని చూడడానికి వీలైన సాధనం.

దురదృష్టి: ముందు ఆలోచన కలవ్యక్తి దూరపు ఆలోచన.

దృక్పథం: దృష్టిమార్గం; అభిప్రాయం.

దృఢస్థతుడు: గట్టిపట్టుదల కలవాడు.

దృష్టాంతం: ఉదాహరణ.

దెప్పరం: ఆపద; అధిక్యం; చెడు మాట.

దెప్పు: సిందించు; ఎత్తిపాడుచు.

దెస': దిక్కు; వైపు; ఆశ్రయం; చోటు (< ప్రా.దిసా, సం.దిశా).

దెస': స్థితి; కష్టదశ; రీతి. (< ప్రా.దసా -, సం.దశా).

దేవదాయం: దేవునకు సమర్పించినది; దేవతల భాగం.

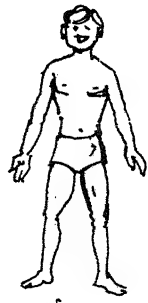
దేవనాగరి: ఒకలిపి, సంస్కృత లిపి.



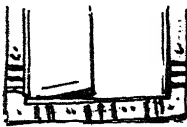
దురదర్శనం



దేవళం



దేహం



దేహలి

దేవమాతృక: మేఘమే తల్లిగాగలది, వాననీళ్ళచేత పంటలు పండేసాలం.

దేవరహస్యం: దేవతలకు కూడ రహస్యమైనది, చాలరహస్యమైనది, Strictly Confidential.

దేవలుడు: దేవతార్చనవల్ల జీవించేవాడు.

దేవళం: దేవునిగుడి (< ప్రా.దేవులం, సం.దేవకులం).

దేవస్వం: దేవతల కర్పించిన సొమ్ము.

దేవి: దేవతాస్త్రీ; రాణి.

దేవేరి: రాణి; భార్య.

దేశాంతరం: వేరేదేశం; ఇంకొక ప్రాంతం.

దేశికుడు: గురువు; బాటసారి.

దేశ్యం: దేశంలో పుట్టినది; తెలుగుభాషా పదాలలో ఒక విభాగం.

దేహం: శరీరం.

దేహలి: ఇంటిగడప.

దైవజ్ఞుడు: జోన్ముడు.

దైవవాణి: దేవతలభాష, సంస్కృతభాష.

దొంతర, దొంతి: ఒక దానిపై
ఒకటిగాపేర్చిన వస్తువుల
వరుస; వరుస.

దోహనం: పాలు పిదకడం; పాలు
పిదికేపాత్ర; కొరినకోరిక
లను నెరవేర్చడం.

దోహలం: ఉత్సాహం; గట్టి
కోరిక.

దౌత్యం: దూతచేయవలసిన
పని, రాయబారం.

దౌహిత్రీ: కూతురుకూతురు,
మనుమరాలు. దౌహి

త్రుడు: కూతురుకొడుకు.

ద్రవం: పరుగెత్తేది; కరగేది;
స్రవించేది; నీటివలె ఫలుచనై
నది. ద్రవించు: కారు.

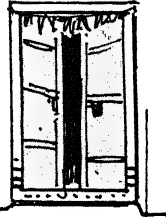
ద్రవ్యం: డబ్బు; వదార్థం; పూత
పూసే వస్తువు.



దొంతర



దోహనం



ద్వారం

ద్రావకం: కరగించేది; కరగేది.

ద్రోపది: ద్రోపది, పాండవుల
భార్య (సం. ద్రోపదీ).

ద్రోహం: కీడుచేసే తలంపు;
హింస; మోసంతోచంపడం.

ద్రోహి: ద్రోహం చేసేవాడు.

ద్వారం: వాకిలి; ప్రదేశం;
ఉపాయం.

ద్వీపద: రెండుపాదాలుగలపద్య
భేదం.

ద్వీపం: చుట్టూ నీరుగల భూ
భాగం. ద్వీపకల్పం: ఇంచు
మించుగా ద్వీపం వంటిది;
కొన్నిదిక్కులలో మాత్రం
నీరుగల భూభాగం.



ద్వీపం



ధనం: డబ్బు.

ధనువు, ధనుస్సు: విల్లు;
పన్నెండు రాసులలో
ఒకటి.

ధన్యవాదం: కృతజ్ఞతను తెలిపే
మాట.

ధమని: రక్తనాళం, గొట్టంలా
బోలుగా ఉండేనరం.

ధర: భూమి, నేల; వెల.

ధరణి: నేల, భూమి.

ధర్మం: ఆచారం; దానం;
న్యాయం; మంచిపని;
స్వభావం.

ధర్మశాల: అన్నదానంకోసం
కట్టినఇల్లు; ధర్మసత్రం.

ధర్మాసనం: న్యాయాధిపతి-జడ్జి
కూర్చుండేసీతం.

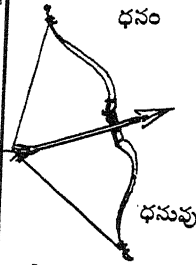
ధవళం: తెల్లటిది; మంచిఎద్దు.

ధాత: బ్రహ్మ.

ధారపోయు: దానంచేయు.



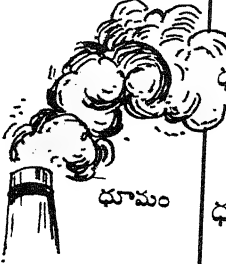
ధనం



ధనువు



ధరణి



ధామం

ధారాళం: అడ్డు తేనిది;
ఔదార్యం; సులభం.

ధారావాహిక: వరుసగా వచ్చేది.

ధిక్కరించు: తిరస్కరించు; బెద
రించు; కాదను. ధిక్కారం:
బెదరింపు, భయపెట్టుడం;
తిరస్కరించడం.

ధీనిధి: బుద్ధిశాలి.

ధీమంతుడు: మంచి బుద్ధి
కలవాడు; విద్వాంసుడు.

ధీరుడు: ధైర్యంకలవాడు; బలం
కలవాడు; పండితుడు; గట్టి
పూనికకలవాడు.

ధురంధరుడు: కార్యభారం
నేర్పు గా నిర్వహించేవాడు.
ముఖ్యుడు.

ధురీణుడు: బరువు మోసే
వాడు; పనులు చేయడంలో
నేర్పరి.

ధూపం: సుగంధ ద్రవ్యాల
నుంచి వచ్చేపొగ.

ధూమం: పొగ; తోకచుక్క.

ధూమకేతువు: తోకచుక్క.

ధూమపానం: పొగతాగడం.

ధూర్జటి: బరువైన జడలుకల
వాడు, శివుడు.

ధూర్జడు: మోసగాడు;
జూదరి.

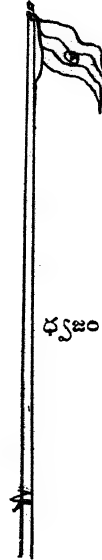
ధూళి: దుమ్ము. ధూళిగలుపు:
దుమ్ములోకలుపు, నాశనం
చేయు.

ధేనువు: ఆవు. కామధేనువు:
కోరినకోర్కెలను తీర్చే దేవ
లోకపు ఆవు.

ధైర్యం: మనస్సులో కలత
లేకుండడం; భయంలేకపో
వడం.

ధోరణి: పద్ధతి; ప్రవర్తన.

ధ్యానం: ఆలోచించడం; విషయ
మందు మనస్సు నిలిపి తలం
చడం.



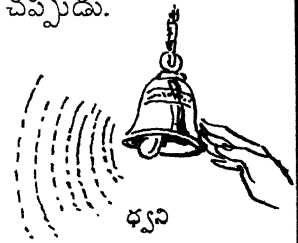
ధ్యేయం: లక్ష్యం; ఉద్దేశించినది.
ధ్రువ: సాధువైన ఆవు; గుర్రపు
సుడి.

ధ్రువం: స్థిరమైనది, కదలనిది,
ఎప్పుడూ ఉండేది; ఎడతెగ
నిది; ధ్రువనక్షత్రం ఉత్తర
ధ్రువం, దక్షిణ ధ్రువం.

ధ్వంసం: నాశనం; కూలడం,
కిందపడడం; జారడం.

ధ్వజం: జండా; ధ్వజస్తంభం;
గుర్తు. ధ్వజారోహణం: దేవ
తోత్సవాలలోను, జాతీయో
త్సవాలలోను పతాకాలను
ఎత్తడం.

ధ్వని: చప్పుడు.



న

నంగ: నంగనాది.

నంగనాది: చతురురాలు; సాహ
సపు సనులు చేస్తూ కూడా
ఏమీ తెలియని దానిలాగా
నటించేస్త్రీ.

నంగి: ముక్కుతో పలుకునది;
స్పష్టంకానిది.

నంజ: నంజుకొను పదార్థం.

నంజ: మాగాణి భూమి
(<తమిళం, నంజై).

నంజు: విషం. కూర,
పచ్చడిమొ. వ్యంజనం.

నంజుకొను: తిను, కూరలు
మొ. వాటిని తిను.

నంజుడు: మాంసం; పచ్చడి,
కూర.

నందనుడు: కొడుకు, సంతోషం
కలిగించేవాడు.

నందిని: కూతురు.

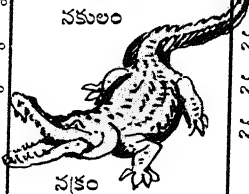
నంబి: భక్తుడు, దాసుడు;
దేవుడు, పూజారి.



నకిషి



నకులం



నక్రం



నక్షత్రం



నఖం



నగరు



నగరా

నకిషి/నగిషి: చెక్కడపువని
(<ఉర్దూ.నక్శీ).

నకులం: ముంగిన.

నక్ర-జిత్తులు: మోసాలు.

నక్కు: ఒదుగు, దాగు;
బంగారంమొ. వాటిబిళ్ళలేక
ముక్కు; నాగటికర్రు.

నక్రం: మొసలి.

నక్షత్రం: చుక్క.

నక్షత్రమాల: 27 పద్యాల సంత
పుటి; 27 ముత్యాలహారం.

నక్షత్రశాల: అంతరిక్షం లోని
గ్రహాల, నక్షత్రాల చలనా-
లను, కక్ష్యలను, యంత్రాల
తోద్ధృతుతో చూపే
చోటు. Planetarium.

నఖం: గోరు.

నఖముఖాల: అన్నిదిక్కుల
నుంచి; అన్నివిధాలా.

నగ: భూషణం; పొగాకు దూది
మొ. వాటికంట్లపుమూట.

నగరు: అంతఃపురం; కొలువు
కూటం; దేవాలయం.

నగారా: పెద్దథంకా (<ఉర్దూ.
నగారా).

నగ్గు: ముక్కులు ముక్కులగు;
అణగు.

నచ్చు': ఇష్టమగు; నమ్మకం కలుగు.

నచ్చు': పీడించు; తొందర పెట్టు.

నజరాన: పాలకులను చూడడానికి వెళ్ళినపుడు ఇచ్చే కానుక (< ఉర్దూ. నజరానా).

నజరు: కానుక (< ఉర్దూ. నజర్).

నటన: అభినయం, నాట్యం; కపటప్రవర్తన.

నట్టు': ఆగు, నిలుపు. వాడు పారం నట్టుత్తూచదివాడు.

నట్టు' ఇల్లు; స్థానం.

నట్టుకొట్టు: వెనుదీయు, నందే హించు.

నడబావి: దిగుడుబావి

నడవ: తలవాకిలికి నడిమి వాకిలికి మధ్యగలచోటు; దారి; మెట్టు.

నడవడి: నడక; ప్రవర్తన; ధర్మం; వృత్తి.

నడుమంతరం: (నడుము+అంతరం) మధ్యలో కలిగినది. నడుమంత్రం, నడుమంత్రపు సిరి.

నడుముకట్టు: సిద్ధపడు.



సత్తు



సత్తు



సన



సమాజ

నత్తు: సంకుగుల్లలో ఉండే నీటి పురుగు.

నత్తనడక: నెమ్మదిగా సాగే నడక.

నత్తు: స్త్రీలు ముక్కున ధరించే పోగు.

నదం: పడమటి దిక్కుగా ప్రవహించే ఏరు. ఉదా: తపతి సింధు మొ.వి.

నది: ఏరు.

నదీమాతృక: ఏటి నీళ్ళచే పంటలు పండే పొలం, నదీముఖం, నదీముఖద్వారం: నది నముద్రంలో కఠినే చోటు.

నన: చిగురు; పువ్వు; మొగ్గ.

ననలెత్తు: పూచు; చిగురించు.

నమాజా: మహమ్మదీయుల దైవ ప్రార్థన (< ఉర్దూ. నమాజ్).

నమూనా: మాదిరి.

నరకేసరి: నరసింహావతారం; నరులలో శ్రేష్ఠుడు.

నర్తనశాల: నాట్యం నేర్చుకునే హాలు.

నలువ: నాలుగు ముగ్గులు కలవాడు, బ్రహ్మ.

నల్ల: నెత్తురు, రక్తం.

నల్ల: నలుపు; మచ్చ; తప్పు; బొగ్గు.

నల్లపూస: నల్లటిగాజుపూస.

నల్లి: సత్తురుతాగేది.

నవ: తొమ్మిది, నవగ్రహాలు, నవధాన్యాలు, నవరత్నాలు, నవరాత్రులు.

నవసీతం: వెన్న.

నవారు: పట్టెమంచానికి అల్లె పట్టెడ.

నస: దురద; గొణుగుడు.

నాంచారు: పైష్టనదేవత, స్త్రీ (<తమిళంనాచ్చియార్).

నాంది: ఆనందం; మొదలు.

నాచు: నీటిలోనిపాచి, నీటిలో పుట్టే తీగ.

నాగరి: ఒకరిపి.

నాగరికత: మంచిపాఠాలు జీవించేపద్ధతి. Civilization.

నాగలి, నాగేలు: పొలందున్నే పనిముట్టు (<ప్రా. ణంగల, సం. లాంగం-).

నాగసరం: పాములవాడు ఊదే బుర్ర (<ప్రా. నాగసర-సం. నాగసర్).

నాడి: రత్ననాణం.

నాడిమండలం: శరీరంలోని

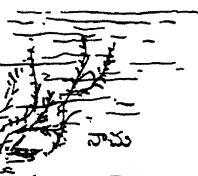
నాడుల సిద్ధాంతం.

నాడు: దినం; గ్రామం; దేశం.



నాణం

నవారు



నాగలి

నాగసరం



నాడిమండలం

నాణం: రూపాయ మొ. నాణం. నాణ్యం: వస్తువులమంచిచెడ్డలు; శ్రేష్ఠత్వం.

నాతం: బత్తెం, Allowance. జీతనాతాలు: Pay and Allowance.

నాదం: ధ్వని

నాదారు: చిక్కిపోయిన; బీద వాడు (< ఉర్దూ. నాదార్).

నాన: సిగ్గు; అవమానం (<ప్రా. నాణ, సం. జ్ఞాన-). నాన గండ, నానగేడి: సిగ్గులేని మనిషి

నానుడి: లోకోక్తి సామెత (నాడు+నుడి).

నావసాని: పెద్దముత్తైదవ.

నావసానికబుర్లు: ఆరిందా మాటలు.

నామకరణం: పేరు పెట్టడం.

నామం! పెట్టినపేరు.

నామవాచకం: పేర్లను తెలిపేది.

నామం: నుదుట పెట్టుకొనే బొట్టు, కస్తూరినామం, గీరు నామం, మూడునామాలు.

నాము: పొగరు, గర్వం.

నాము: లేతపైరు; గింజలేని ఎన్ను.

నాయంకరం: చిన్నభూభాగం
పైపాలనాధికారం
నార: పీచు (గోగునార, జనప
నార); చెట్లపైనిబెరడు; నార
తోనేసినబట్ట.

నారచీర: నారతోనేసినచీర.

నారసం: బాణం; ఇనుపఊచ
(< ప్రా.నారాచ-, సం.
నారాచ-).

నారి: స్త్రీ; భార్య.

నారి: వింటితాడు; నరం.

నారు: మొక్కలు మొలవడానికి
చల్లెవిత్తులు; బంతినారు,
వంగనారు; చిన్నమొలకలు.

నాళిక: గొట్టం; తామర మొ.
వాటికాడ.

నాప: ఓడ.

నావికుడు: ఓడను నడపే
వాడు; ఓడలో పనిచేసే
వాడు.

నాసి: తక్కువరకం.

నాసిక: ముక్కు; ఒక పట్టణం
పేరు.

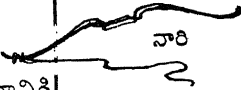
నాస్తికుడు: దేవుడుగాని, పర
లోకంగాని లేదనే నమ్మకం
కలవాడు; వేదాలను నమ్మని
వాడు.



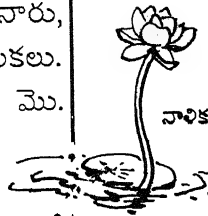
నింగి



నికేతనం



నారి



నాళిక



నాప



నాసిక

నింగి: ఆకాశం; స్వర్గం.

నికరం: రాశి; మొత్తం;
సమూహం.

నికరం: మంచిది, శ్రేష్ఠం.

నికేతనం: ఇల్లు.

నిక్కం, నిక్కవం: నిజం,
సత్యం; స్పష్టం.

నిగారం: మెరుగు, కాంతి.

నిగ్గు: కాంతి; కిరణం; జిడ్డు;
సారం.

నిగ్రహం: అడ్డగించడం; ఓడిం
చడం; దండించడం; సాధిం
చడం.

నిగ్రహించు: ఆపు, అదుపులో
పెట్టు.

నిదర్శనం: ఉదాహరణ.

నిదానం: నెమ్మది.

నిదానం: మూలకారణం;
రోగం ఫలానా అని నిర్ణయిం
చడం.

నిధానం: ఆధారం; పాతిపెట్టిన
సాము.

నిపుణత: నేర్పు.

నిపుణుడు: నేర్పరి.

నిమిత్తం: కారణం; గుర్తు;
శకునం.

నిమిషం: రెప్పపాటంత
కాలం, 60 సెకండ్లకాలం.

నిమ్మలం: తగ్గినది; నెమ్మది;
స్వాస్థ్యం.

నిరంకుశం: (నిర్+అంకుశం)-
అంకుశం లేనిది; అడ్డులే
నిది; అడ్డగించరానిది.

నిరంకుశత్వం: అడ్డులేక
పోవడం.

నిరక్షరాస్యులు: చదువురాని
వాడు.

నిరర్థకం: అర్థంలేనిది; సనికి
రానిది.

నిరవధికం: అవధిలేనిది, కాలని
ర్థ్యం లేనిది. పరీక్షలు నిరవ
ధికంగా వాయిదావేశారు.

నిరశనం (నిర్+అశనం): అశ
నంలేనిది, భోజనం లేనిది;
ఉపవాసం.

నిరశనదీక్ష: నిరాహారదీక్ష.

నిరసనం: తిరస్కరించడం,
ఖండించడం, వ్యతిరేకిం
చడం, అసమ్మతినీ
తెల్పడం.

నిరాఘాటం: అడ్డులేనిది, ఎదు
రులేనిది.

నిరాడంబరం: ఆడంబరంలేనిది.

నిరాధారం: ఆధారంలేనిది.



నిర్జనం



నిరోధం



నిర్మలం



నివాళి

నిరుద్యోగి: పనిలేనివాడు;
ఉద్యోగం లేనివాడు.

నిరూపించు: నిర్ణయించు;
ఆధారాలతో రుజువుచేయు.

నిరోధించు: అడ్డగించు.

నిర్జనం: సెలయేరు.

నిర్ధారణం: నిశ్చయించడం.

నిర్బంధం: బలాత్కారం;
గట్టిగా కట్టివేయడం; చెర
సాలతో ఉంచడం.

నిర్మించు: (గ్రంథాలను)
రచించు; ఇల్లు మొ. వాటిని
కట్టు.

నిర్మూలం: మూలంలేనిది;
ఆధారంలేనిది; పూర్తిగా
నశించినది.

నిర్వాణం: మరణం, శ్రీకృష్ణ
నిర్వాణం.

నిర్వచనం: మాటాడనిది;
వచనంలేనికావ్యం.

నిర్వాణం: ఆరిపోయినది;
మరణం; ముక్తి, బుద్ధుని
మహానిర్వాణం.

నివాళి, నివాళి: ఆరతి.

నివేదించు: ఎరిగించు, విన్న
వించు; అప్పగించు; సమ
ర్పించు.

నివేశనం: ఇల్లు, శిబిరం.

నివ్వటిల్లు: నెరవేరు; ఎక్కువగు; పెరుగు; వ్యాపించు.

నివ్వెర: ఆశ్చర్యం; మిక్కిలి భయం.

నిశాచరుడు: రాత్రులందు తిరిగేవాడు; దొంగ; రాక్షసుడు.

నిశానీ: వేలిముద్ర; జండా; గుర్తు (ఉర్దూ. నిశానీ).

నిశానీదారు: చదువురానివాడు.

నిషేధం: మరలించడం; కూడదని ఆపడం.

నిష్క్రమణం: ఇంటి నుంచి వెడలిపోవడం. మహాభినిష్క్రమణం: బుద్ధుడు ఇల్లు వదిలిపోవడం.

నిష్ఠ: ఆసక్తి; ధర్మం మొ. వాటిపై శ్రద్ధ నియమనిష్ఠలు.

నిష్పత్తి: రెండు సంఖ్యలకు గల సంబంధం.

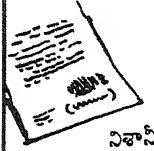
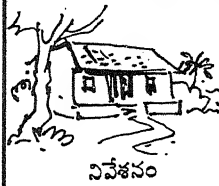
నిష్ఫలం: ఫలంలేనిది; ప్రయోజనం లేనిది.

నిసర్గం: సహజం; స్వభావం.

నిస్ట్రాణం: త్రాణంలేనిది, బలం లేనిది.

నిస్సహా: ఆశలేనిది.

నీచు¹: నీచుడు, చెడ్డవాడు.



నిష్ఫలం

నీచు²: చెడువాసన.

నీరదం: నీటిని ఇచ్చేది, మేఘం.

నీరధి: నీటికి స్థానం, సముద్రం.

నీహారం: మంచు.

నుడి: మాట.

నుడికారం: చమత్కారమైన మాట; పలుకుబడి.

నుదురు: నొసలు.

నుదుటికన్ను: శివుని నొసటి కన్ను.

నూపురం: కాలిలందె.

నృత్యం: నాట్యం, ఒడిసీ, కథక్, కథకళి, కూచిపూడి, భరతనాట్యం, మణిపురి మొ.వి. కొన్ని నృత్యరీతులు.

నృపాలుడు, నృపుడు, రాజు.

నెగడు: వృద్ధిచెందు; గర్వించు;

ప్రవర్తిల్లు.

నెగ్గు: జయంపొందు; నెరవేరు;

కార్యసిద్ధిని పొందు.

నెచ్చెలి: ప్రాణస్నేహితుడు,

ప్రాణస్నేహితురాలు.

నెట్టం, నెట్టెం: గుండ్రటి తల

పాగా.

నెత్తం¹: జూదం; పందెం. నెత్త

పలక: జూదమాడే బల్ల.

(ప్రా. నేత్తం, సం. నేత్ర-కళ్ళు వంటి గుర్తులు కలది).

నెత్తం: కొండమీది చదునైన ప్రదేశం; గ్రామనెత్తం: ఉమ్మ ఉమ్మ డిబ్బిడు.

నెసం: వంక; నింద; కారణం; తప్పు.

నెమకు: వెదకు.

నెమరువేయు: మింగిన ఆహారాన్ని పశువులు మరల నోటిలోనికి తెచ్చుకొని నమలు; జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొను.

నెయ్యం: స్నేహం; ప్రీతి; ఆసక్తి; చుట్టరికం.

నెయ్యడు, నెయ్యరాలు: ఇష్టమైన వ్యక్తి.

నెరియ, నెరె, నెరె: నేలపగులు, బీట; చీలిక.

నెల: మాసం; చంద్రుడు. నెల వంక: బాలచంద్రుడు.

నెలత: స్త్రీ; భార్య.

నెలవు: పరిచయం; సుందరమైనది.



నేత్రం



నెమరువేయు



నెరియ



నెల



నెలత

నెళవు: రహస్యం; గట్టు; అలవాటు; పరిచయం. నెళవరి: గుట్టుతెలిసినవాడు.

నేత: నాయకుడు; అధిపతి.

నేత్రపర్వం: కన్నుల పండుగ.

నేత్రం: కన్ను; కవ్వపుతాడు; వస్త్రం.

నేస్తం: స్నేహం; మిత్రుడు. నేస్తకత్తె, నేస్తకాడు.

నెజం: సహజం; తనది.

నెష్టికుడు: నిష్ఠకలవాడు.

నెసర్గికం: స్వభావసిద్ధంగా ఉన్నది.

నొంచు: నొప్పించు; చంపు.

నొగ: బండికాడి కట్టే కర్ర.

నొగులు: నొప్పిపడు; నలగిపోవు; బాధ.

నొసలు: నుదురు.

నోము: ప్రతం; పూజ; పూజించు.

నొక: ఓడ, నొకాశ్రయం: ఓడలు నిలిచేచోటు.

నొబత్తు: ఒక చర్మవాద్యం.

న్యూనం: తక్కువైనది.

ప

పంకజం: బురదయందు
పుట్టేది, కమలం.

పంకం: బురద; బురదనేల;
పట్టుదల.

పంకా: పెద్దవీచన (< ఉర్దూ.
పంఖా).

పంకించు: చలించు, భయపడు
(< ప్రా.పంఖ- రెక్క, వైపు,
సం.పక్ష).

పంక్తి: వరుస.

పంగం: పన్ను, భాగం
(< ప్రా.పంగ- గ్రహించు స్వీక
రించు, సం.ప్రగ్రహ-).

పంగించు: కోపగించు; దెప్పి
పొడుచు.

పంచాంగం: తిథివార నక్షత్ర
యోగకరణాలు అనే ఐదిం
టిని తెలిపే గ్రంథం.

పంచాక్షరి: 'నమఃశివాయ' అనే
ఐదు అక్షరాలుగల
మంత్రం.



పంచాయతి



పంకజం



పంజరం

పంతులు



పంక్తి



పకీరు

పంచాయతి: (ఐదుగురు
నభ్యులతో కూడిన) గ్రామ
పాలనా వ్యవస్థ.

పంచారం: విస్తారం, అతి
శయం. (< సం.ప్రచార-),
పంచారించు: విస్తరించు;
వ్యాపించు.

పంజరం: పక్షులను ఉంచే
గూడు.

పంజా: కాగడా, దివటీ.

పంతం: పట్టుదల; పోటీ;
పొరుషం; ప్రతిజ్ఞ.

పంతులు: చదువులు చేప్పే
అయ్యవారు.

పంద: పిరికివాడు; చెడ్డవాడు;
సామరి, పందతనం: పిరికి
తనం; సోమరితనం.

పందెం: జగడం, ప్రతిజ్ఞ.

పంపు: భాగం; పాలం.

పంబు¹: ఎక్కువగు; చెలరేగు;
వ్యాపించు.

పంబు²: గట్టిగా ఈడ్చి కట్టే
వాడు.

పకీరు: ముస్లిం బిచ్చగాడు,
సాధుపురుషుడు (< ఉర్దూ. ఫ
కీర్).

పక్క: వైపు, దిక్కు, పార్శ్వం;
పడక.

పక్కం: పార్శ్వం; మిత్రుడు
(ప్రా.పక్క- భాగం, రెక్క,
పక్క, సం-పక్ష-).

పక్కర, పక్కెర: గుర్రం మొ.
వాటికి తొడిగే కవచం.
(ప్రా.పఖర-, సం.ప్రఖర-).

పక్క: పక్కం; ఎండినది,
వరుగు; ఎండుమెతుకు.
(ప్రా.పక్క-, సం.పక్వ-).

పక్షం: పక్షిరెక్క; పక్క; తెగ;
సైన్యం; పదైదు రోజుల
కాలం. పాండవపక్షం కౌరవ
భిక్షం.

పగడం, పవడం: నవరత్నాలలో
ఒకటి. (ప్రా.పవాళ-, సం.
ప్రవాళ-).

పగ్గం: తాడు (ప్రా.పగ్గహ-,
సం.ప్రగహ-).

పగ్గె: శక్తి; డంబం, గొప్పలు
చెప్పుకొనడం (సం.ప్రజ్ఞా-).

పవరించు: ప్రసరింపజేయు;
చాచు, సవరించు, సిద్ధప
రుచు, అమర్చు (ప్రా.ప
సార-, సం.ప్రసార-).

పచ్చడం: ఉత్తరీయం,
దుప్పటి, వస్త్రం (ప్రా.
పచ్చడం, పచ్చడం: వస్త్ర



పక్ష



పక్షం

పగ్గం



పక్ష



పచ్చడం

విశేషం, సం.ప్రచ్ఛద- కప్పు
కొనునది.

పజ్జా: వెనుక; చోటు; దగ్గర
(ప్రా.పచ్చా: తర్వాత,
వెనుక, మిగిలింది, సం.ప
శ్చాత్).

పజ్జా: దారి, దోవ. (ప్రా.పజ్జా:
మార్గం; సం.పద్యా: దారి).

పటాహాసం: డాంబిక
ప్రదర్శనం.

పటాణి: యవనుడు, యవన
దేశపు గుర్రం.

పటాపంచలు: చెల్లాచెదరు;
చినిగినది.

పటాలం: సైన్యంలో భాగం.

పటికం. రత్నవిశేషం. (సం.
స్పటిక-).

పటేలు: గ్రామాధికారి (మరాఠీ.
పటేల్, ప్రా.పట్టవాల-,
సం.పట్టపాల-).

పట్ట: చెట్టుమొ. వాటి తొక్క,
నార; నారతోనేసిన గుడ్డ;
ఇనుం మొ. వాటి బద్దె;
నవారు.

పట్టణం: నీటి ఒడ్డునగల జనా
వాసం.

పట్టం: అధికారపీఠం; డిగ్రీ;
బిరుదు.

పట్టి: కొడుకు; కూతురు.
 పట్టి: పొలం; పొలంలో భాగం.
 పట్టింపు: పట్టుదల, పంతం.
 పట్టి: వస్తువుల పట్టిక.
 పట్టుగొమ్మ: ఆధారం.
 పడగ: జెండా, టెక్స్టం (<ప్రా.ప
 డాగా, సం.పతాకా).
 పడగ: పాముపడగ (<ప్రా.ప
 డగా, సం.ఫణక-).
 పడవాల: సేనాపతి (<ప్రా.భడ
 వాల-, సం.భటపాల-).
 పడిగం: తమ్మపడిగ (<ప్రా.పడి
 గ్గహ-: పాత్రం; పశ్చేరం;
 సం.ప్రతిగ్రహ-, పత
 ద్రహ-).
 పడిసెం: రొంప, జలుబు.
 పడిహార: ద్వారపాలకుడు; సేవ
 కుడు. (<ప్రా.పడిహార-,
 సం.ప్రతిహార-).
 పడ్డ: తొలిచూలి ఆవు లేక గేదె;
 దూడ.
 పణిహారి: ద్వారపాలకుడు,
 వాకిటికావలివాడు.
 పతకం: రత్నాలపొదిగిన బిళ్ళ;
 ప్రతిభకు గుర్తింపుగా ఇచ్చే
 వెండి/బంగారు బిళ్ళ.
 పతాకం: జెండా.



పత్రం



పడగ



పడిహారి



పనస



పతకం



పతాకం

పత్రం: ఆకు; కాగితం; దస్తా
 వేజా; పక్షిరెక్క.
 పత్రిక: కాగితం; తాటాకు; వార్తా
 పత్రిక; ఆహ్వానపత్రిక.
 పథికుడు: బాటసారి.
 పదను: సరియైన సమయం;
 పద్ధతి; పరిపక్వం.
 పదను: తడి, విత్తులు చల్లడానికి
 అవసరమైన తేమ.
 పదను: వాడియైనది; వాడిమి.
 పదం: పాదం; పద్యపాదం;
 అధికారస్థానం; పాట.
 పదవి: అధికారస్థానం; దారి.
 పదార్థం: వస్తువు; పదం యొక్క
 అర్థం.
 పదిలం: గట్టిది; సురక్షితం;
 నిలుకడ; జాగరూకత
 పనస: ఏబైమాటలుగల వేద
 భాగం (<ప్రా.పణ్ణాస,
 పన్నాస: ఏబై; సం.పంచా
 శత్).
 పనస: పనసచెట్టు, పండు.
 పనిముట్టు: వేర్వేరు వృత్తులకు
 చెందినవారు తమ పనులు
 చేయడంలో వాడేపరికరం.
 పన్నాగం: ఎత్తుగడ, కుట్ర.

పన్నిదం: పందెం, జూదం
మొ.వాటిలో పందెం
ఒడ్డుడం; పట్టుదల (<ప్రా.ప
ణిదం, సం.పణిత-).

పబ్బం: పండగ, ఉత్సవం;
భోజనం (<ప్రా.పబ్బ-), సం.
పర్వ-).

పయనం, పైనం: ప్రయాణం,
బైలుదేరడం (<ప్రా.పయా
ణం; సం.ప్రయాణ-).

పరమతం: ఇతరులమతం. పర
మతసహనం: ఇతర మతాల
పట్లసహనంకలిగిఉండడం.

పరమహంస: ఉత్తమపదం
పొందిన సన్యాసి. రామకృష్ణ
పరమహంస.

పరస: యాత్రకైవచ్చే జనుల
గుంపు (<ప్రా.పరిసా: సభ,
గుంపు; సం.పరిషత్-).

పరమాణువు: అతిసూక్ష్మమైన
అణువు, atom.

పరస్పరం: అన్యోన్యం, ఒకరికొ
కరు.

పరాక్రమం: శౌర్యం, దేహబలం;
ప్రయత్నం పరాక్రమించు:
శౌర్యంచూపు.

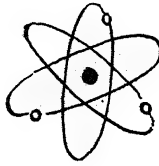
పరాగం: పుప్పొడి.



పబ్బం



పరమహంస



పరమాణువు



పరిచారిక

పరాజయం: అపజయం, ఓడి
పోవడం; అవమానం.

పరాన్నభుక్కులు: ఆహారం
కోసం తక్కిన మొక్కల
మీద, జంతువులమీద
ఆధారపడేజీవులు.

పరాభవం: అవమానం; తిర
స్కారం.

పరావర్తనం: వెనుకకు
మరలడం.

పరికించు: పాటించు, లెక్క
చేయు; పరిశీలించు, ఆలో
చించు, వెదకు, తెలుసు
కొను, చూచు. (<ప్రా.ప
రికా, సం.పరీక్ష-).

పరికిర్తించు: పొగడు;
పేర్కొను.

పరిక్రమించు: వెడలిపోవు, వెను
దిరుగు.

పరిగణించు: లెక్కించు;
తలంచు.

పరిచర్య: సేవ; ఆరాధనం.

పరిచారిక: సేవకురాలు.

పరిచ్చేదం: గ్రంథభాగం.

పరిజ్ఞానం: తెలివి.

పరిణమించు: మారు;
లీనమగు.

పరిణామం: మార్పు.

పరిత్రాణం: రక్షించబడినది.

పరిధి: ఆవరణం; చుట్టురేఖ.

పరిపాటి: విధం, రీతి;

సాధారణం. Acc No.

పరిభ్రమణం: వర్తులం యుక్త

చుట్టుకొలత; చుట్టూ

తిరగడం.

పరిమళించు: మంచి వాసన

వ్యాపించు.

పరివర్తన: మార్పు; మరలి

రావడం.

పరివేష్టించు: చుట్టూ

కూర్చుండు.

పరిశోధన: బాగుగా శోధిం

చడం; కొత్తవిషయాలను

కనుక్కోవడానికి శాస్త్రీ

యంగా చేసే ప్రయత్నం.

పరిహాసం: నవ్వులాట, వెక్కి

రింత.

పరుషవర్ణాలు: కచటతప

మొ.వి.

పర్యవసానం: ముగింపు;

ఫలితం.

పర్యాయం: ప్రకారం; వంతు;

అనుక్రమం.

494.8133

Don

19271

50-00



పరిశోధన

పర్యం: ఉత్సవం, పండుగ;
మహాభారతంలోని (గంధ

విచ్చేదభాగం.

పలపు, పనపు: ఏడ్చు (<ప్రా.ప
లావ-, సం.ప్రలావ-).

పలాయనం: పారిపోవడం. పలా
యనమంత్రంపరించు.

పలువ: నోటికి వచ్చినట్టు
మాటాడేవాడు; దుష్టుడు.

పల్లకి, పాలకి: మనుషులు మోసే
పాలకి (< ప్రా.పలిఅంక,
పల్లంకి, సం.పర్యంక-).

పల్లటం: కష్టం; చంచలత. (<ప్రా.
పల్లట: తలకిందులు,

సం.పర్యస్త:-

తలకిందైనది).

పల్లనం: అంబారి, గుర్రపుజీను.
(<ప్రా.పల్లాణం: జీను).

పల్లవం: చిగురు, చిగిర్చిన
కొమ్మ. పల్లవించు:

చిగుర్చు; అతిశయించు.

పవడం: రూ.పగడం: పగడం.

(< ప్రా.పవాల-, సం.ప్ర
వాల-).

పవనం: గాలి.

పశ్చాత్తాపం: చేసినతప్పు తెలు
సుకొని దుఃఖపడడం.

పస: చెవ; నేర్పు; శక్తి, వానన;
కాంతి; పద్ధతి.

పసదనం: బహుమతి; అన్నం.
(సం. ప్రసాదనమ్).

పసదనం: అలంకారం,
భూషణం (< సం. ప్రసాద
నమ్).

పసిడి, పైడి: బంగారం.

పహార: గస్తుతిరగడం; కావలికా
యడం.

పాండవబీడు: చాలాకాలంగా
దున్నని బీడు.

పాచిక: జూదమాడేసారె; పన్ను
గడ. (< ప్రా. పాసక-, సం. పా
శక:).

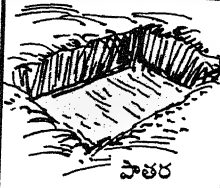
పాటకుడు: పాటపాడేవాడు,
గాయకుడు.

పాటించు: అవలంబించు; ఆచ
రించు; అనుకరించు.

పాడి: న్యాయం, ధర్మం;
ఆచారం. (< ప్రా. పాడీ,
సం. పాటీ).

పాడి: క్షీరం, పాలు; ఆవుల
మంద. పాడిఆవు, పాడి
పంటలు.

పాతర: నాట్యంచేసే స్త్రీ,
నర్తకి. (< సం. పాత్రమ్:
నటుడు).



పాతర: ధాన్యం మొ. వి నిల్వ
చేయడానికి తవ్విన గొయ్యి.
పాతిక: నాల్గో భాగం; ఇరవై ఐదు
(< సం. పాదికా: నాల్గో
వంతు).

పాదం: కాలి అడుగు; మంచం
కాలు; పద్యపాదం.

పామరుడు: తెలివితేనివాడు;
చదువురానివాడు.

పారతంత్ర్యం: ఇతరుల మీద
ఆధారపడి ఉండడం.

పారితోషకం: బహుమతి.

పారుబోతు: పారిపోయే స్వభా
వంకలవాడు, పిరికివాడు.

పాలపుంత: పాలవెల్లువలా కని
పించే నక్షత్రాల గుంపు.

పాలసుడు: రాక్షసుడు (< ప్రా. ప
లాస-: మాంసంతినేవాడు,
సం. పలాశ:).

పాలసుడు: చెడ్డవాడు;
మూఢుడు. (< ప్రా. బాలిస-,
సం. బాలిశ:).

పాలు: క్షీరం.

పాలు: భాగం; లోకువ; పక్షం.

పావకోళ్ళు: కర్రచెప్పులు.

పావడం, పావడా: లంగా, వస్త్ర
విశేషం. (< ప్రా. పావుడ-:
స్త్రీలు కట్టుకునే వస్త్రం
సం. ప్రావృత-).

పావడధి: కానుక, నజరానా.

(<ప్రా.పాహుడం: కాన్క,
సం.ప్రాభృత-).

పావు: నాల్గోవంతు; ఒకకొలత
(<ప్రా.పాడి, సం.పాద-).

పాశ్చాత్యులు: పడమటి దేశాల
వారు.

పించం, పించెం: నెమలిపురి
(<ప్రా.పించం, సం.ఫించ-).

పింజె: మడతపెట్టి వెనుకకు
దోపుకునే దోవతికొంగు.

పిడివాదం: మొండితనం;
మొండిగా వాదించడం.

పిళ్ళారి: వినాయకుడు
(తమిళం. పిళ్ళైయార్).

పీఠం: షదవి; పీట; సంస్త.

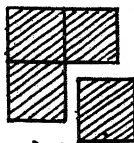
పీడ: బాధ; కీడు. పీడించు:
బాధించు.

పీడనం: ఒత్తిడి. అల్పపీడనం.

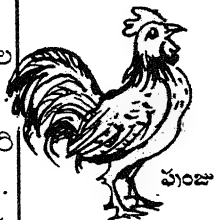
పీతాంబరుడు: పనుపు పచ్చ
బట్టలు కట్టేవాడు, విష్ణువు.

షీయూషం: అమృతం.

పీరు: మొహరం పండగలో
పూజించే విగ్రహం. పీరు
జాదా: పీర్లను పూజించే
వాడు.



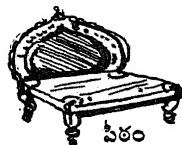
పావు



పంజు



పించం



పీఠం



పుట్టి

పుంజు: మెట్టభూమి, వానలతో
పండేనేల.

పుంజి: సమృద్ధి; నాల్గురెట్లు;
నాలుగు.

పుంజు: కోడిపుంజు; పక్షులలో
మగది.

పుంత: సన్నటిదారి.

పుక్కిలి: బుగ్గలోపలి భాగం.

పుక్కిలించు: నీళ్ళు మొ.వా
టిని పుక్కిటిలో చప్పుడ
య్యేటట్టు కదలించు.

పుక్కిటిపురాణం: ఆధారం
లేని కథ.

పుచ్చె: తలపుర్రె, పునుక;
కొబ్బెరమొ.వాటిపిందె.

పుటం: దొన్నె; దొన్నెవంటి
పాత్ర. పుటాకారం: లోపలికి
వంగిన ఆకారం.

పుట్టం: వస్త్రం. (<ప్రా.పుట్ట;
సం.పుత్రకా).

పుట్టి: బుట్ట; ఏరుదాటడానికి
వాడే పెద్దబుట్ట. పుట్టిము
నుగు: చెడు, ధ్వంసమగు.
పుట్టిమునుక: నష్టం,
చెరుపు.

పుట్టి: ధాన్యంకొలత. పోకకు
పుట్టెడు.

పుట్టు: పుట్టుక, జన్మం. పుట్టు
భోగి: పుట్టినప్పటినుంచి
సుఖాలను అనుభవించే
వాడు.

పుడమి: భూలోకం; రాజ్యం;
నేల. (<ప్రా.పుడమీ, సం.
పృథివీ).

పుత్తడి: బంగారం.

పుత్తడి: కొయ్య, గుడ్డ మొ.
వాటితో చేయబడ్డబొమ్మ.
(<ప్రా.పుత్తలియా, సం.పుత్త
లికా).

పుత్రిక: కూతురు.

పుత్రుడు: కొడుకు.

పునశ్చరణం: పదే పదే
మంత్రాన్ని చదవడం.

పునాది: ఆధారం; బలానికై
గోడకు అడుగుభాగాన
పెట్టేగోడ (< ఉర్దూ.
బున్యాద్).

పున్నెం: పుణ్యం; పవిత్రం.
(<ప్రా.పుణ్ణం, సం.పుణ్యం).

పుప్పొడి: పూలలోనిపొడి.

పురంధ్రి: మగడు పిల్లలుగల
ఇల్లాలు.

పురం: పెద్దపట్టణం.



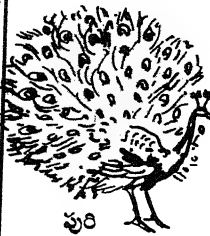
పురాణం



పుడమి



పురాతనం



పురి



పుప్పొడి

పురస్కారం: పూజించడం;
కానుక, బహుమతి. పురస్క-
రించు: పూజించు; ముందు
ఉంచుకొను.

పురాణం: పూర్వం జరిగినవని
చెప్పే కథ. పురాణాలు పద్దెని
మిది. మత్స్యపురాణం,
కూర్మపురాణం, బ్రహ్మపు
రాణం మొ.వి.

పురాణించు: పెరుగు, వర్దిల్లు.

పురాతనం: పూర్వకాలం
నాటిది.

పురి: నెమలి పింఛం;
ఉత్సాహం; గోనెనంచులు
కుట్టేతాడు. పురికొల్పు:
ప్రేరేపించు.

పురి: నగరం.

పురుడించు: పోల్చు; సాటి
యగు.

పురుషకారం: మానవ
ప్రయత్నం.

పురోగతి: ముందుకు పోవడం;
అభివృద్ధి.

పురోగామి: ముందు నడచే
వాడు; ముఖ్యుడు.

పులకండ్ల: కలకండ్ల, పటికి
బెల్లం.

పులుము: కప్పు; పూయు;
నలుచు; కొట్టు; మోస
పుచ్చు.

పులుసు: పుల్లటిది; గర్వం.

పుష్కరం: 12 సంవత్సరాల
కాలం; 12 సంవత్సరాలకు
ఒకసారి ఆయా నదుల
పేరిట జరిగే ఉత్సవం.
కృష్ణా పుష్కరాలు, గోదావరి
పుష్కరాలు.

పుష్కరిణి: కోనేరు.

పుష్కలం: సమృద్ధి; ఎక్కువ.

పుష్టి: పెరుగుదల; బలం.

పుస్తై: మంగళనూత్రం, తాళి
బొట్టు.

పూజ్యం: పూజించదగినది;
సున్నం, శూన్యం. వాడికి
బుద్ధిపూజ్యం.

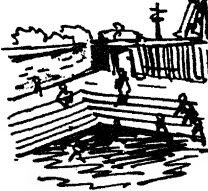
పూను: ప్రయత్నించు; ప్రారం
భించు; ఉద్దేశించు; పట్టు
కొను.

పూర్ణాంకం: నిండు అంకె,
ఒకటి, రెండు..మొ.వి.

పూస: గాజు లోహం మొ.వాటి
గుళిక. పూసగ్రుచ్చినట్లు:
వరుసగా, వివరంగా. పూస
యెముక: వెన్నెముక, కశే
రుక.



పెంట



పుష్కరిణి



పెండారం



పుకె



పెండెం



పూస

పృథివి. పృథ్వి: భూమి, నేల.
పృథివీపతి: రాజు.

పెంట: పేడ మొ.వాటి కుప్ప;
చెత్త; పసులదొడ్డి; లేనిపోనిచీ
దర. పెంటకుప్ప: కనవు
కుప్ప.

పెంట: పెద్దపట్టణాన్ని ఆను
కొని ఉన్న చిన్న ఊరు,
పేట; అంగడివీధి; స్థానం.
(సం.పింఠా).

పెండారం, పెండెరం,
పెండేరం: పెద్దపండితులు,
కవులు, పేరుగల వీరులు
కాలికిధరించే అందె. గండ
పెండేరం.

పెండెం: కంపతలుపు, గడ్డి
మోపు.

పెచ్చు: ఎక్కువ; కొనరు; అధిక
ప్రసంగం.

పెడ: పక్క. పెడచెవినిబెట్టు:
శ్రద్ధగా వినకుండ. పెడ
దారి: తప్పుదారి.

పెత్తనం: అధికారం; ముసలి
తనం.

పెద్దరికం: ఘనత; గౌరవం;
వివేకం.

పెన్నిధి: పెద్దనిధి; గొప్ప నిక్షేపం.

పెన్నుద్ది (పెను+ఉద్ది): పోటీ చేసేవారి నాయకుడు, జట్టు పెద్ద.

పెర: తేనెపట్టు. పెరతేనె: పెర నుంచి తీసినతేనె.

పెరుమాళ్ళు: విష్ణువు; దేవుడు.

పేట: పట్టణంలో ఒకభాగం; అంగడివీధి. చూ. పెంట.

పేచీ: చిక్కు, బాధ; గొడవ, తగాదా. పేచీకోరు: తంటాలమారి.

పేరంటం: శుభకార్యాలలో ముత్తైదవలను పిలవడం మొత్తైదవలు చేసేవేడుక.

పేరంటాలు: ముత్తైదవ.

పేరణి: కుండపైచేసేనృత్యం.

పేరు: అతిశయించు; దట్టమగు; గడ్డకట్టు (పెరుగు మొ.వి. తోడుకొను).

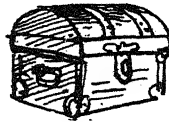
పేరు: పెద్దపేరకమ్మ: పెద్దనది (కృష్ణానది), పేరీదు:

ఖర్చారపుచెట్టు, పేరడవి:

పెద్ద అడవి, పేరాకలి:

గొప్పఆకలి, పేరాన:

ఎక్కువఆకలి, పేరామని:



పెన్నిధి



పెర



పెరుమాళ్ళు



పేరు



పేరంటం



పైకం



పేర

గొప్పవనంతకాలం,

పేరోడ: పెద్దబీడ, పేరో

లగం: పెద్ద కొలువు

కూటం.

పేరు: నామం, ప్రఖ్యాతి, కీర్తి,

ప్రతిష్ఠ. పేరుగాంచు: కీర్తిని

పొందు. పేరెక్కు: అతిశ

యించు. పేరొందు: ప్రఖ్యా

తినిగాంచు. పేర్కొను:

పేరుపెట్టిపిలుచు, పొగడు.

పేరుంగరం: పేరు చెక్కిన

ఉంగరం.

పేరు: దండ, హారం. ముత్యాల

పేరు: ముత్యాలుకూర్చిన

దండ.

పేరెం: పరుగు. గుర్రం మొ.

వాటినడకలలో భేదం.

పేలాలు: నిప్పునెగలో వేగించిన

మొక్కజొన్న మొ.వాటి

గింజలు. పేలగింజ, పేల

పిండి.

పైకం: డబ్బు; వెల; ఒకనాణెం.

పైచేయి: ఎక్కువది. తరగతిలో

అందరికంటె పైచేయి.

పైద: పిల్లవాడు.

పైద: బంటు; సేవకుడు.

పైద: (స్త్రీ). (త. పైదల్).

పైనం: ఫయనం, ప్రయాణం.

పైరు: చేను; పంట; ధాన్యం.

పొంకం: సౌందర్యం; కాంతి.

గొప్పది.

పొంగలి: పాలుచేర్చి పొంగించిన
అన్నం; మకర సంక్రాంతి
పండుగ.

పొంగు: మించు; వ్యాపించు;
సంతోషించు, గర్వం,
సంతోషం; ఒక చర్మవ్యాధి.

పొంత: సమీపం; ఒడ్డు; వైపు;
ప్రసక్తి.

పొందిక: స్నేహం, చేరిక;
స్వభావం.

పొందు: స్నేహం; చనవు;
తోడ్పాటు; సంది; అనుభ
వించు; ఆశ్రయించు, ఏక
మగు.

పొడము: పుట్టు, ఉదయించు;
జరుగు; కనబడు; బయలు
పడు.

పొదుపుకథ: రహస్యమైన అర్థం
గల చిక్కు-ప్రశ్న; a riddle.

పొత్తం: పుస్తకం. (<ప్రా. పొత్తం,
సం. పుస్తక-).

పొత్తరం, పొత్తం: పచ్చళ్ళు
మొ.వాటిని మారే
గుండ్రాయి. (<ప్రా. పత్తరం,
సం. ప్రత్తర-).



పైరు



పొంగలి



పొంత



పొందు



పొదుపు



పొత్తం



పొత్తరం

పొత్తి: మెత్తటి గుడ్డముక్క;
బొమ్మలకు కట్టెగుడ్డ
ముక్క; బట్టబద్దె. (<ప్రా.
పోత్తి, సం. పుత్తికా).

పొత్తు: స్నేహం; సహపంక్తి
భోజనం; వివాహ
సంబంధం.

పొదలు: వర్తిల్లు; కలుగు; విక
సించు; ప్రకాశించు;
పొంగు: విజృంభించు;
వ్యాపించు.

పొది: బాణాలపొది; క్షౌర సాధ
నాలు ఉంచేతోలు సంచి;
మోపు, వరుస.

పొదుపు: మిత్రవ్యయం; వృద్ధి.
డబ్బు పొదుపు జనాభా
అదుపు.

పొన్ను: బంగారం.

పొన్ను: రోకలి మొ.వాటి
కొనలో అమర్చే లోహం
వలయం.

పొరలు, పొర్లు: అటునిటు
దొరలు; తిరుగు; ప్రవర్తిల్లు.
పొరలుదండాలు: మొక్కు
బడికినేలపై దొర్లుతూచేతు
లుమోడించేనే దండాలు.

పొరి: చంపడం. పొరిగొను:
చంపు; నాశనంచేయు.

పారుగు: దగ్గర; పక్క; పక్కన
ఉన్నది. ఇరుగు పారుగు:
రెండు పక్కలఉన్నవారు.
ఇరుగు పారుగుతో చెలిమి
ఇంటికిబలిమి.

పాలకువ: జాడ, సూచన;
చప్పుడు.

పాలతి, పాలతుక: స్త్రీ.

పాల, పాలను: మాంసం. పాల
దిండి, పాలనుదిండి: మను
షులను చంపి వారిమాంసం
తినేవాడు, రాక్షసుడు.

పాలికలను: యుద్ధభూమి.

పాలికేకలు: పంట పెరుగుదలకై
'పాలో' అని వేసే పెద్దకే
కలు; పెద్దకేకలు.

పాలిమేర: ఊరిహద్దు.

సాలియు: చచ్చు; నశించు;
పాడగు.

పాల్లు: గింజలేని ధాన్యం; తప్పు;
అబద్ధం; నిస్సారం. పాల్లు
మాల: అనత్యం.

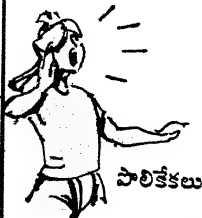
పాసగు: నెరవేరు, సరిపడు;
దొరకు; కలుగు; సాధ్య
మగు; కలసిఉండు. పాసగు
డుకాడు: మధ్యవర్తి బేరం
కుదిర్చేవాడు.



పారుగు



పాలతి



పాలికేకలు



పాటం



పాజా

పోకిరి, పోకిరీడు: చెడ్డవాడు,
తుంటరి.

పోటి: స్పష్ట; ద్వేషం; సాటి,
సమానం.

పోటు: దెబ్బ, యుద్ధం; సము
ద్రపు పొంగు.

పోడిమి: అందం; మేలు; సుఖం;
గౌరవం; సంపద; శక్తి; పరా
క్రమం; రూపం; నడవడి.

పోడు: తుప్పలు పెరిగిన అడవి
నేల, చిట్టడవి. పోడుగట్టు:
అడవినేలలోని తుప్పలు
మొ.వాటిని నరకి చదును
చేయు. పోడుసేద్యం:
పోడునేలలో చేసే వ్యవ
సాయం.

పోతరం: గర్వం, మదం. పోతర
మెత్తు: గర్వించు. పోత
రీడు: మదించినవాడు.

పోరాటం: యుద్ధం; జగడం.

పోరు: యుద్ధం; జగడం; కల
హించు; పిల్లలు ఏడ్చు; ఎది
రించు. పోరుపెట్టు: ఆకలి
చేగాని, బాధచేగాని పసి
పిల్లలు ఏడ్చు.

పోజా: సైన్యం; పంక్తి; వరుస.
(ఉర్దూ. ఫౌజ్).

పారుడు: పురంలో నివసించే వాడు; ఒకదేశానికి చెందిన వాడు.

పాష్టికం: శరీరానికి బలాన్ని కలిగించేది. పాష్టికాహారం: బలం కలిగించే తిండి.

ప్రకంపనం: ఎక్కువగా కదలించునది.

ప్రకటన: వెల్లడిచేయడం; పది మందికీ తెలపడం.

ప్రకృతం: ఇప్పటివిషయం; ఇప్పుడు.

ప్రఖ్యాతి: ప్రసిద్ధి, కీర్తి; పొగడ్త.

ప్రగతి: పురోభివృద్ధి.

ప్రజాస్వామ్యం: దేశపాలనలో ప్రజలందరూ భాగంకలిగి ఉండడం.

ప్రణాళిక: అభివృద్ధిని సాధించడానికి తయారుచేసిన పథకం. పంచవర్ణ ప్రణాళిక.

ప్రతాపం: పరాక్రమం; శక్తి; ఉత్సాహం; కాంతి; వేడిమి.

ప్రతారణం: మోసగించడం.

ప్రతిఘటించు: ఎదిరించు.

ప్రతిజ్ఞ: ఏదైనా ఒకపనిని తప్పక చేస్తానని గట్టిగా చెప్పడం.



ప్రతిస



ప్రతిమ



ప్రత్యక్షి



ప్రమద

ప్రతిస: ప్రతిజ్ఞ, శపథం; పోలిక (<నం. ప్రతిజ్ఞా).

ప్రతిపక్షం: ఎదిరిపక్షం. Opposition.

ప్రతిపాదనం: నిరూపించడం; వివరించడం.

ప్రతిభ: వికసించే బుద్ధి.

ప్రతిమ: రాయి మొ. వాటితో చేసిన నబొమ్మ.

ప్రతివాది: వానికి ఎదురు పక్షం వ్యక్తి.

ప్రతిష్ఠ: కీర్తి; నిలకడ; గౌరవం; దేవతా విగ్రహాలను నిల్పడం.

ప్రతీకారం: పగతీర్చుకొనడం.

ప్రత్యర్థి: పోటీచేయువాడు; ప్రతివాది; శత్రువు.

ప్రదర్శనం: విశదంగా చూపించడం.

ప్రబలు: వర్షిల్లు, అతిశయించు, ఎక్కువగు.

ప్రబోధం: చక్కగా బోధించడం.

ప్రమద: స్త్రీ. ప్రమదవనం: ప్రమదావనం. అంతఃపుర స్త్రీలు విహరించే ఉద్యాన వనం.

ప్రమాణం: కొలత; హద్దు; సరి
యైన ఆధారం; శుభం.

ప్రమాదం: ఏమరిపాటు;
మిక్కిలిమత్తు; అపాయం.

ప్రయోగం: వాడుక; నాటకాదు
లను ప్రదర్శించడం; ఆచ
రించడం. ప్రయోగశాల:
ప్రయోగాలు జరిపేచోటు,
Laboratory.

ప్రయోజనం: ఉపయోగం.

ప్రల్లదం: పరుషపుమాట; చెడ్డ
పని; పనికిరానిమాట. ప్రల్ల
దుడు: చెడ్డవాడు; పాగరు
బోతు; దుండగుడు.

ప్రల్లదురాలు: దుష్టురాలు.

ప్రవచనం: అర్థం చెప్పి చక్కగా
వివరించడం.

ప్రవర్తనం: నడవడి.

ప్రవాసం: పరదేశ నివాసం.

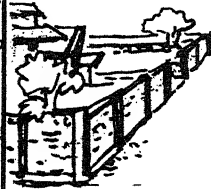
ప్రసంగం: చర్చావిషయం; ఉప
న్యాసం. ప్రసంగించు:
ప్రస్తావించు; విస్తరించి
చెప్పు.

ప్రసన్నం: నిర్మలం; దయగలది;
సరియైనది.

ప్రసరించు: వ్యాపించు; పుట్టు;
ప్రవర్తించు.



ప్రసాదం



ప్రహర



ప్రసంగం



ప్రసాదం

ప్రసవం: కాన్పు; బిడ్డ; పువ్వు;
పండు. ప్రసవించు: బిడ్డను
కను; పువ్వుపూచు.

ప్రసాదం: అనుగ్రహం; తేట
దనం; దేవతలకు నివేదించి
నది; పెద్దలుతినగామిగిలిన
అన్నం మొ.వి. ప్రసా
దించు: దయతో ఇచ్చు.

ప్రసారం: వ్యాపింపజేయడం;
వ్యాపించడం; వెలువరిం
చడం.

ప్రస్తుతించు: మిక్కిలి కొని
యాడు.

ప్రస్థానం: దండయాత్ర.

ప్రహరి: చుట్టుగోడ, ప్రాకారం;
కాపుదలకై ఊరుకోలు
మొ.వాటి చుట్టు తిరు
గుతూ జాముజాముకూ
గంటలుకొట్టేబంటు.

ప్రహసనం: పెద్దనవ్వు, పరి
హాసం; హాస్య ప్రధానమైన
దృశ్యకావ్యం.

ప్రాచీనం: చాలాకాలంకిందటిది.

ప్రాణసంకటం: గొప్ప అపద.

ప్రాథమికం: మొదటిది; మును
పటిది.

ప్రాధాన్యం: ప్రధానత్వం, గొప్ప
తనం.

ప్రాధేయపడు: వేడుకొను.

ప్రారంభించు: మొదలుపెట్టు.

ప్రాసాదం: రాజభవనం.

ప్రియం: ఇష్టమైనది; ఎక్కువవెల
గలది.

ప్రియవచనం: ఇచ్చకపుమాట.

ప్రియదర్శనం: చూడడానికి
ఇంపైనది; సుందరం.

ప్రీతి: సంతోషం; తృప్తి; ప్రేమ;
స్నేహం.

ప్రెగ్గడ, ప్రగడ, ప్రగ్గడ, ప్రెగడ:
మంత్రి. ఎర్రాప్రెగ్గడ.

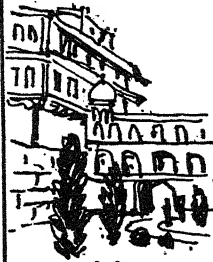
ప్రేలు: వదరు; చెడుమాట
లాడు. ప్రేలరి: వదరు
బోతు.



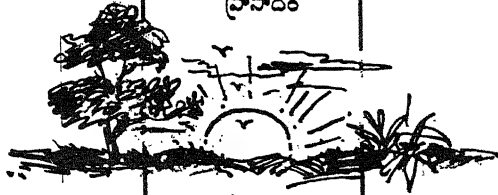
ప్రేలు



ప్రాధేయపడు



ప్రాసాదం



ప్రాథ్మ

ప్రేలు: కాలిపోవు; వేడిచేకాగి
బద్దలగు; భయంతో అదరి
పడు. (ప్రాలు: కాలు.); వేగ
జేయు, ప్రేలుడ పదా
ర్థాలు.

ప్రాద్దు: సూర్యుడు; సమయం;
రోజు; పూట. ప్రాద్దులు:
ప్రసవదినాలు.

ప్రాచు: రక్షించు; పెంచు;
పాలించు.

ప్రాడ: సమర్థుడు; అధికుడు,
చతురుడు. చతురస్రీ.
(సం. ప్రాథ-).

ప్రాలు: పట్టణం; లోకం; స్థానం.
పెదప్రాలు, నిడుబ్రోలు,
అమ్మనబ్రోలు.

ఫ

ఫణం: పామువడగ.

ఫరమానా: రాజశాసనం, ఉత్తర్వు. (ఉర్దూ. ఫర్మానా).

ఫలం: పండు; పంట; సరిణామం; ఫలితం, ఫలసాయం: పంట.

ఫలకం: పలక.

ఫాలం: నుదురు. ఫాలనేత్రుడు, ఫాలాక్షుడు: నుదుటిపై కన్నుగలవాడు, శివుడు.



ఫలకం



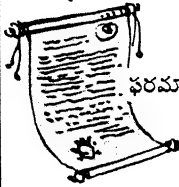
ఫాలం



ఫుప్పుసం



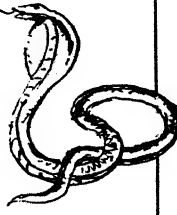
ఫణం



ఫరమానా



ఫలం



ఫూత్కారం

ఫిరాయించు: మారు.

పుష్పసం: ఊపిరితిత్తి. పుష్పసం ధమని: గుండెనుంచి చేదు రక్తాన్ని ఊపిరి తిత్తులకు తీసుకపోయే రక్తనాళం. పుష్పసనీర: ఊపిరితిత్తుల నుంచి మంచిరక్తాన్ని గుండెకు తీసుకుపోయే రక్తనాళం.

ఫూత్కారం: పాము బుస్సును విడుదల చేయడం.

ఫేరవం: నక్క.

ఫేష్య: ఖజానా అధికారి (మరాఠీ. పీష్య).



ఫేరవం



ఫేష్య

బ

బంటు: సేవకుడు, ఫరిచార
కుడు; శిష్యుడు; భక్తుడు...

బంటరి: శూరుడు.

బంటరికం: దాస్యం.

బంటుతనం: పరాక్రమం.

బంట్రోతు, బంట్రోతు:
(బంటు+రొతు) సేవకుడు;
శూరుడు.

బండరి, బండారి: ఖజానా అధి
కారి.

బండరు, బండారం, బండారు:
ఖజానా, కోశాగారం; డబ్బు
(<ప్రా. భాండా ఆర, సం.
భాండాగార-).

బండాలం. మూఠధనం;
నామబ్బం.

బంత: వరుస; భోజనానికి
కూర్చునే వారి వరుస.
(<ప్రా. పంతి, సం. పంక్తి-).

బంద, బందా: లొంగిపోయి
నాడు.



బందాకోరు: స్వాధీనమైన
వాడు

బందీఖానా: చెరసాల.

బందిపోటు: ఆపి దోచు
కొవడం.

బందిపోటుదొంగ: దోపిడీ
దొంగ.

బందు: చుట్టుకొనడం; ఆపివే
యడం, దుకాణాలు మొ.
మూసివేయడం.

బందుగు, బందువు: చుట్టం,
బంధువు.

బందూకు: తుపాకి.

బందె: పశువుల చెరసాల, బందెల
దొడ్డి.

బందోబస్తు: ముందు జాగ్రత్తగా
రక్షణ కోసం చేసిన
ఏర్పాటు; కట్టుదిట్టం
(<ఉర్దూ. బందోబస్తే).

బక్క: అల్పం, నీచం; కృశించిన
వాడు. బక్కచిక్కు, బక్క
టిల్లు: కృశించు.

బగ్గం: చెడినది, పాడై
నది (<ప్రా. భగ్గం, సం.
భగ్నం).

బమ్మ: కోశాధికారి; నర్తకుడు
(<ప్రా. మేస్స, సం.
తైళ్ళ-).

బమ్మెన: సైప్రాత; మోసం;
రింగు, గుర్తు (<ప్రా. పచ్చ
బ్లూ, సం. ప్రచ్చన్న-).

బమ్మాయి: గర్భిం..

బమ్మిగట్టు: రాతిబోను.

బమ్మగన: క్షీణించినది;
దీదతనం..

బమ్మలు: మారు; మార్పు;
జవాబు. చేబదులు.

బమ్మిరులు: చెవిటివారు.

బమ్మం: అవమానం; అప
జయం; అసద (<ప్రా.
ఛన్నం, సం. భగ్నమ్).

బమ్మకాడు: గాయకుడు; వీణ
వాయించేవాడు; సంగీతం
నేర్పేసంతులు..

బమ్మకారం: గానం, సంగీతం.

బరణి: చిన్నదబ్బి.

బరమా: చెక్కలు మొ. వాటికి
బెజ్జాలు వేసే పనిముట్టు.

బరవసం: దైర్యం; పట్టుదల;
ఉత్సాహం.

బరి: హద్దు; గీత; పక్క..

బరిగోల: ఏనుగులను తోలే
వెదురు కర్ర.



బరిసె



బలశాలి



బధిరులు



బమ్మకాడు



బరణి



బరమా



బరి

బరిసె: బల్లెం..

బలకరం: బలం కలిగించేది;
దృఢమైనది.

బలగం: బంధువర్గం; సేవకులు;
సైన్యం; గుంపు.

బలశాలి: బలం కలవాడు.

బలాదూరు: దిగదుడుపు
(<ఉర్దూ బలాదూర్).

బలా, బలారె, బళా, బళారె:
మెచ్చుకోవడం.

బలిమి: బలం; పరాక్రమం; బలా
త్కారం.

బలియుడు: బలవంతుడు,
శూరుడు; సమర్థుడు.

బల్లిదం: బలంగలది..

బల్లిదుడు: బలవంతుడు;
శూరుడు, గొప్పవాడు.

బళి, బళిర, బళిరా, బళిరే, బళీ:
పొగడేమాట.

బవరం: యుద్ధం (<ప్రా. పహార,
సం. ప్రహార-).

బవరి, బవిరి: గుండ్రనిది (<ప్రా.
భమర, సం. భమర-).

బస: విడిది, నివాసం (<ప్రా.
బస, సం. వస, వాస-).

బస్తా: గోనెనంచి; ఒక కొలత.

బస్తీ: పట్టణం (<ఉర్దూ, బస్తీ
సం. వసతి-).

బహిష్కారం: వెలివేయడం.
బహుమతి, బహుమానం:
గొప్పగౌరవం, కానుక.

బహువచనం: రెండు అంత
కంటేవస్తువులనుతెలిపేది.

బహుళాకరించు: సన్మానించు;
బహుమతి ఇచ్చు.

బాకా: ఊదేవాద్య విశేషం.

బాకీ: అప్పు.

బాకు: కత్తి.

బాగాలు: వక్కలు, పోక
చెక్కలు.

బాజా: వరుస.

బాజాబందు: సందిట కట్టుకొనే
భూషణం.

బాట: దారి; ప్రదేశం.

బాటసారి: దారిననడచేవాడు.

బాడిగ, బాడుగ: అద్దె, కిరాయి,
జీతం. (<ప్రా. భాడగ-,
సం. భాటక-).

బాడిస: కొయ్యలుచెక్కే పని
ముట్టు.

బాడుప: పల్లవునెల.

బాస: పెద్దకుండ, పాత్ర (<ప్రా.
భాణ-, సం. భాజన-).

బాసనం: వంటసాల; వంట,
(<ప్రా. మహాణసం, సం.
మహానన-).



బహుమతి



బార



బాకా



బాట



బాడి



బాడిస



బాస



బాసట

బాపురే: మెచ్చుకొనడం, ప్రశం
సార్థకం.

బాము: పుట్టుక; కష్టం (<ప్రా.
భవ-, సం. భవ-).

బారా: అడ్డంగా చాచిన రెండు
చేతులతోడి రొమ్ము
కొలత

బారా: పన్నెండు. (<ప్రా. బార
హ-, సం. ద్వాదశ-).

బారు: వరుస; బంతి; గుంపు;
పొడుగైనది బారులుదీరు:
వరుసగా ఏర్పడు.

బారువ, బారువు: ఇరవైమణు
గులతూకం.

బాలకుడు: పదారేళ్ళలోపు
వయస్సుగల అబ్బాయి.

బాలిక: చిన్నవయస్సుగలది;
ఆడపిల్ల.

బావి: మెట్లనూయి; చెరువు
(<ప్రా. వావి, సం. వాపీ).

బాస: మాట; శపథం, ఒట్టు;
ఒడంబడిక, వ్రతం (<ప్రా.
భాసా, సం. భాషా).

బాసట: తోడు, నహాయం (<
ప్రా. పాసట్ట, సం. పార్వట్ట-).

బాహుత్తరి: డెబ్బైరెండు (<ప్రా.
బాహుత్తరి, సం,
ద్విసప్తతి).

బాహుటం: బయట పడినది;
బహిరంగం.

బింకం: గర్వం, బిగువు, పట్టు
దల.

బింగీలు: గుంజిళ్ళు.

బిందువు: చుక్క, బొట్టు,
సున్న. అర్థబిందువు: అర
సున్న. పూర్ణబిందువు:
నిండుసున్న.

బిందె: నన్నటిమూతిగల
లోహపాత్ర.

బికారి: దరిద్రుడు; భిక్షుకుడు;
అసమర్థుడు (<ప్రా.
భిక్ష్వారి, సం. భిక్షాకారి).

బిచ్చం: తిరిపెం, భిక్ష. (<ప్రా.
బిచ్చా, సం. భిక్ష) బిచ్చ
గత్తె బిచ్చగాడు, బిచ్చ
మెత్తు.

బిడారం, బిడారు: నివాసం,
వీడిచి వర్తకులగుంపు..

బయం: సగ్గు, (<ప్రా. వీడా,
సం. వీడా).

బిన: మీటు, యంత్రపుకీలు.

బిగం: తాళం..

బిగవుచెవి: తాళపుచెవి.



బీట



బింగీలు



బిందె



బిచ్చం



బుడుత



బిగం



బిగవుచెవి

బీట: పగులు. బీటలుతియు,
బీటలుపోవు: పగులు, బద్ద
లగు.

బీటిక: బీట, పగులు.

బీడు: దున్ననినేల, బంజరునేల.

బీతు: భయం (< సం. భీత:).

బీతుగొను: భయపడు.

బుంగ: చిన్నమూతిగలకుండ.

బుగ్గ: చెక్కిలి, చెక్కిలి లోపలి
భాగం.

బుగ్గ: ఎల్లప్పుడు నీరుపైకి
ఉబికిచోటు; నీటిబుడగ.

బుజ్జగ(వ)ము: ఉపలాలనం,
బుజ్జగించు.

బుడతకాళిలు: బుడతకాల్
(పోర్చుగీసు) దేశంనుంచి
దిగుమలైనబట్టలు.

బుడుగు: పొట్టి.

బుడుత: చిన్న, లేత; బాలిక;
బాలుడు. బుడుతడు:
పిన్నవాడు.

బువ్వ, బువ్వం: అన్నం,
భోజనం; సహభోజనం.

బువ్వంబంతి: పెళ్ళివారు
కలిసి భోజనంచేయడం. (<
ప్రా. భోవ-, సం. భోగ-)

బూటకం: మోసం; అబద్ధపు
మాట.

బూమె: మోసం, వంచన;
మాయమాట, అబద్ధం;
మారువేషం (<ప్రాణా
మియా, సం. భూమికా).

బెట్టిదం: తెగువ; గర్వం;
క్రూరం; పరుషవచనం.
బెట్టిదుడు: క్రూరుడు;
శూరుడు. బెట్టిదురాలు:
కరినురాలు.

బెట్టు: బింకం; అతిశయం;
గర్వం.

బెడద: కష్టం; చిక్కు; గొడవ;
నింద.

బెల్లి: మోసం. బెల్లించు: మోస
పుచ్చు; ముఖస్తుతిచేయు.
బెల్లింపు: ఉబ్బించడం;
అతిగా పొగడడం.

బేడలు: పొట్టుతీసిన కాయ
ధాన్యాలపప్పు. కందిబేడలు,
సెనగబేలు మొ.వి.

బేడా: గర్బాలయం చుట్టూ
ఉండేమండపం.

బేడిగె: పన్ను.

బేరం: కొనుగోలు అమ్మకాలకు
సంబంధించినది;
వాణిజ్యం. బేరమాడు, బేర



బేహారం



బొంది



బొక్కన



బొత్తి



బొమ్మ

సారం. బేరి: వర్తకుడు-
చూ. బేహారం.

బేసి: సరిసంఖ్య కానిది. 1,3,5
మొ.వి. (<ప్రా.విసమ-
సం.విషమ-).

బేహారం: క్రయ విక్రయ
వ్యాపారం. (<ప్రా.వవహార-
సం.వ్యవహార-.)

బొంకు: అబద్ధమాడు; అబద్ధం;
తప్పు.

బొంది: శరీరం.

బొందు: దారం; గింజపట్టుని
పైరు.

బొక్కణం: బొక్కెన, బకెట్;
విభూతి సోనుకునే సంచి;
బోలె; తాంబూలపుతిత్తి.

బొక్కనం: ఖజానా, కోశా
గారం; పెట్టె; మూట.

బొక్కెన: నీళ్ళుతోడే సాధనం;
గుర్రంనోటికి తగిలించే
దాణాసంచి.

బొట్టె: కొడుకు; కూతురు.

బొత్తి: దొంతి, దొంతర.

బొప్పి: దెబ్బతగలడంవల్ల కలిగే
బుడిపి.

బొబ్బరలు: అలసందలు.

బొమ్మ¹: చిత్రం; ఆటబొమ్మ.

బొమ్మ: బ్రహ్మ. (<ప్రా. బంభ-, సం. బ్రహ్మన్).

బొమ్మ: కనుబొమ్మ, బొమ్మ ముడి (<ప్రా. భుముల-, సం. భూ:).

బొమ్మరం: బొంగరం (<ప్రా. భమ్మర-, సం. భమరక-).

బొరియ: కన్నం, కలుగు; గొయ్యి; పుట్టు.

బొరుగులు, బొరులు: మరమ రాలు.

బోకి: ముక్కలైన మట్టిపాత్ర; జలగడుగుదోనె.

బోగం: సౌఖ్యం; వెల (<ప్రా. భోగ-, సం. భోగ-).

బోద: పక్షి మొదలైనవాటివల్ల బోదడు: బాలుడు. (<సం. పోత:).

బోదె: స్తంభంమీది భాగం; చెట్టు బోదె.

బోనం: అన్నం, ఆహారపదార్థం; దేవతలకు పెట్టేనైవేద్యం. (<ప్రా. భోణం, సం. భోజన-), బోనకత్తె: వంటలక్క. బోన పుట్టిక: అన్నముంచే గంప.

బొను: పెంపుడు జంతువులు ఉండడానికి చుట్టు కమ్ముల మర్చి చేసినపెట్టె; క్రూర



బొమ్మరం



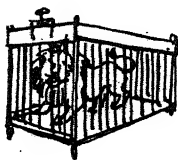
బొరియ



బ్రహ్మముడి



బ్రహ్మ



బొను

మృగాలను పట్టిబంధించడానికివాడే కపట యంత్రం.

బోర: రొమ్ము; కడుపు.

బోరం: దూది మొ.వాటి మూట.

బోసి: నోటిలోపళ్ళు లేనిది; అలంకారం లేనిది. బోసి నోరు, బోసిమెడ మొ.వి.

బ్రదిమి, బ్రదుకు: జీవనోపాయం; జీవితకాలం.

బ్రతుకు: జీవించడం; జీవించు; బ్రదుకుతెరువు;

జీవనంచేసేమార్గం, వృత్తి.

బ్రహ్మముడి: పెళ్ళి సమయంలో వధూవరుల వస్త్రాల కొంగులను చేర్చి పురోహితుడు వేసేముడి.

బ్రహ్మరథం: బ్రాహ్మణులు మోసే పల్లకి, రథం మొ.వి.

బ్రహ్మరథంపట్టు: గొప్పగా గౌరవించు.

బ్రహ్మర్షి: బ్రహ్మతత్వం తెలిసిన ఋషి.

బ్రహ్మలిపి: బ్రహ్మరాత, ఎవరికీ తెలియని లిపి.

బ్రహ్మస్వం: బ్రాహ్మణుల బాగం.

బ్రహ్మస్త్రం: గొప్పశక్తిగల బాణం. తిరుగులేనిది.

భ

భంగం: అవమానం; చీలిక, కోత; భ్రష్టత. ఓడిపోవడం.

భంగపడు: అవమానం పొందు. భంగపరుచు: అవమానించు.

భగీరథుడు: స్వర్గంనుంచి గంగా నదిని భూమికి తెచ్చిన ఒక రాజు. భగీరథప్రయత్నం: గొప్ప ప్రయత్నం.

భజనం: పూజ, ఆరాధన; చుట్టూచేరి ఎక్కువగా పొగడడం.

భరతంఫట్టు: అంతుతేల్పు.

భవనం: ఇల్లు; పుట్టుక.

భాండాగారం: సరకులు నిలువ చేసే గది.

భిన్నత్వం: వేర్వేరు లక్షణాలు అలవాట్లు కలిగి ఉండడం.

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం మన ప్రత్యేకత.

భీతి: భయం. దైవభీతి; పాపభీతి.

భూతం: పిశాచం; గడచినకాలం.

భూమిక: మారువేషం; వేషం.

భూషణం: నగ, అలంకారం;

సాగడ.



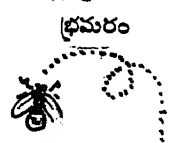
భేకం



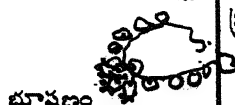
భజనం



భ్రమణం



భ్రమరం



భూషణం

భృగుపాతం: కొండమీదినుంచి దూకి ప్రాణాలర్పించడం, ఒక రకం మొక్కుబడి.

భృత్యుడు: పోషించదగినవాడు; సేవకుడు.

భేకం: కప్ప.

భేదనం: చీల్చడం; విడదీయడం; విరోధం పుట్టించడం, కలతలు కలిగించడం.

భేదం: తేడా, తారతమ్యం; మార్పు; నాల్గు ఉపాయాలలో మూడవది, శత్రు పక్షం వారిలో పరస్పర విరోధం పెట్టడం.

భేషజం: ఆరోగ్యకరం; రోగాలు పోగొట్టేది, మందు; అహంకారం.

భ్రమ: కోరిక; గుండ్రంగా తిరగడం.

భ్రమణం: తిరగడం; కదలిక; పటాకు.

భ్రమరం: తుమ్మెద.

భ్రాంతి: పొరపాటు; తప్పు అభిప్రాయం; కోరిక.

భ్రాత: సోదరుడు.

మ

మంకు: మొండితనం,

మూర్ఖత్వం; అవివేకి.

మంగలం: వేపుడుపెనం.

మంగలం: క్షేమం; శుభం; శుభ
సమయం.

మంగళసూత్రం: తాళిబొట్టు.

మంగళహారతి: శుభకరమైన
ఆరతి.

మంచె: పాలాలలో కట్టిన ఎత్తైన
చప్పురం (<ప్రా.
మంచియా, సం. మంచా).

మంజన, మందసం: చిన్నపెట్టె
(<ప్రా. మంజసా, మంజా
సా, సం. మంజాషా).

మంట: అగ్నిజ్వాల; కోవం;
కాలడంవల్ల కలిగే నొప్పి.

మంటగలియు: చెడిపోవు.

మంటమారి: కోవస్వభావం కల
వ్యక్తి.

మంటిమూనె: మంటినుంచి
తీసిన చమురు, కిరసనా
యిలు.



మండ¹: చిన్నకొమ్మ.

మండ²: చీలమండ; మనికట్టు.

మండలం: దేశ విభాగం; 40

రోజుల కాలం; గుంపు;

సూర్యచంద్రుల బింబం.

మండలికుడు: చిన్న దేశభాగా
నికి పాలకుడు.

మండీ: దుకాణం; బజారు.

మంతనం: రహస్య ఆలోచన;
ఏకాంతం (<ప్రా. మంతనా-
నం. మంత్రణమ్).

మంతరం, మంత్రం: కాన్పునకు
సంబంధించిన జ్ఞానం.

మంతరసాని, మంత్రసాని:
సుఖంగా కాన్పుజరిపే
ఉపాయం తెలిసిన స్త్రీ.

మంతి: ప్రసంగం; ప్రస్తావన.
మాటామంతి.

మంతెరి, మంతు: మంత్రి, ఆలో
చన చెప్పేవాడు. (<సం.
మంత్రి).

మంద: ఆవులు మొ. వాటి
గుంపు.

మందపట్టు: పశువులు వుండే
చోటు.

మందడి: గుర్రం; గుర్రపుసాల
(<ప్రా. మందురా, సం.
మందురా).

మందబుద్ధి: తెలివితక్కువవ్యక్తి.
మందం: బలుపు; దళసరి; లావై
నది.

మందల¹: జీవనం; ప్రాణం.
మందల²: మేర, హద్దు; సమీపం;
దారి; రీతి, విధం.

మందలవిడుచు: ప్రాణంతో
విడిచిపెట్టు.

మందలించు: చీవాట్లుపెట్టు,
హెచ్చరించు; నిర్దారణచేసి
చెప్పు; ఆజ్ఞాపించు.

మందలించు: చీవాట్లుపెట్టడం.
మందనం: పెద్దపెట్టె (< ప్రా.
మంజుసా, మంజూసా, సం.
మంజూషా).

మంపు: మత్తు; మిడిసిపాటు.

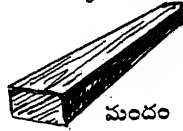
మకరం: మొసలి, 12 రాసులలో
ఒకటి.

మకుటం: కిరీటం; శతకపద్యాలలో
చివరవచ్చే పదం
-భాస్కరా, సుమతీమొ.వి.

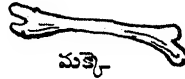
మక్కా, మక్కా: అరేబియాదేశం
లోని ఒక పట్టణం; పైగం
బర్ మొహమ్మద్ జన్మ
స్థానం; ముస్లింల పవిత్ర
యాత్రాక్షేత్రం.



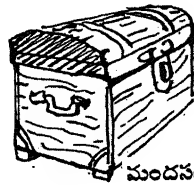
మక్కి



మందం



మక్కె



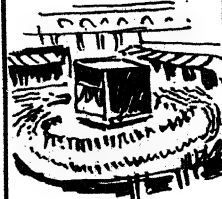
మందనం



మకరం



మకుటం



మక్కా

మక్కి: ఈగ (< ప్రా. మక్కి-
సం. మక్షికా).

మక్కికిమక్కిగా: ఉన్నదున్న
ట్లుగా.

మక్క: చచ్చు; రూపుచెడు;
కృశించు.

మక్కించు: చంపు; చెరుచు;
గెల్పు.

మక్కవ: ప్రేమ; మైత్రి;
వాత్సల్యం.

మక్కె: ఎముక. ఘక్కెలు
విరుచు.

మచ్చరం: ఈర్ష్య; పగ; పట్టు
దల; పోటీ (< ప్రా. మచ్చర
-, సం. మత్సరః).

మచ్చరించు: పోటీచేయు;
ద్వేషించు.

మచ్చిక: ప్రేమ; చనవు;
స్నేహం.

మచ్చు¹: మిడ్డె; డాబా.

మచ్చు²: ఆకర్షించు; మచ్చు
మందు.

మచ్చు³: ఒరగట్టు, బంగారు
వన్నె పరీక్షించడంలో ఉప
యోగించే గీటురాయి; ఉదా
హరణ.

మచ్చెం: చేప (<ప్రా. మచ్చ, సం. మత్స్య-).



మజిలీ: విడిది; దూరప్రయాణంలో ఆగేచోటు.

మజ్జనం: స్నానం; మునగడం (<ప్రా. మజ్జణం, సం. మార్జనం).



మట్ట: ఆవులు మొ. వాటితోక; తాటి చెట్టు మొ. వాటి కమ్మ.



మట్టు: తొక్కు; అణగదొక్కు; బాధించు; పడవేయు; ప్రదేశం; మేర.



మడక: నాగలి.



మత్స్య-ణం

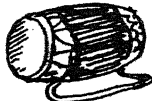
మడమ: చీలమండకిందిభాగం.

మడవ: పాదులకు నీరు పారే కాలువ.



మడమ

మడి: మాగాణి పాలంలోని కయ్య; పాలం; మడి వస్త్రం; మడిమాన్యాలు.



మద్దెం

మడినంచి: మడి బట్టలుంచు కునే నంచి.

మడుగు: అణగు; వంగు.

మడుగు: తెల్లటిబట్ట; పరిశుభ్రత.



మడుగు

మడుగు: కొలను; సరస్సు.

మడుగు: రెట్టి. కోటిమడుగులు: కోటిరెట్లు.

మతం: అభిప్రాయం; నమ్మినది; ఉపాయం; జ్ఞానం; దేవునిపై నమ్మకం

మతి: బుద్ధి; కోరిక.

మతిభ్రమ: పొరపాటు.

మతిమంతుడు: తెలివిగలవాడు.

మత్కు-ణం: నల్లి.

మత్స్యం: చేప.

మథనం: కవ్వంతో చిలకడం.

మదం: గర్వం; మత్తు.

మది: బుద్ధి; మనస్సు (<ప్రా. మది, సం. మతిః).

మదింపు: అంచనా, ఇంత అని వెల మొ. వాటిని ఊహించడం.

మదుపు: పెట్టుబడి.

మద్దతు: తోడ్పాటు.

మద్దెల: మృదంగం (<ప్రా. మద్దల, మద్దలా, సం. మద్దలం).

మద్యం: కల్లు; సారాయి.

మధురం: తీయనిది; ఇంపైనది.

మధువు: తేనె; పంచదార; కల్లు; తీపి.

మధ్య: నడుమ.

మధ్యం: నడిమిది; మధ్యభాగం.

మనవి: విజ్ఞప్తి.

మనువు: జీవనం; నడత; వివాహ సంబంధం

మనోహరం: అందమైనది; ఇంపైనది.

మన్నన: గౌరవం; నియమం; ఆదరం.

మన్నించు: ఆదరించు; గౌరవించు, క్షమించు (<ప్రా. మణ్ణణం, సం. మాన్య-).

మన్నిక: ఎక్కువకాలం ఉండడం.

మప్పు: మరపు; అలవాటు చేయు.

మబ్బు: మేఘం; చీకటి; తెలివి లేనితనం.

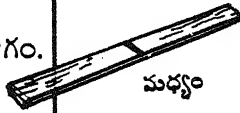
మభ్యపెట్టు: మోసంచెయు; తెలివిగా తప్పించు.

మమత: ప్రేమ; మమకారం.

మయూరం: నెమలి.

మర: కీలు; తిరుగుడుచీల; యంత్రం.

మరమేకు: తిరుగుడుచీల, స్క్రూ. మరగు: అలవాటు పడు; మచ్చికపడు; లొంగి పోవు; కోరుకొను.



మధ్యం



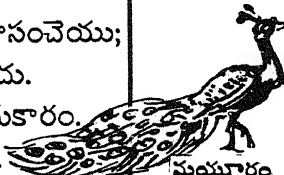
మరుగుజ్జు



మల



మబ్బు



మయూరం



మశకం



మరమేకు

మరలు: వెనుకకు తిరుగు.

మరియాద: మర్యాద; నియమం; సంప్రదాయం; కట్టుబాటు (<సం. మర్యాద).

మరుగుజ్జు: పొట్టివ్యక్తి; గూను గలవ్యక్తి.

మరుడు: మన్మథుడు (<ప్రా. మార-, సం. మారః, నృరః).

మరులు: ప్రేమ; పిచ్చి; అజ్ఞానం.

మర్యాద: హద్దు; నీతి; న్యాయ మార్గం; గౌరవం.

మల: కొండ; అడవి. ఎర్రమల, తిరుమల.

మలచు: విగ్రహాలను చెక్కు; దిద్దు; తయారుచేయు.

మల్లగుల్లాలు: వాదులాడడం.

మళిగ, మళిగె: అంగడి.

మశకం: దోమ.

మసక: కొద్ది నలుపు; మునిచీ కటి. మసకవెలుతురు.

మసనం: శృశానం (<ప్రా. మసాణం, సం. శృశానమ్).

మనలు: ఆలస్యంచేయు; వెనుకకు తిరుగు.

మసాలా: తాళింపుసామాను.

మసాలాగారె.

మసీదు: ముస్లింల ప్రార్థనా
మందిరం.

మసూచి: స్పృటకం; అమ్మవారి
జబ్బు.

మస్తా, మసటు: మురికి.

మస్తా: నమ్మద్ది; మత్తు.

మహత్తు, మహత్వం: గొప్పది;
పవిత్రమైనది; బలం.

మహనీయుడు: గొప్పవాడు.

మహలు: మేడ (< ఉర్దూ.
మహల్).

మహాత్ముడు: గొప్పకీర్తి
కలవాడు; ఘనత చెందిన
వాడు; పుణ్యాత్ముడు.
గాంధీమహాత్ముడు.

మహాభాగుడు: గొప్ప భాగ్య
శాలి; చాలపవిత్రమైనవాడు;
కీర్తిమంతుడు.

మహావీరుడు: జైనమత స్థాప
కుడు; గొప్పశూరుడు.

మహి: భూమి.

మహిళ: స్త్రీ.

మహిషం: దున్నపోతు.

మహిషి: ఎనుం, గేదె, బర్రె.

మహీధరం: కొండ.



మసీదు



మసూచి



మహాణి



మహాత్ముడు



మహిషి

మహిపతి: రాజు.

మాగాణం: రాజ్యం; దేశం.

మాగాణి: నీటి ఆధారంతో
పండే పొలం; పల్లపు భూమి.

మాతరపితలు, మాతాపితలు:
తల్లిదండ్రులు.

మాతామహి: తల్లి తల్లి,
అమ్మమ్మ.

మాతామహుడు: తల్లితండ్రు.

మాతృభాష: తల్లిభాష.

మాదిరి: సమానం; పోలిక;
పద్ధతి. (< సం. మాతృకా).

మాదిరిసేయు: పోల్చు.

మానవుడు: మనుష్యుడు.

మానవి: స్త్రీ.

మానవం: మనుష్యులకు సంబం
ధించినది.

మానవత, మానవత్వం: సాటి
మనుష్యులను
ఆదరించడం.

మానికం: మాణిక్యం (< ప్రా.
మాణిక్యం, సం.
మాణిక్య-).

మానికె: ఒక కొలత. (< ప్రా.
మాణీ, సం. మానికా).

మానిసి: మనిషి (< ప్రా. మాణున
-, సం. మానుష-).

మాన్యం: పన్ను లేకుండా
కవులకు, పండితులకు
పూజ్యులకు రాజులు మొ.
వారు ఇచ్చిన భూమి.

మారాం: పెంకెపట్టు.

మారాంచేయు: ఏదైనా కావాలని
చిన్నపిల్లలు పట్టు
పట్టు.

మార్గం: గారి; ఉపాయం;
పద్ధతి.

మార్గదర్శకం: దారిచూపిం
చేది; ఆదర్శం.

మార్జాలం: పిల్లి.

మార్జవం: నెమ్మది; మెత్తదనం.

మార్చలం: శత్రుసైన్యం.

మాల: దండ; వరుస.

మాలకరి: పువ్వుదండలు కట్టే
వ్యక్తి.

మాలిమి: చనవు, ఎక్కువ
పరిచయం; వాత్సల్యం.

మాలిమి: ఓడనడపేవాడు.

మాలిగ: మేడ; మిద్దెటిల్లు.

మావటీడు, మావతుడు: ఏను
గును నడపేవాడు (< ప్రా.
మహామత, సం. మహామా
(త-).

మావి, మావిడి: మామిడిచెట్టు.



మాసం

మారాంచేయు

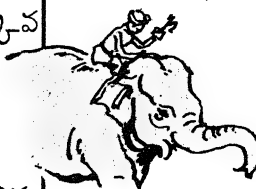


మార్జాలం



మాల

మావటీడు



మామిడి

మాసం: ఒక కొలత, రెండు
న్నరచిన్నాలయెత్తు (< ప్రా.
మాస, సం. మాష).
మాసం: నెల; చంద్రుడు.

మించు: ప్రకాశించు; పెరుగు;

జయించు; మెరపు; కిరణం.

మిడిమేలం: గర్వం.

మిడిసిపడు: పైకివిగురు;
గర్వించు.

మిడిసిపాటు: గర్వం.

మిడుత: శలభం, పంటలు పాడు
చేసే పురుగు. మిడుతల
దండు.

మిణుగురుపురుగు: చీకటిలో
తళతళమెరిసే పురుగు.

మితం: పరిమితిగలది.

మితి: గడువు; హద్దు; కొలత;
మితిమీరిన ఖర్చు.

మిత్తి: మృత్యుదేవత; చావు
(< సం. మృత్యు).

మిత్రుడు: స్నేహితుడు.

మిత్రభేదం: స్నేహాన్ని చెడ
గొట్టడం.

మిత్రలాభం: స్నేహితులను
సంపాదించు కోవడం;
మిత్రులవల్ల కలిగే మేలు.

మిన్న, మిన్నా: మంచిది;
ఎక్కువ.

మిన్న

మిన్ను: ఆకాశం. కన్నా
మిన్నుకనిపించదు: కిందా
మీదా కనపడదు.

మిన్నేరు: ఆకాశగంగ.

మిరాసి: వంశపరంపరగా వచ్చే
హక్కు (< ఉర్దూ. మీరాస్)
మిరాసిదారు

మిరియం: మిరియపుగింజ
(< ప్రా. మిరిఅం, సం. మరీ
చమ్).

మిసిమి: కాంతి; వెన్న; సంపద;
నున్ననిది.

మిసుకు: కదలు; భయపడు.

మీనం, మీను: చేప.

ముంగిలి: వాకిటికి ఎదురుగా
ఉండే ప్రదేశం; అంగణం;
ముంగిటి నిధానం: ఎదుట
నున్న సంపద; ముంగిటి
ముత్యం: ఎదుటనున్న
ముత్యంవంటిది.

ముంజి: దర్బల మొలతాడు.

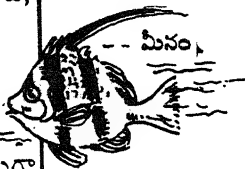
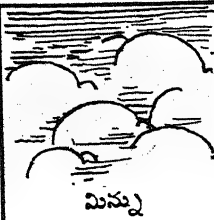
ముంజె: లేత తాటికాయలోని
గిజారు. తాటిముంజెలు.

ముందంజ: ముందడుగు.

ముక్కిడి: ముక్కులేని వ్యక్తి.

ముక్తాయింపు: ముగింపు.

ముఖముఖి: సమక్షంలో.



ముచ్చ: స్పృహలేకుండడం;
తెలివి తప్పడం; ముచ్చము
డుగు; చేష్టలు లేకుండు
(< ప్రా. ముచ్చా, సం. మూర్చా).

ముచ్చట: కోరిక; (ప్రేమ; వార్త;
కులాసాగా చెప్పుకునే
మాట; వేడుక; అచ్చట
ముచ్చట.

ముచ్చిక: టెంకాయ మొ. వాటి
తొడిమ కింది బిళ్ళ.

ముచ్చిలికా: ఒడంబడికపత్రం.

ముతా: కొన్ని పల్లెల గుంపు;
గుంపు; (< ఉర్దూ. ముతా).

ముడుపు: డబ్బు; డబ్బు
మూట; దేవతలకై ముడుపు
గట్టిన సాము.

ముత్తెం, ముత్తియం, ముత్యం:
ముత్యం (< ప్రా. ము
త్తియం, సం. మౌక్తికమ్).

ముదం: సంతోషం.

ముదల: ఆజ్ఞా లక్ష్యం.
ముదలించు; ఆజ్ఞాపించు;
ఎదిరించు; ప్రశ్నించు.

ముది, ముదిమి: ముసలితనం.
ముదియు; ముసలితనం
పోదు; నడలిపోవు.

ముద్రణం: అచ్చుపని; ముద్రించిన ప్రతి; ముద్రణాలయం: అచ్చువేసే చోటు; ముద్రాక్షరం: ముద్రవేసిన అక్షరం; ముద్రారాక్షసం: అచ్చువేయడంలో దొర్లిన తప్పు.

మునుం: నరుస; ఎదురు; ఎదుటి భాగం.

మున్నరక (మున్ను + అరక): తొలిదుక్కి.

మున్నీరు (మున్ను + నీరు): మొదటి నీరు, సముద్రం.

మున్ను: పూర్వం; మొదలు.

ముప్పిడి (మూడు + పిడులు): ఒక విధమైన బాకు.

ముప్పిరి (మూడు + పిరులు): మూడుపిరులు గలది; ముప్పిరి; ముప్పిరిగొను: ఎక్కువగు.

ముప్పు: ముసలితనం; ఆపద; హాని.

ముబ్బడి: ముమ్మడి; మూడు రెట్లు; ముమ్మడి: మూడవ.

ముమ్మరం: అధికం; తీవ్రం; సాంద్రత.

ముమ్మిన: మూడు మొనలు కలది, ముమ్మినవాలు: త్రికూలం.



మురళి



మునుం



ముళ్ళపంది



ముసుగు



ముమ్మెన



ముస్తాబు

ముమ్మోటు (మును + మోటు): మూర్ఖులలో మొదటివాడు.

మురళి: పిల్లంగోవి.

మురిపెం: ముద్దు; సంతోషం; చక్కదనం.

ముల్లియ, ముల్లె: మూట; వెల, విలువ (< ప్రా. ముల్లియ, సం. మూల్యక).

ముళ్ళపంది: ఒళ్ళంతా ముళ్ళుండే అడవి పంది. ఏడుపంది.

మువ్వన్నె: మూడు వన్నెలు (రంగులు) గలది; మువ్వన్నెజెండా.

ముష్కరుడు: చెడ్డవాడు; దీనుడు; మూర్ఖుడు.

ముష్టి: పిడికిలి; పిడికెడు బియ్యం; బిచ్చం. ముష్టివాడు: బిచ్చగాడు.

ముసుగు: ఒంటిపై కప్పుకునే వస్త్రం; అడ్డు.

ముసురు: ఎడతెగని వాన.

ముస్తాదు, ముస్తీదు: తయారు కావడం, సంసిద్ధం (< ఉర్దూ. ముస్తాద్).

ముస్తాబు: అలంకరణం.

ముహూర్తం: కొద్ది సమయం;
48 నిమిషాల కాలం; ఏదైనా
వేడుకకు నిర్ణయించిన
సమయం.

మూక: గుంపు; సైన్యం.

మూర: రెండుజేనల కొలత.

మూర్ఘడు: తెలివిలేనివాడు;
ఎవరు ఎన్నివిధాల చెప్పినా
విననివాడు.

మూర్చ: తెలివికోల్పోవడం.

మూల¹: కొప్పు.

మూల²: విదిక్కు; రెండు
దిక్కుల మధ్య గలది;
కోణం; గొంది; చాళైన
తావు.

మూలం: మొదటిది; ఆధారం;
చెట్లవేరు; కింది భాగం;
కారణం.

మూలగ. మూలుగు: ఎవలకల
మీస ఉండే మాంస
భాగం.

మూల్యం: వెల; పెట్టుబడి
ధనం.

మూషికం: ఎలుక.

మృగం: జంతువు; అడవి జంతువు.

మృగత్పక్ష: ఎండమావులు.

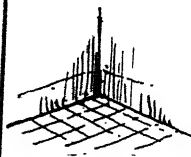
మృగవాభి: కస్తూరి.



మృదంగం



మెట్టు



మూల



మేకు



మేయు



మూషికం



మృగవాభి

మృగ్యం: వెదకదగినది; లేనిది.

మృదంగం: మద్దెల.

మృదువు: మెత్తనిది; మంచిది.

మెండుగా: ఎక్కువగా.

మెక్కు: ఎక్కువగా తిను.

మెట్టపంట: వర్షాధారంతో
పండే పంట.

మెట్టు: తొక్కు; అణగదొక్కు;
(అడుగు) పెట్టు; తిరుగు;
ప్రవేశించు; సోపానం; పాద
రక్ష. మెట్టిన ఇల్లు: అత్తవా
రిల్లు.

మేకు: ఇనుంమొ. వాటితో చేసిన
చీల, ఏకు మేకైనది.

మేదకుడు: వెర్రిబాగులవాడు.

మేధ: తెలివి; బుద్ధి. మేధావం

తుడు: గొప్ప తెలివిగల
వాడు.

మేను: శరీరం; పుట్టుక; పక్క;
మేనుమరచు: పరవశమగు.

మేయు: పశువులు మొదలైనవి
గడ్డినిభక్షించు. మేత: పశుప
క్షుల ఆహారం.

మేర: హద్దు; దూరం; క్రమం;
న్యాయం (ప్రా. మేరా, సం.
మర్యా), మేరమీరు: హద్దు
దాటు.

మేలం: పరిహాసం. మేలమాడు:
గేలిసేయు, పరిహాసించు.

మేలిమి: శ్రేష్ఠత; ఆధిక్యం;
ప్రేమ; మంచిబంగారం.

మేలు: గొప్పతనం; ఉపకారం;
నుఖం; లాభం; శుభం;
శ్రేయస్సు; అందం; సారం;
మంచిది. మేలుబంతి: విద్యా
ర్థులువరవడిదిద్దేఒజ్జబంతి,
వరవడి.

మేషం: గొర్రె; మేషరాశి. మేషి:
ఆడుగొర్రె.

మైకం: మత్తు.

మైత్రి: స్నేహం; దయ.

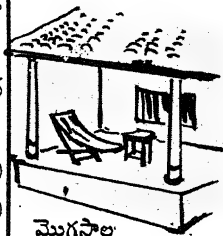
మైదానం: బయలు నేల. గంగా
సింధుమైదానం.

మైనం: తేనెతీయగా మిగిలిన
జిగురు (<ప్రా. మయణం,
సం. మదనం), మైనపు
జిడ్డు: మైనపు గుడ్డు. మైనపు
వత్తి: మైనంతో చేసినవత్తి.

మైల: మురికి; చీకటి; మురికి
గుడ్డు. మైల సంత: చేపలు
మొ.అమ్మే సంత.

మైలారు: శైవ సంప్రదాయంలోని
ఒక స్థానిక దేవత. మైలారి:
మైలారు దేవుని పూజించే
వాడు.

మొకం(గం): -ముఖం (<సం.
ముఖమ్).



మొక్క¹: మొలక; చిగురు;
మొక్కామోడా

మొక్క²: మొద్దుబారిన మొన;
మొనచెడినది. మొక్కవడు:
చెడు. మొక్కవరచు: అవ
మానించు; చెరుచు. మొక్క
పాటు: అవమానం; పరా
భవం.

మొక్కబడి: మొక్కు తీర్చు
కోవడం. మొక్కుబడిగా:
తప్పదన్నట్లుగా.

మొగం: నోరు; ముఖం; ముందు
భాగం (<సం. ముఖమ్).

మొగమోటం, మొగమోటమి:
సంకోచం (మొగము + ఓ
టమి).

మొగసాల, మోసాల: ఇంటి
ముందు చావడి (<సం.
ముఖశాలా).

మొగిలు, మొగులు: మేఘం.
మొగిలుదారి: ఆకాశం.

మొట్టు: పిడికిలితో తలపై
పొడుచు (<ప్రా. ముట్టి,
సం. ముష్టి).

మొదపు: ఆవు; పాడిఆవు.

మొన: సైన్యం; యుద్ధం; కొన;
కత్తివాదర; ముందు
భాగం. మొనగాడు:
ముఖ్యుడు; శూరుడు;
సేనాపతి.

మొప్పె: మూర్ఖుడు.
మొర, మొర్ర: అర్థధ్వని;
రక్షించుమని ఏడుస్తూ
కోరడం.

మొరకు, మొరకు:
మూర్ఖుడు; క్రూరుడు;
మోటుమనిషి.

మొసరు: పెరుగు.

మొహరం: పియాతెగముస్థిలు
జరుపుకునే పది రోజుల పీర్ల
పండుగ.

మొహరీ: ఒక బంగారునాణెం
(ఉర్దూ. మొహర్).

మొహరు: ముద్ర (ఉర్దూ-
ముహర్).

మొకరించు: మోకాళ్ళు నేలకు
ఆనేటట్టు ముందరికి
వంగు.

మోట: కపిలే; ఎడ్లనుకట్టి నీళ్ళు
తోడేసాడనం.

మోటు: చాటు ప్రదేశం; కర్రకై
నది.

మొద్దు: చేతులుజోడించు,
మొక్కు; కళ్ళు మూసు
కొను.

మోతాదు: ఒకసారి ఇచ్చేమం
దు; ఎచ్చుతగ్గులు కా
నిది (ఉర్దూ. మోతాద్).



మోపు: ఆనించు; లేనిది
కల్పించు; గుచ్చు;
మోయడం; గుంపు; కట్ట;
మూట; బరువు.

మోము, మొగం: ముఖం
(ప్రా. ముహం, నం.
ముఖ-).

మోస, మోసం: తప్పు;
అనత్యం; అజ్ఞానం; పొర
పాటు; అపాయం; వంచన
(ప్రా. మోసం, నం.
మోష), మోసపుచ్చు;
మోసగించు.

మోసు: మొలక.

మోహం: మూర్ఛ; అజ్ఞానం;
వలపు.

మోహరం: యుద్ధం; సైన్యం;
గుంపు (ప్రా. మోహరం,
నం. మోఖరి), మోహ
రించు: ఎదిరించు.

మోనం: మాట్లాడకుండడం.

మోలీ: ముస్లిం పండితుడు.

మోకు, మోను: చెట్టు.

మోల: ముందు; ఎదుట;
సమీపం.

య

యంత్రం: కొద్ది కాలంలో
తక్కువ శ్రమతో పెద్ద
పనులు చేయడానికి ఏర్పర
చిన సాధనం, మర.

యజనం: యజ్ఞం.

యజమానుడు: ఇంటి పెద్ద.

యతి: సన్యాసి.

యత్నం: పూనిక; పట్టుదల.

యత్నించు: పూనుకొను.

యథాతథం: నిజంగా జరిగి
నట్లు; ఉన్నదున్నట్లు.

యథార్థం: సత్యమైనది; తగి
నది; సరియైనది.

యథావిధి: తగినట్లు.

యథాశక్తి: శక్తికొలది.

యథేచ్ఛగా: కోరినట్లుగా, ఇష్టం
వచ్చినట్లుగా. కావలసినం
తగా.

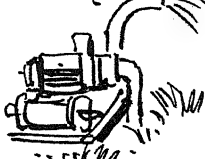
యథోచితం: తగినట్లు.

యవనిక: తెర.

యశం, యశస్సు: కీర్తి,
యశస్వి: కీర్తిగలది.

యాచకుడు: బిచ్చగాడు.

యాతన: తీవ్రమైన బాధ.



యాత్ర: ప్రయాణం; జాతర;
గొప్ప ఉత్సవం; తీర్థ
యాత్ర, దండయాత్ర, విహార
యాత్ర.

యాత్రికులు: తీర్థయాత్రలు
చేసేవారు.

యావచ్చక్తి: శక్తికొలది.

యావజ్జీవం: బతికి ఉన్నంత
కాలం.

యుక్తం: కూడుకొన్నది; సరి
యైనది.

యుక్తి: ఉపాయం; పన్నుగడ.

యువజనులు: పదారు మొదలు
ముప్పయ్యేండ్ల లోపు
వయస్సుగలవారు.

యోగక్షేమం: సంపాదించడం
దానిని భద్రపరచడం.

యోగ్యత: అర్హత. యోగ్యతా
పత్రం: అర్హతలను ధృవీక
రించే కాగితం. యోగ్యుడు:
తగినవాడు; మంచి గుణాలు
కలవాడు.

యోజనం: కలపడం; ఆమడ
దూరం.

యోధుడు: వీరుడు. స్వాతంత్ర్య
త్రయ్యోధులు: దేశ
స్వాతంత్ర్యం కోసం
పోరాడినవారు.

యోవనం: పడుచుదనం.

ర

రంకులరాటం: గుండ్రంగా తిరిగే ఉయ్యాల (ప్రా. రంఖోట + రహట్టా: గుండ్రంగా తిరిగే యంత్రం), దీనిని 'రంగుల రాటం' అని మార్చారు.

రంకె: ఎద్దు మొ.వి కావించే అరపు; కేక.

రంధ్రాన్వేషి: తప్పులు వెదకే వాడు.

రంపు: కలకలం; లేనిపోని గొడవ.

రక్కసి, రక్కసుడు: రాక్షసుడు (< ప్రా. రక్తన, సం. రాక్షస).

రక్తం: నెత్తురు. రక్తపాతం: నెత్తురు చిందడం; ప్రాణ హాని. రక్తప్రసరణం: శరీరంలో నెత్తురు ప్రవహించడం.

రక్ష: రక్షించడం; కావలి; తాయెత్తు; రక్షకుడు; రక్షించేవాడు; కావలివాడు.



రచ్చ



రంకులరాటం



రణం



రత్నం



రక్తం



రక్ష

రచ్చ: రాజమార్గం; స్థానం; ఊరి పెద్దలు కూర్చునేచోటు; కొలువు; సభ; కొట్లాట (< ప్రా. రచ్చా, సం. రథ్యా) రచ్చబండ: ఊరిలో పది మంది పెద్దలు కూర్చుండే అరగు.

రజతం: వెండి.

రట్టు: నింద; అపకీర్తి; అపద; అల్లరి; చొరవ. ఇంటిగుట్టు రోగం రట్టు.

రడ్డి, రెడ్డి: గ్రామాధికారి; ఒకతెగ వారి పట్టుపుపేరు (< ప్రా. రద్దీ: గ్రామ ముఖ్యుడు).

రణం: యుద్ధం. రణ రంగం: యుద్ధభూమి.

రతనం: మణి, రత్నం (< సం. రత్నమ్).

రత్నం: విలువైన వస్తువు; శ్రేష్ఠ మైనది.

పుత్రరత్నం; నవరత్నాలు.

రత్నగర్భ: గర్భంలో

రత్నాలు కలది, భూమి.

రత్నాకరం: రత్నాల గన్వి;

సముద్రం. శబ్ద రత్నాకరం:

రత్నాల వంటి మాటలకు

స్థానం.

రథం: తేరు. రథయాత్ర: రథోత్సవం: రథంపైఉత్సవనిగ్రహాలను ఉంచి ఊరేగించడం. రథస: అల్లరి; గోల; ఆలోచించకుండా పనిచేయడం.

రమారమి: దాదాపు; సుమారు. రవళి: చప్పుడు; అందెల రవళి, మువ్వల రవళి.

రవాణా: సరకు-సామానులు ఒక చోటినుంచి మరొకచోటికి పంపడం. రవాణా సాధనాలు, రవాణా సౌకర్యాలు.

రవుతు, రౌతు: గుర్రంపై స్వారి చేసే వ్యక్తి (<ప్రా. రావుత్త-, సం. రాజపుత్ర-).

రవ్వ: వజ్రం.

రవ్వ: నింద; చెడుపని.

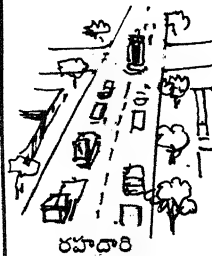
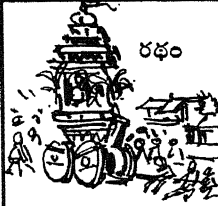
రవ్వ: గోధుమలు మొ.వాటి సన్నటిపాడి.

రసీదు: చెల్లు పత్రం (ఆంగ్లం: Receipt)

రస్తా: దారి.

రహదారి: రాజమార్గం.

రాకాసి: రాక్షసి; రాక్షసుడు; భయంకరం (<ప్రా. రక్తసీ, సం. రాక్షసీ).



రాచ: రాజసంబంధమైనది. రాచ కూతురు; రాచకొడుకు, రాచబిడ్డ, రాచవారు (<ప్రా. రాచ-, సం. రాజ-).

రాజధాని: ప్రధాననగరం; రాజనివాసం.

రాజనీతి: రాజ్యపాలకులుతెలుసుకోవలసిన మెలకువ.

రాజస్వం: రాజసంబంధమైన ఆస్తి; సామంత రాజులు చెల్లించే కప్పం.

రాజీవం: జింక; ఏనుగు; ఒకానొకచేప; కమలం.

రాజు: ప్రభువు; కొన్ని తెగలవారి పట్టపు పేరు (<సం. రాజ-).

రాట్నం: నీరు తోడే యంత్రం; చెరికు గానుగ; నూలు వడికే సాధనం (<ప్రా. రహట్ట-, సం. అరఘట్ట-).

రాణి: భార్య; రాజభార్య (<ప్రా. రాణీ, సం. రాణ్ణీ). రాణి వాసం: అంతఃపురం.

రాణించు: శోభించు; సంతసించు; ఇష్టపడు.

రాణువ: సైన్యం; రాజపరివారం (<ప్రా. రాణయ-, సం. రాజ్ణ-).

రాయడు: నాయకుడు; రాజు
(<ప్రా. రాయ-, సం.
రాజ-).

రాయబారం: దూతచేసే పని
(<ప్రా. రాయభార-, సం.
రాజభారః), రాయబారి:
రాయబారం నడపేవాడు,
దూత.

రాయలసీమ: అనంతపురం,
కడప, కర్నూలు మొ.
జిల్లాలు కలిసిన పశ్చిమాంధ్ర
ప్రాంతం.

రాయసం¹: రాచరివి.

రాయసం²: రాజలేఖ; రాయస
కాడు; లేఖకుండు.

రావు: రాజు; ఒక తెగవారి పట్టపు
వేరు; ఒక ఉపనామం
(<మరాఠీ: రావు, ప్రా.
రావో, సం. రాజ).

రాశి: గుంపు; కుప్ప; మొత్తం;
మేషం మొదలైనవి.

రాష్ట్రం: దేశభాగం. రాష్ట్రపతి:
దేశాధ్యక్షుడు.

రాసి: కుప్ప; మొత్తం (<ప్రా.
రాసి, సం. రాశి).

రంబ, రిమ్మ: తిక్క, ఉన్నాదం.
రిమ్మతెగులు (<సం. రిఫ్-).



రిక్క



రుమాలు



రాశి



రూక

రిక్క: నక్షత్రం. రిక్కల దొర:
చంద్రుడు (<ప్రా. రిక్ష్-,
సం. ఋక్ష-).

రిచ్చ: విసుగు; ఏమీతోచని స్థితి.
రిచ్చపాటు: చేష్టలు లేకుం
డడం; భయపడడం.

రిత్త: వట్టిది; శూన్యం; లేనిది;
అబద్ధం; వ్యర్థం (<ప్రా.
రిత్త-, సం. రిక్త-).

రీతి: విధం, పద్ధతి.

రుగ్గు: రోగ పడినది. రుగ్గుడు:
జబ్బుగా ఉన్నవాడు, రోగి.
రుగ్గుత: రోగం.

రుద్రాక్షపిల్లి: మోసగాడు.

రుద్రాణి: రుద్రుని భార్య;
పార్వతి.

రుమాలు: తలగుడ్డ; జేబురు
మాలు.

రుప్పు¹: వినరు; వీచు; చల్లు.

రుప్పు²: వేదపఠనంలోని
అవృత్తి; వల్లెవేయడం
(<ప్రా. రూవ-, సం.
రూవ-).

రుము: చెల్లించవలసిన పైకం.

రూక: ఒకానొక నాణెం (<ప్రా.
రుక్క-, సం. రుక్మ-).

రూఢి: ప్రసిద్ధి; సంప్రదాయం.

రూపు: ఆకారం; చక్కదనం;
శరీరం; విధం (<సం.
రూపమ్), రూపుమాపు:
చంపు; నాశనంచేయు.

రెంటు: జమిలినేత.

రెట్టి: రెండురెట్లు. రెట్టించు:
ఎక్కువచేయు, రెట్టించు:
రెండురెట్లుకావడం.

రెబ్బ, రెమ్మ: చెట్టు చిన్న
కొమ్మ, ఉపశాఖ. రెబ్బ

రేఖ: గీత; వరుస. రేఖాగణితం:
క్షేత్రగణితం.

రేజీకటి: రాత్రిపూట చూపునరి
గాలేనికంటిజబ్బు.

రేడు: ఏలిక, రాజా.

రేతిరి, రాతిరి: రాత్రి.

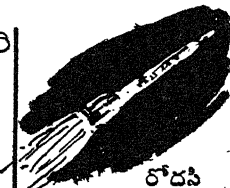
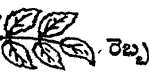
రేవు: ఓడలు, పడవలు నిలిచే
తావు; నదులుమొ. వాటిలో
జనులు దిగడానికి వీలుగా
ఏర్పరిచిన దారి; చాకిరేవు.

రైతు: సేద్యగాడు.

రొంప: రొమ్ముకు సంబం
ధించిన జబ్బు; పడిసెం.

రొంపి: బురద.

రొక్కం: డబ్బు; నగదు.



రొక్కం: నిర్బంధం. రొక్కిం
చు: నిర్బంధించు.

రొచ్చు: మురికి; తిరస్కారం;
నింద; కుళ్ళిన గడ్డి మొ.
వాటివల్ల ఏర్పడిన బురద.

రొడ్డు: ఎడమ. రొడ్డుచేయి:
ఎడమచేయి.

రొద: పట్టలు మొదలైనవి చేసే
ధ్వని; కలకలం (<సం.
రుతమ్).

రొప్పు: ఆయాసంతో వగర్చు;
అదలించు;

బాధించు (<ప్రా.
రుప్పణ-, సం. రోపణ-
).

రో, రోయి: శుల్కం; తాకట్టు;
చేబదులు; డబ్బు.

రోదసి: ఆకాశం; అంతరిక్షం.
రోదసినాక: రోదసిలో
ప్రయాణం చేయడానికి
అనువైన సాధనం.

రోషం: కోపం.

రోసం: కోపం (<ప్రా. రోస-,
సం. రోష-) రోసగాడు:
కోపదారి మనిషి,
రోసించు: కోపపడు.



లంక: దీవి; తలవాకిలి పక్కగది.

లంకపాగాకు: లంకలలో పైరయ్యే పాగాకు.

లంకణం: జ్వరం మొదలైనవాటి వల్ల చేసే ఉపవాసం (< ప్రా. లంఘణమ్, సం. లంఘన-).

లంకించు: దొరకించుకొను; దొంగిలించు; తగులుకొను; ధరించు.

లంకించు: అనుమానించు.

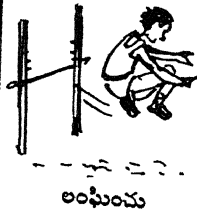
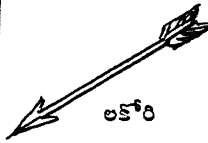
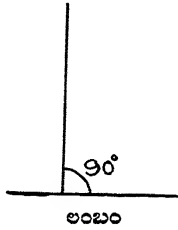
లంకె: రెండింటిని కూడగట్టిన కట్టు; సంబంధం; కూడిక.

లంకెపలుపు: రెంటిని అంట గట్టేవాడు. లంకెపీట: పశువు లను పెనవేసే మానిపలక.

లంగరు: ఓడ నిలిచే దానికై దాని ఆడుగున దిగవేసే నాగలి వంటి ఇనుపసాధనం.

లంఘించు: దాటు.

లంపట: శ్రమ; ఆపద. లంపట పడు: శ్రమపడు.



లంపు: దొంగమేత. లంపుల మారి: దొంగమేత మేసే అల వాటు కలది.

లంబం: పొడవైనది; నిలువుగీత; అక్షాంశరేఖ. లంబరేఖ: ఒక సరళరేఖ మీద 90° కోణం చేసే నిలువుగీత.

లంబిక: కొండనాలుక.

లకోరి: బాణం.

లక్ష్మ: ఒకానొక చెట్టు బంక. లక్ష్మపిడత, లక్ష్మయిల్లు, లక్ష్మబొమ్మ (< ప్రా. లక్ష్మ, సం. లాక్ష).

లక్ష: నూరువేలు.

లక్ష్యం: గురి; గుర్తు.

లగ్న: కోటను ముట్టడించి పైకి పాకడం; ముట్టడి. లగ్నలు పట్టు: వశపరుచుకొను.

లగ్న: మేలు; క్షేమం.

లగ్నం: ముహూర్తం; కలసినది; స్థిరమైనది.

లఘువు: తేలిక; చులకనిది; వడి గలది; శీఘ్రం.

లచ్చి: లక్ష్మీదేవి; సంపద (< ప్రా. లచ్చి, సం. లక్ష్మీ).

లదాయి: జగడం; యుద్ధం (< ఉర్దూ. లదాయి).

లజ్జ: సిగ్గు (< సం. లజ్జా).

లత: తీగ; కొమ్మ. లతాంతం:

పువ్వు.

లత్తుక: లక్కరసం (< ప్రా. అలత్త- , సం. లక్తక-).

లద్ది: గుర్రం, ఏనుగు మొదలైన వాటి పెంట. లద్దిపురుగు: చివికిన కర్రలలో ఉండే తెల్లటి క్రిమి.

లప్ప: ముద్దు; చిన్నపాత్ర. చక్కెర లప్ప: పంచదార ముద్ద.

లబ్బం: పొందబడినది, సంపాదించినది; భాగించగా గాని, హెచ్చవేయగా గాని వచ్చిన సంఖ్య.

లబ్బి: లాభం; ఆదాయం.

లబ్బి: మహమ్మదీయులలో ఒక తెగ (< ఉర్దూ. లబ్బీ, అరబ్బీ).

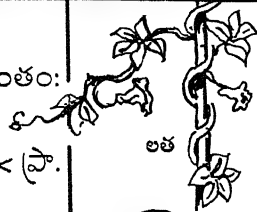
లలన: స్త్రీ.

లలాటం: నొసలు; నుదురు.

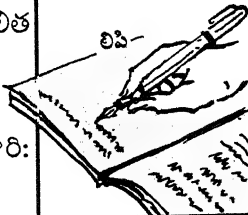
లలితం: అందం; సాగను; మంచిది; తేలికైనది, లలిత సంగీతం.

లవణం: ఉప్పు.

లహరి: అల. ఆనందలహరి: కరుణాలహరి.



లలాటం



లాగ: బొరియ; కన్నం.

లాఠీ: (పోలీసుల చేతి)దుడ్డు గర్ర.

లాడం: గుర్రాలగొరిజలకుకొట్టే ఇనుప తగడుబిళ్ళ.

లాతం, లాతాం: సన్యాసులు చేత పట్టుకునే కర్ర.

లాయం: గుర్రాలను కట్టేసే చోటు; గుర్రాలశాల.

లాలాజలం: నోటిలో ఊరేఉమ్మి నీరు.

లాలస: తీవ్రమైన కోరిక; ప్రార్థన; క్రీడ. లాలసం: తీవ్రమైన కోరికకలది, ఆసక్తికలది.

లాలి: ఉయ్యాల. లాలిపాట: ఉయ్యాలలో పిల్లలను ఉంచి నిద్రబుచ్చేటపుడు పాడే పాట.

లాలించు: బుజ్జగించు.

లాపు: బలం; ధైర్యం; సాహసం; సామర్థ్యం; ఘోలం; పెద్ద.

లాహిరీ: మైకం, మత్తు; మత్తుకలిగించేది.

లిఖించు: వ్రాయు. లిఖితం: వ్రాసినది; పుస్తకం.

లిపి: వ్రాత; అక్షరాలు.

లిబ్బి: నిధి; డబ్బు; రాశి.

తీనం: కరగిపోయినది; కలసి
పోయినది; ఆధారపడినది.

తీల: ఆలు; వినోదం; సాగను;
విధం.

లుబ్బుడు: పిసినారి, లోభి;
వేటకాడు.

లూటి: దోపిడీ; దవడపుండు.

లెంక: యోధుడు; పరిచార
కుడు; తెలుగులెంక.

లెప్పం: సున్నం మొదలైన
వాటితోచేసే పూత (<ప్రా.
లేప్పం, సం. లేప్ప-).

లెస్స: గొప్ప; మేలు; మంచిది;
శ్రేష్ఠం. దేశ భాషలందు
తెలుగులెస్స.

లేకి: అప్రయోజకుడు. లేకి
బ్రతుకు: పేదరికం.

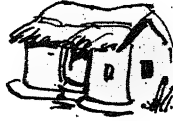
లేఖ: జాబు, ఉత్తరం; గీత.

లేడి: జింక.

లేబరం: దీనం; శూన్యం;
ప్రయోజనంలేనిది.

లేమ: స్త్రీ, (<ప్రా. లామా,
సం. రామా).

లేమి: పేదరికం; లేకపోవడం.
కలిమిలేములు కావడి
కుండలు.



లొంప



లెంక



లేడి



లేఖ



లొట్టిపిట్ట

లేవడి: చిక్కిపోవడం; బీద
తనం; కష్టం.

లేహ్యం: నాలుకతో నాకదగినది;
పెదవులతో పీల్చదగినది.

లొంప: కొంప; చిన్న ఇల్లు.

లొచ్చు: తక్కువ. హెచ్చు
లొచ్చులు: ఎక్కువ తక్కు
వలు.

లొటారం: వట్టిది; సారంలేనిది;
కన్నం; మట్టియిల్లు (<ప్రా.
లోట్టార-, సం. లోష్టేగార-
), లొనలొటారం పైన
పటారం.

లొట్ట: అణగిపోయినది; లొత్త;
కన్నం (<ప్రా. లొట్ట-, సం.
లోష్ట-), లొట్ట కన్ను: అణ
గినకన్ను.

లొట్టి: కల్లుతీసే ముంత. లొట్టి
ముచ్చు: ఎలుగుబంటి;
తాగుబోతు.

లొట్టిపిట్ట: ఒంటె.

లొకకంటకుడు: లోకానికి
నొప్పి కలిగించేవాడు;
దుర్మార్గుడు.

లొకబాంధవుడు: సూర్యుడు;
విష్ణువు; శివుడు.

లోకమాన్యడు: ప్రజలచే
గౌరవించబడినవాడు. లోక
మాన్య బాలగంగాధర
తిలక్.

లోకోక్తి: సామెత.

లోగిలి: ఇంటిలోపలిభాగం.

లోగుట్టు: రహస్యమైన ఆలో
చన; రహస్యం. లోగుట్టు
పెరుమాళ్ళకెరుక.

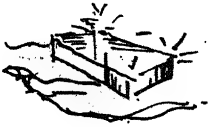
లోటు: తక్కువ; నష్టం.

లోపించు: తక్కువ పడు; మరు
గువడు.

లోయ: రెండు కొండల మధ్య
భాగం.



లోకమాన్యడు



లోహం.

లోలకం: కదలేది; వేలాడదీయ
బడిన లోహపుబిళ్ళ.

లోప: లోయ.

లోహం: ఇనుం, బంగారం, రాగి,
వెండి మొ.వి.

లోకికం: లోకహితం; లోకా
చారం. లోకిక రాజ్యం: అన్ని
చుతాలను సమానంగా గౌర
వించే రాజ్యం.

లోక్యం: తెలివితేటలు, బతక
నేర్చిన తెలివి.



లోయ

వ

వంక: వంకర; వంపు; తప్పు;
చెడ్డపని; చిన్నవాగు. వంకలు
దిద్దు: అతేపించు; తప్పులు
సరిచేయు. వంకలుదీర్చు:
చక్కదిద్దు.

వంక: పక్క; వైపు; దిక్కు;
చోటు; కారణం.

వంక: ఇబ్బంది; కష్టం.

వంకర: వంపు; అడ్డదిడ్డిమాట.

వంకరకొంకరి: ఎక్కువవంక

రయైనది, వంకరటింకరి:

రకరకాలైన వంకరలు కలది.

వంక: వంకరకత్తి.

వంక: స్త్రీలు సరిదిట ధరించే
నగ.

వంగనం: వంశం; తెగ; జాతి

(< ప్రా. వంసో, సం. వంశ-).

వంచ: వీటిమడుగు; దారువు.

వంచన: మోసం.

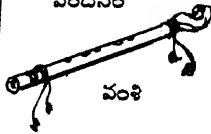
వంజ: గొడ్డుటావు; గొడ్డాలు.

(< ప్రా. వంఝా, సం.

వంధ్య).



వందనం



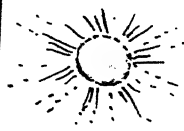
వంశి



వంక



వంశి



వడ



వంత: చింత; బాధ; ఏడుపు.

వందనం: నమస్కారం.

వంశం: తరతరాల కుటుంబం;
వెదురు.

వంశి: పిల్లంగోవి. వంశీధరుడు:
పిల్లంగోవి ఊదేవాడు,
కృష్ణుడు.

వకాలతు: న్యాయవాది; వకీలు
పని.

వక్క-ణం, వక్కా-ణం: వివరణం;
చెప్పడం (< ప్రా. వక్తా-ణం,
సం. వ్యాఖ్యాన-).

వక్త: చక్కగా మాట్లాడేవాడు;
బోధకుడు.

వగవు: దుఃఖం; పగ; కీడు.

వజీరు, వజీరుడు, వజ్రీడు:

మంత్రి, యోధుడు,

సామంత రాజు (< ఉర్దూ.

వజీర్).

వట్టం: తరుగు; నష్టం;

తక్కువ (< ప్రా. వట్టం-,

సం. వృత్త-).

వట్టు: ఇంకిపోవు; ఎండిపోవు;

చిక్కిపోవు (పశువులు)

పాలు లేనివగు.

వడ: వేడిమి; తాపం; బడలిక;

దప్పిక; వడగాడ్పు. వడ

గాలి: వేడిగాలి.

వడ²: గారె.



వడపోయు: నీరు మొ.వాటిని
గుడ్డతో తేర్చు.

వడి: వేగం.

వడియం: భోజనంలో సంజు
కునే వరుగు (<ప్రా.
వడియం, సం. వటకమ్).

వడుకు: దూదిని నూలుగా
తీయు.

వడుగు, వడుపు: బ్రహ్మచారి,
ఉపనయనం (<ప్రా.వడుగ-;
సం. వటుకః).

వడ్డి: పెరుగుదల; నెలకు నూటి
కింత అని నిర్ణయించిన
పెచ్చుధర (<ప్రా. వడ్డి-
సం. వృద్ధి), వడ్డికానుల
వాడు: తిరుపతిలోని
దేవుడు.

వడ్రంగి: కర్రపనిచేసే వ్యక్తి
(<ప్రా. వడ్డగి, సం. వర్తకి-).

వత్తి: దీపంవత్తి (<ప్రా. వత్తి, సం.
వర్తి).

వదాన్యుడు: గొప్పదాత.

వదినె: అన్నభార్య; భార్య అక్క
(<సం. వధూనీ).

వధువు: పెండ్లికొమార్తె.



వడపోయి



వడుకు



వన్యప్రాణులు



వడ్రంగి



వధువు

వనం: అడవి; చెట్లగుంపు;
తోట. వనమహాత్మ్యం:
చెట్లను నాటే కార్యక్రమం.

వన్నె¹: రంగు; కాంతి; ప్రసిద్ధి;
చక్కదనం (<ప్రా. వణ్ణి, ఆ,
సం. వర్ణాక, వర్ణిక్). వన్నె
వాసి: పేరుప్రతిష్ఠలు, వన్నె
తెచ్చు: కీర్తితెచ్చు.

వన్నె²: ఒకానొక కులం; తెగ
(<ప్రా. వణ్ణి-, సం. వహ్ని/
వృష్ణి).

వన్నె³: అడవికి చెందినది, ఆట
వికజాతి (<సం. వన్య-).

వన్నె⁴: గుర్రాల్ని ఎక్కడానికి
రెండు పక్కలా అమర్చిన
ఇనుపమెట్ట (<ప్రా.వహణ-
, వణ్ణి-, సం. వహి, వహ్నిః
మోసేది).

వన్యప్రాణులు: అడవిలో నివ
సించే పక్షులు, మృగాలు
మొ.

వయోజనులు: వయస్సులో
పెద్దవారు; వయస్సు వచ్చిన
వారు. వయోజనవిద్య.

వరపుడం: దాన్యం; సేవ.

వరహా: వరాహముద్రగల ఒక
బంగారు నాణెం. అయ్యవా
లికి చాలు అయిదు వరహాలు.

వరాహం: పంది.

వరివన్య: పూజ; సేవ.

వరుడు: పెండ్లికొడుకు.

వర్గం: విభాగం (పేద-ధనిక వర్గాలు); వర్ణమాలలో హల్లుల విభాగం (కవర్గం; చవర్గం మొ.వి); ఒక సంఖ్యను దానిచేతనే గుణించగా వచ్చే సంఖ్య.

వర్తించు: విడుచు.

వర్ణమాల: ఒక భాషలోని అక్షరాలు, Alphabet

వర్ణం: రంగు; జాతి; అక్షరం.

వర్తకం: వాణిజ్యం; కొనుగోలు అమ్మకాలు జరిపే వృత్తి.

వర్తమానం: జరుగుతున్న కాలం; వార్త.

వర్తులం: గుండ్రటిది.

వర్తమాన మహావీరుడు: జైన మతస్థాపకుడు.

వల: కుడి. వలకన్ను: కుడికన్ను వలపలి: కుడివైపు.

వలస: ఉన్నప్రాంతం వదలి ఇంకో ప్రాంతానికిపోయి స్థిర పడడం.

వలిపిరి: వానజిల్లు; నీటితుంపర.

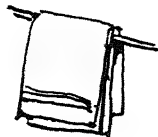
వలువ: వస్తుం.



వరాహం



వరుడు



వర్ణం



వర్తులం



వర్తమానమహావీరుడు



వసంతం

వల్లభుడు: గొప్పవాడు; రాజు. తెలుగు వల్లభుడు: శ్రీకాకుళ క్షేత్రంలోని దేవుడు, ఆంధ్రవల్లభుడు.

వల్లించు: నేర్పు; పఠించు. వల్లె వేయు: మరల మరల చదువు.

వల్వం: వస్తుం.

వళంద, ఒళాందా: హాలండ్ దేశం Holland (Netherlands)

వళం: లోబడినది; చెప్పినట్లు చేసేది; మచ్చికైనది; లోకువ; లోబడడం. వళవర్తి: లోబడినవాడు; సేవకుడు.

వళీకరణం: లోబరుచుకొనడం; ఆకర్షించే సాధనం.

వన: ఒకానొక ఔషధం. వనతాగిన పిట్ట, వనపిట్ట: తెగవాగుడు వ్యక్తి.

వసంతం: చైత్ర-వైశాఖ మాసాల కాలం, వసంత రుతువు.

వసంతం: పసుపు-సున్నం కలపగా ఏర్పడే ఎర్రటి నీరు. వసంతాలాడు: వసంతాన్ని ఒకరి మీద ఒకరు చల్లుకొను.

పసది: జైనుల - బౌద్ధుల
ఆలయం, బసది (< సం.
వసతి).

పసూలు: జమ; పోగుచేయడం
(< ఉర్దూ. వసూల్).

పస్తాదు: ఉపాధ్యాయుడు; జెట్టి;
మల్లుడు (< ఉర్దూ.
ఉస్తాద్).

వాక్యం: పూర్తి అర్థాన్ని ఇచ్చే
మాటలకూర్పు.

వాగ్దానం: (ఒక పనిని) చేస్తానని
మాట ఇవ్వడం.

వాఙ్మయం: సాహిత్యం, వాక్కు-
లతో కూడినది.

వాచకం: నోటితో చెప్పేది;
వివరించేది; పాఠ్యగ్రంథం.

వాటం: ఛీటవాలైనది; అను-
కూలమైనది.

వాడ: వీధి; పేట; వరుస; ఇండ్ల
వరుస (< ప్రా. వాడ, సం.
వాట-).

వాణి: మాట; విద్య; సరస్వతీ
దేవి.

వాణిజ్యం: వర్తకం; వ్యాపారం.

వాతావరణం: ఎండ-గాలి-వాన
మొ.వాటికి సంబంధించి
నది.



వానరం



పస్తాదు



వామి



వాయనం



వాణి

వాదు: కలహం; నింద; అబద్ధం;
వాదం. వాదులాడు:
పోట్లాడు.

వాదోడు: మాటసాయం;
చేదోడువాదోడు.

వానరం: కోతి.

వామనం: పొట్టిది; కురచయై
నది; చిన్నది. వామనుడు:
పొట్టివాడు.

వామి: గడ్డిమేటి.

వాయనం: పండుగ; పేరం
టాలలో ముత్తైదవకిచ్చే
కానుక. కొంగువాయనం,
చేటవాయనం, మూసివా-
యనం (< ప్రా. వాయణం,
సం. వాయనమ్).

వాయవ్యం: పడమరకు-ఉత్తరా-
నికిమధ్యగలమూల.

వాయసం: కాకి.

వాయి: నోరు; కొన; కత్తివాదర.
నోరూవాయాలేనివాడు.

వాయిదం: వాద్యం (< సం.
వాద్యమ్).

వాయువు: గాలి.

వారణాసి: వారణ అసి అనే
రెండు నదులు కలిసిన పుణ్య
క్షేత్రం, కాశి.

వారది: వంతెన.

వారం: ఆదివారం మొ. వారాలు;
ఏడు రోజుల కాలం; తడవ,
పర్యాయం.

వారసత్వం: తాతముత్తాతల
నుంచి వరుసగా వచ్చేది,
ఆస్తిహక్కు.

వారసులు: బైరసులు; దాయా
దులు; తర్వాతి హక్కుదా
రులు (< ఉర్దూ. వారిన్).

వారిధి: సముద్రం.

వారువం: గుర్రం; వాహనం
(< ప్రా. వాడవా, సం.
వాడవం).

వార్త: సమాచారం; ప్రసిద్ధి: నీతి.
వార్తాపత్రిక: సమాచారం
తెలిపేది. నీలివార్త: అబద్ధపు
సమాచారం.

వాలకం: పద్ధతి; వేషం; మోసం,
వాలకం నచ్చలేదు. వాల
కాలు: వేషాలు, ఒక జానపద
కళారూపం.

వాలం: తోక.

వాల్మీకి: శ్రీమద్రామాయ
ణాన్ని సంస్కృత భాషలో
రచించినకవి, ఆదికవి.

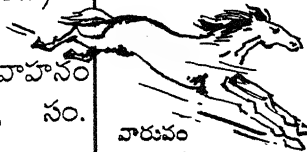
వాసం, వాస: ఇంటికప్పునకు
ఆధారంగా వేసే కర్ర,
దూలం (< ప్రా. వంస-, సం.
వంశ-).



వారం



వాసన



వారువం



వాలం



వందు



వికలాంగులు

వాసి: గొప్పతనం; లాభం;
అందం; కీర్తి: ప్రసిద్ధి: పరా
క్రమం. వాసికెక్కు: ప్రసిద్ధి
చెందు.

వాసెన: కుండ మొదలైనవాటి
మూతికి కట్టే గుడ్డ; నొప్పి
తగ్గడానికి తలకుకట్టే గుడ్డ
(< ప్రా. వాసణం, సం. వాస
నమ్).

వాస్తవం: నిజం.

వాహిని: నది; సైన్యం.

వింగడం: సుందరం; విశాలం.

వింగడించు: వేరుపరచు;
దూకు (< ప్రా. విఘడణం,
సం. విఘటన-).

వింజం: వింధ్య పర్వతం. వింజ
మాకిడు, వింజంబాకిడు
(వింజము + ఆక

ఇడు = వింధ్య పర్వతం అడ్డు
పెట్టు) (< ప్రా. వింఝు-,
సం. వింధ్య:).

విందు: ఆతిథ్యం, పిండి వంటల
తోడి భోజనం; బంధువు;
సంతోషం. ప్రియములేని
విందు పిండి వంటల చేటు.

వికలాంగులు: ఏదో ఒక అవయవ
లోపం కలవారు.

వికాసం: పెరుగుదల; వికసించడం.

వికృతి: మార్పుచెందినది; మారినది. తెలుగుభాషలోని కొంతభాగం సంస్కృత భాషకు వికృతి.

విఖ్యాతి: కీర్తి.

విగ్రహం: బొమ్మ; కలహం; పోట్లాట.

విచారణ: సాక్ష్యాలతో పరిశీలించడం; ఆలోచన.

విచారం: ఆలోచన; పరిశోధన; బాధ.

విచ్చు: (పూవులు) వికసించు; చీలిపోవు; విడిపోవు; తెరచు.

విచ్చేయు: (పూజ్యులు) వచ్చు; పోవు; కూర్చుండు.

విజయం: గెలుపు.

విజ్ఞానం: శాస్త్రీయమైన జ్ఞానం
Science

విడియం, వీడెం: తాంబూలం, పాన్ బిడా (< ప్రా. వీడియా, సం. వీటికా).

విడ్డూరం: ఉపద్రవం; వింత; మూర్ఖత (< ప్రా. విడ్డురీ, సం. విడ్వరః).

వితరణం: దానం; ఉదారగుణం.



విడుషి



విగ్రహం



విచ్చు



విద్యుత్తు



విడియం



వితరణం

విత్తం: డబ్బు; ఆస్తి. విత్తవంతుడు: ధనవంతుడు.

విదుషి: విద్వాంసురాలు.

విదూషకుడు: హాస్యంగా మాట్లాడి నవ్వించేవాడు; హాస్యగాడు.

విదేశం: వేరేదేశం. విదేశీయులు: ఇతర దేశాలవారు.

విద్దియ, విద్దె: చదువు, బడాయి మాట; మాయ (< సం. విద్యా).

విద్య: చదువు. విద్యలేనివాడు వింత పశువు. విద్యాదాత: గురువు. విద్యావంతుడు: బాగా చదువుకొన్నవాడు.

విద్యుత్తు: మెరపు; విద్యుచ్ఛక్తి. విద్యుల్లిత: మెరపుతీగ.

విధానం: శాసనం; శాస్త్రవిధి; పద్ధతి. విధానసభ: శాసనసభ.

వినయం: మంచి నడవడి; అణకువ; క్రమశిక్షణ.

వినియోగించు: ఉపయోగించు.

వినుతి: పొగడ్త; స్తోత్రం; కీర్తి.

వినోదం: ఆనందం; వేడుక; కాలక్షేపం. వినోదయాత్ర.

విన్నపం: మనవి (< ప్రా. విణ్ణపం, సం. విజ్ఞాపన-).

విన్నానం: నేర్పు; సామర్థ్యం
(ప్రా. విద్యానం, సం. విజ్ఞానమ్).

వివరీతం: వ్యతిరేకం; ఎక్కువ.

విపులం: విశాలం; ఎక్కువైనది;
సమృద్ధి.

విప్లవం: కొట్టుకొని పోవడం;
శాసనాలను తెక్కచేయక
పోవడం.

విభాగం: పంపకం; వాటా; విడి
పోవడం.

విభాజకం: భాగహారంలో విభ
జించే సంఖ్య.

విముక్తి: విడుదల.

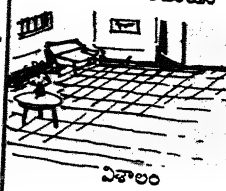
విముఖుడు: ఇష్టం లేనివాడు;
విదిరించినవాడు.

వియ్యంకుడు: వియ్యమందిన
వాడు; వధూవరుల
తండ్రులు ఒకరికొకరు
వియ్యంకులు వియ్యంకు
రాలు, వియ్యపురాలు.

వియ్యం: వివాహసంబంధంవల్ల
ఏర్పడ్డ చుట్టరికం (ప్రా.
వేవాహిత, సం. వైవాహిక-).

విరటుడు: విరాట దేశపురాజు
(సం. విరాటః).

విరమించు: చాలించు; వదలు
కొను.



విరామం: తెరపి; ఖాళీ. విరామ
సమయం.

విరాళం: చందా.

విరి: పువ్వు. విరిచెండు: పూల
బంతి.

విరుద్ధం: వ్యతిరేకం; అసమ్మతి;
అడ్డు.

విలపించు, విలాపించు: ఏడ్చు;
దుఃఖించు.

విలసిల్లు: ప్రకాశించు; సంతో
షించు.

విలాతి, విలాయతి: దేశం; పర
దేశం.

వివరణం: వివరించడం;
స్పష్టంగా తెల్పడం; వర్ణిం
చడం.

వివాదం: జగడం; వ్యాజ్యం.

వివేకం: మంచిచెడ్డలను నిర్ణ
యించే శక్తి.

వివ్వచ్చుడు: అర్జునుడు (ప్రా.
బీభచ్చు-, సం. బీభత్స-).

విశారదుడు: నేర్పరి; బుద్ధి
మంతుడు.

విశాలం: పెద్దది; వెడల్పయినది;
సమృద్ధి.

విశేషం: ప్రత్యేకించి చెప్పకోదగి
నది; వార్త.

విశేషణం: నామవాచకం యొక్క
గుణాన్ని తెలిపేది, adjective.

విశేష్యం: నామవాచకం, noun.

విశ్రమించు: శ్రమతీర్చుకొను,
అలసట తీర్చుకొను.

విశ్వం: ప్రపంచం. విశ్వంభర:
భూమి. విశ్వజనీనత:
ప్రపంచ ప్రజలందరకూ
హితమైన భావన.

విశ్వాసం: నమ్మకం.

విషమించు: అపాయం తెచ్చు;
మార్పుచెందు.

విషూచి: విరేచనాల జబ్బు,
కలరా.

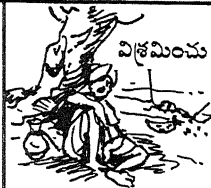
విసం: విషం (< ప్రా. విస-,
సం.విష-).

విసరు: ఆడించు; తిప్పు; పాడి
చేయు; గాలివీచు. విసరు
రాయి: తిరుగలి.

విసర్గ: సంస్కృత వర్ణమాలలో
ఒక అక్షరసంకేతం, రెండు
నిండు సున్నలు ఒకదాని
కింద ఒకటిగా గుర్తించే లిపి
సంకేతం (:) .

విసర్జించు: విడుచు.

విస్మయం: ఆశ్చర్యం; గర్వం.



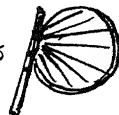
విశ్రమించు



వీనులు



విశ్వం



వీవన



వృక్షం



వృత్తి



విస్మయం

విస్మరించు: మరచిపోవు.

విహారం: వినోదంకోసం తిర
గడం; బౌద్ధులమతం; రాజ
గృహం.

వీడ్కోలు: పోవడానికి అనుమ
తించడం.

వీనులు: చెవులు. వీనుల
విందుగా: చెవులకు ఇంపుగా.

వీపు: వెన్ను.

వీరం: శౌర్యం; పరాక్రమం. వీర
మాత: వీరులను కన్నతల్లి.

వీవన: విననకర్ర.

వీసం: పదహారోభాగం. (< ప్రా.
వీసం: ఇరవై, సం.వింశతి).
వీసమంత: చాలకొంచెం.

వీసె: నూటిరవై తులాల
తూనిక. (< ప్రా. వీసీయా,
సం.వింశికా).

వృక్షం: చెట్టు.

వృత్తం: గుండ్రంగా ఉండేది;
సంగతి, చరిత్ర. వృత్తలేఖిని:
వృత్తాలు గీసే పరికరం.

వృత్తి: కుటుంబపోషణకై అవలం
బించే పని (కమ్మరి, కుమ్మ
రి, జాలరి, వడ్రంగం,
వ్యవసాయం మొ.వి.).

వృద్ధి: పెరుగుదల; మంచిస్థితి.

వృద్ధుడు: ముసలివాడు.

వృశ్చికం: తేలు.

వృషభం: ఎద్దు.

వృష్టి: వాన. అతివృష్టి: చాల ఎక్కువగా కురిసేవాన. అనా వృష్టి: చాలతక్కువగా కురిసే వాన.

వెంగలి: అవివేకి, మూర్ఖుడు; వెర్రివాడు.

వెంపర: పీడ, బాధ. వెంపర లాడు: పీడించు; హింసించు; పాకులాడు.

వెకలి: అర్థంకానిది; వెర్రిది; వెర్రి వాడు. వెకలితనం: అవివేకం.

వెగడు: తడబాటు; భయం: దుఃఖం. వెగడువడు: తొట్రు పడు, భయపడు.

వెచ్చం: ఖర్చు; చిల్లరసరకుల అప్పు; చిల్లరసరకు. (<ప్రా. వేచ్చ-, సం.వ్యయ), వెచ్చ పెట్టు: ఖర్చుచేయు. వెచ్చించు: ఖర్చుచేయు.

వెజ్జ: వైద్యుడు (<ప్రా.వెజ్జో, సం.వైద్యః).

వెటకారం: ఎత్తిపాడుపు.

వెనకయ్య: గణపతి, వినాయ కుడు. (<సం.వినాయకః).

వెన్ను: వీపు. వెన్నువిరుగు: ధైర్యం పోవు. వెన్నెముక: వీపునడిమి ఎముక.



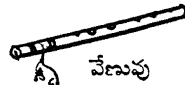
వృశ్చికం



వృషభం



వృష్టి



వేణువు



వెజ్జ



వెన్ను

వెరపు: ఉపాయం; నేర్పు; విధం.

వెరవరి: ఉపాయశాలి.

వెరసి: మొత్తంలెక్క.

వెలది: స్త్రీ.

వెలితి: కొరత, తక్కువ; నిండ నిది.

వెల్లి: ప్రవాహం; వరుస. పాలవెల్లి: milkyway.

వేకువ: తెల్లవారుజాము. వేగు: తెల్లవారు; ఉదయించు.

వేగిరం: తొందర; వేగం. వేగిరప రుచు: తొందరచేయు. వేగిర పాలు: తొందర.

వేగు: గూఢచారి; రాజకీయ రహస్య సమాచారం. వేగుల వాడు: గూఢచారి.

వేడుక: వినోదం; గట్టికోరిక; ఉబలాటం; పండుగ.

వేణువు: పిల్లంగోవి.

వేతనం: జీతం; కూలి.

వేదన: బాధ.

వేదం: ఋగ్వేదం యజుర్వేదం సామవేదం అధర్వవేదం వేదం నాల్గువిధాలు. వేద వాక్యం: మీరరానిది. వేదాం గాలు: శిక్ష వ్యాకరణం ఛందస్సునిరుక్తంజ్యోతిషం కల్పం అన్నవి ఆరువేదాం గాలు.

వేదవ్యాసుడు: సంస్కృతభారత
కర్త , వేదాన్ని నాల్గు భాగా
లుగా విభజించిన ఋషి.

వేదిక: శుభకార్యాలు, నభలు
- సమావేశాలు జరపడానికి
తయారుచేసిన ఎత్తైన
అరగు, stage.

వేధించు: బాధించు, వీడించు.

వేనలి: జడ; జుట్టు; కొప్పు.

వేనోళ్ళు: వెయ్యి ముఖాలు,
వెయ్యినోళ్ళు. వేనోళ్ళు

చాటు: బాగా

ప్రచారంచేయు.

వేము: వేపచెట్టు.

వేలం: ఏలం, అమ్మకంలో ఒక
రకం.

వేలుచు: హోమం చేయు.

వేలుపు, వేల్పు: దేవత; ఇలు

వేల్పు: గృహదేవత.

వేళాకోళం: పరిహాసం, నవ్వు
లాట.

వేసంగి, వేసగి, వేసవి: ఎండల
కాలం.

వేసడం: ఒకజాతిడేగ; కంచరగా
డిద (<ప్రా.వేసరో, సం.వే
సరః).



వేదవ్యాసుడు



వేదిక



వేనలి



వేము



వేసడం

వేసం: నటన; మాయ; వేషం
(<ప్రా.వేస-, సం.వేష-). వేస
గాడు: వేషాలు వేసేవాడు.
పదివేసములసామి: పది అవ
తారాలెత్తినదేవుడు, విష్ణువు.

వేసారు: విసుగుచెందు; బాధ
పడు; శ్రమపడు.

వైతాళికుడు: స్తోత్రం చేసేవాడు,
జాతిని మేలుకొల్పేవాడు.
వీరేశలింగం పంతులు నవ
యుగవైతాళికుడు.

వైసం: ఉపాయం; వివరణ;
కారణం.

వైభవం: సంపద; మహిమ, గొప్ప
తనం.

వైరం: పగ; ద్వేషం. వైరి: పగ
వాడు, శత్రువు.

వ్యంజనం: హల్లు, consonant.

వ్యవకలనం: తీసివేత; విడ
దీయడం.

వ్యవధి: అవకాశం, తెరపి.

వ్యవసాయం: సేద్యం;

ప్రయత్నం, పూనిక.

వ్యాకరణం: శబ్దశాస్త్రం.

వ్యాకోచం: విస్తరించడం.

వ్యాఖ్యానం: సందర్భం-అర్థం-
పదవిభజన-తాత్పర్యం
మొ.వాటితో వివరించడం;
వివరణం.

వ్యాఘ్రం: పెద్దపులి.

వ్యాధి: జబ్బు, రోగం.

వ్యాపారం: పని; వృత్తి;

వాణిజ్యం, వర్తకం.

వ్యామోహం: ఎక్కువప్రేమ;

గొట్టికోరిక.

వ్యాయామం: శరీర పరిశ్రమ,

కసరత్తు.



వ్యాఘ్రం



వ్యాధి



వ్యాయామం



వ్యోమం

వ్యాసంగం: ఏదో ఒకవిషయంపై
కృషిచేయడం, దీక్షగా చద
వడం.

వ్యాసం: వృత్తం యొక్క నడిమి
కొలత; ఏదైనా ఒకవిష
యంపై రచనచేయడం.

వృత్తవృత్తి: పుట్టుక; నేర్పు;
పాండిత్యం.

వ్యోమం: ఆకాశం, రోదసి.

వ్యోమగామి: రోదసిలో
ప్రయాణంచేసేవాడు.

వ్రణం: పుండు; గాయం.

వ్రతం: నోము; నడవడి; పని.



వ్రతం

శ

శంక: సందేహం; అనుమానం; భయం.

శంకలుచేయు: ప్రశ్నించు.

శంకించు: సందేహించు; జంకు.

శంకరాభరణం: శంకరునకు (శివునకు) అలంకారమైనది, పాము; సంగీతంలో ఒక రాగం..

శంకువు: స్తంభం; పునాది రాయి.

శంకుస్థాపనం: ఇల్లు మొ. వి కట్టడానికి ముందు పునాది రాయివేయడం.

శంఖం: సముద్రపు గుల్మ; యుద్ధానికి ముందు సూచనగా ఊదే వాద్యం.

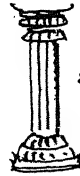
శకం: సుప్రసిద్ధుడైన రాజు పట్టాభిషేక వత్సరంతో లేక ఒక మహాపురుషుని (జన్మ సంవత్సరంతో) మొదలయ్యే కాల విశేషం. విక్రమార్క శకం, శాలివాహన శకం, క్రీస్తుశకం మొ.వి.



శతకోపం



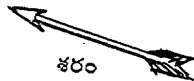
శంకరాభరణం



శంకువు



శంఖం



శరం



శలభం

శకపురుషుడు: శకసంవత్సరానికి మూలవ్యక్తి.

శకునం: మంచిచెడ్డలను సూచిస్తుందనే గుర్తు.

శతకోపం: భక్తుల తలపై ఉంచే విష్ణుపాదాల పాత్ర.

శతకోపంపెట్టు: మోసగించు.

శతపత్రం: తామరపువ్వు.

శతమానం: మంగళసూత్రం.

శతకం: నూరుపద్యాలూ ఏదో ఒక మకుటమూగలకావ్యం. భాస్కరశతకం, సుమతిశతకం మొ.వి.

శతాబ్దం: నూరేళ్ళకాలం.

శత్రువు: పగవాడు.

శపథం: ఒట్టు; ప్రతిజ్ఞ.

శబ్దకోశం: నిఘంటువు.

శబ్దశాస్త్రం: వ్యాకరణం.

శరణు: రక్షకం; నమస్కారం; శరణాగతి..

శరణుడు: శివభక్తుడు.

శరం: బాణం. శరాసనం: విల్లు.

శరత్తు: ఒక రుతువు (ఆశ్వయుజ-కార్తిక మాసాల కాలం).

శరీరం: ఒడలు, దేహం.

శలభం: మిడుత.

శశం: కుందేలు. శశధరుడు:
చంద్రుడు; శశి: చంద్రుడు;
కుందేలును ధరించినవాడు.
శశిధరుడు: శివుడు.

శాకం: ఆకుకూర, కాయ,
దుంప, పండు మొ. శాకా
హారం: కూరగాయల
పంటకం.

శాఖ: చెట్టుకొమ్మ; భాగం; తెగ.
శాతం: నూటికి ఇంత అన్న
లెక్క, %.

శాయి: మసీ, ink

శార్దూలం: పెద్దపులి.

శాల: పెద్దహాలు; ఇల్లు. గుర్రాల
సాలమొ.వి.

శాసనం: చట్టం; పరిపాలన; ఆజ్ఞ.
శాస్త్రీ: శిక్ష; ప్రతీకారం.

శాస్త్రం: ఆజ్ఞ; సరియైన ఆధారా
లతో రుజువుచేసే విజ్ఞాన
విభాగం. ఆర్థిక శాస్త్రం:
భౌతికశాస్త్రం మొ.వి.

శిఖరం: కొండ కొన, చెట్టుకొన.

శిథిలం: నడలినది;
పాడుపడినది.

శిబిరం: విడిది; గుడారం.



శశం



శిల



శాఖ



శిలాశాసనం

శార్దూలం



శిఖరం



శిథిలం



శునకం

శిరం, శిరసు: తల. శిరసావ
హించు: అంగీకరించు. శిరో
ధార్యం: తలదాల్చదగినది.

శిల: రాయి. శిలాజం: రాతిలో
పుట్టినది. శిలాజాలు: రాళ్ళు
గామారిన జంతువుల అవశే
షాలు, fossils

శిలాశాసనం: రాతి మీద చెక్కిన
రాజ శాసనం; శాశ్వతమై
నది. శిలాక్షరం: చెరగనిది,
స్థిరమైనది.

శిశిరం: చల్లనిది. శిశిర రుతువు:
(మాఘ ఫల్గుణ మాసాల
కాలం).

శిశువు: పసిపాప.

శిష్యుడు: విద్యార్థి.

శీఘ్రం: వేగం కలది. శీఘ్రంగా:
వెంటనే.

శీలం: స్వభావం; నడవడి; మంచి
నడవడి, మనుష్యుల మంచి
నడవడియే శీలం.

శుచి: పవిత్రం; శుభ్రత.

శుద్ధి: పరిశుభ్రత; పవిత్రత; సవ
రించడం; దోషాన్ని తొలగిం
చడం.

శునకం: కుక్క..



శుభం: మంచిని కలిగించేది;
సుందరమైనది; మంచిది.
శుభవార్త: మంచివార్త.

శుభ్రం: తెల్లటిది; ప్రకాశించేది;
స్వచ్ఛమైనది; శుచీశు
భ్రమూ.

శుశ్రూష: విధేయత; గౌరవం;
పెద్దలు చెప్పే దానిని శ్రద్ధగా
వినాలన్న కోరిక;
పెద్దలసేవ.

శుష్కం: ఎండినది; సన్నగిల్లి
నది; కాల్చినది, వాడిపోయి
నది; పనికిరానిది. శుష్కప్రి
యాలు శూన్యహస్తాలు.

శూలి: శూలం కలవాడు,
శివుడు.

శేషం: మిగిలినది.



శైలం



శుశ్రూష



శ్రవణం

శైలం: కొండ.

శోధించు: వెదకు; పరీక్షించు;
శుద్ధిచేయు.

శోభ: అందం; వెలుగు.

శౌరి: కృష్ణుడు; శూరుని సంతతి
వాడు.

శౌర్యం: పరాక్రమం; బలం.

శ్రమణుడు: బౌద్ధసన్యాసి.

శ్రవణం: చెవి; వినడం; చదువు,
విద్య. శ్రవణానందం: వీనుల
విందు; చెవులకు ఇంపుగా
ఉండేది.

శ్రేయస్కరం: నుఖాన్ని కలిగించేది.

శ్వాసం: ఊపిరి. శ్వాసకోశం:
ఊపిరితిత్తులు.

ష

షట్కాణం: ఆరు కోణాలు కలది.

షడ్బుజి: ఆరు భుజాలు కలది.

షరతు: నిబంధన.

షష్టి: అరవై పక్షిపూర్తి: అరవై సంవత్సరాలు నిండిన వ్యక్తులు చేసుకునే ఉత్సవం.



షడ్బుజి



షహారు



షైరు

షహారు: పట్టణం. షహర్ గస్తు: ఊరేగడం; సరిగస్తు, మొహరం పండగ సందర్భంగా పీర్లను ఊరేగించడం.

షికారు: వేట; విహారం. షికారి: వేటగాడు.

షైరు: విహారం.

షోకు: విలాసం; సింగారం; అలంకరణం.



షోక

స

సంకటం: బాధ; ఇరకాటం; ఇబ్బంది.

సంకటి: చిక్కగా కాచిన అంబలి; రాగి-జొన్నముద్ద.

సంకలనం: కూడిక.

సంకెల: కాళ్ళకు కట్టే గొలుసు; చెరసాల (<ప్రా. సంఖలా, సం. శృంఖలా).

సంకీర్తనం: దేవుని గుణాలను గానరూపంగా కీర్తించడం; పొగడడం. తాళ్ళపాక అన్న మయ్య సంకీర్తనాచార్యులు.

సంక్రాంతి: సూర్యుడు మకరరాశిలో ప్రవేశించే పండుగ, మకర సంక్రాంతి.

సంక్షిప్తం: తగ్గించినది; సంగ్రహం.

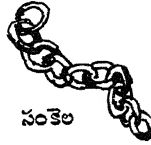
సంక్షోభం: తొట్రుపాటు; కల వరపాటు.

సంఖ్య: లెక్కించడం; అంకె; లెక్క.

సంఖ్యావాచకం: సంఖ్యను తెలిపేది.



వీరేశలింగం పంతులు



సంకెల



అన్నమయ్య



సంచి



సంగడం: చెలిమి; స్నేహితుడు.

సంగడికాడు: చెలికాడు.

సంగరం: యుద్ధం.

సంఘం: సమాజం.

సంఘసంస్కర్తలు: చెడు నడతలను మాన్పి, గుడ్డి నమ్మకాలను పోగొట్టి సమాజాన్ని బాగుచేయడానికి పాటుపడే వారు. వీరేశలింగం పంతులు గొప్ప సంఘసంస్కర్త.

సంచకరం: బయనా; అడ్వాన్సు (<ప్రా. సచ్చంకారి, సం. సత్యంకార-).

సంచి: గోనెసంచి; అసిమి. సంచి కట్టువైద్యుడు; పల్లెలలోని నాటువైద్యుడు. సంచిమొదలు: మూలధనం; పెట్టుబడి.

సంజ: సంధ్యాకాలం (<ప్రా. సంఝా, సం. సంధ్యా).

సంత: నిర్ణయించిన దినాలలో ఏర్పరిచే అంగళ్ళ వరుస.

సంతనం: ఆనందం (<ప్రా. సంతోస-, సంతోష-).

సందడి: సమ్మర్లం, జనుల గుంపు; అల్లరి.

సందు: ఎడం; ఇరుకు వీధి; నెపం.

సందేశం: ఆజ్ఞ: సలహా.
సందేహం: అనుమానం;
అపాయం.

సంఘి: ఒడంబడిక; కూడిక.
సంపెంగ: చంపకపుష్పం (< ప్రా.
చంపగ-, సం. చంపక-).

సంప్రదాయం: తరతరాలుగా
వస్తున్న ఆచారం.

సంప్రాప్తం: బాగా దొరికినది.

సంప్రక్షింపు: శుద్ధిచేయు.

సంబంధం: చుట్టరికం;
స్నేహం.

సంబరం: వేడుక; సంతోషం
(< సం. సంభ్రమ:).

సంబోధనం: పిలుపు. సంబో
ధించు: బాగాబోధించు;
హెచ్చరించు; పిలుచు.

సంభావన: సత్కారం; తలంపు;
ప్రేమ.

సంవాదం: చర్చ; పోలిక; సమా
చారం.

సంశయం: సందేహం.

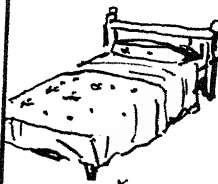
సంస్కరించు: చక్కబరచు.

సంస్కర్త: బాగుచేయు వ్యక్తి.

సంస్కారం: మంచిగుణాలు
కలిగి ఉండడం; మెరుగు
పెట్టడం.



సంపెంగ



సజ్జ



సంబోధన



సత్కారం

సంస్కృతి: మంచి సంస్కారం;
నాగరికత.

సకినం: మంచినో చెడ్డనో తెలిపే
గుర్తు (< సం. శకున-).

సకి, సకియ: స్నేహితుడు;
స్నేహితురాలు; చెలికత్తె
(< సం. సఖీ).

సగటు: సరాసరి.

సచివుడు: మంత్రి. సచివా
లయం: మంత్రుల కార్య
స్థానం.

సజ్జ, సెజ్జ: పరుపు, పానుపు
(< ప్రా. సజ్జా, సం. శయ్యా).

సడలు, సడిలు: శిథిలమగు;
వదలు; సన్నగిల్లు (< ప్రా.
సథిలో, సిథిలో, సం. శిథిల-
) సడలించు: విప్పు;
విడుచు. సడలింపు: సడలిం
చడం.

సడ్డ: శ్రద్ధ; ఆసక్తి (< ప్రా. సడ్డా,
సం. శద్ధా).

సడ్డ: ద్వేషం (< సం. స్పర్ధా).

సడ్డకుడు: తోడల్లుడు (< సం.
షడ్డక:).

సత్తరువు: సత్రం; ధర్మశాల;
అన్నదాన గృహం (< సం.
సత్రమ్).

సత్యాగ్రహం: నమ్మిన సత్యం
కోసం పట్టుదలతో పని
చేయడం. ఉప్పుసత్యాగ్రం.
సదమదం: నలగినది.

సదస్సు: సభ. సదస్సులు: సభా
సదులు.

సదుపాయం: సౌకర్యం.

సద్దు: చప్పుడు, ధ్వని (<ప్రా.
సద్దో, సం. శబ్దః).

సన్నాహం: ప్రయత్నం;
ఏర్పాటు.

సన్మానించు: గౌరవించు.

సవర్య: పూజ; సేవ; గౌరవం.

సప్తపది: పెళ్ళి సమయంలో
నూతన వధూవరులు కలిసి
ఏడడుగులు నడవడం.

సబబు: సరియైన కారణం.

సమంజసం: తగినది; సరియై
నది.

సమత: సమానత్వం; భేదభావం
లేకపోవడం.

సమర్థించు: బలపరుచు; రుజువు
చేయు.

సమర్పించు: గౌరవభావంతో
ఇచ్చు.

సమాచారం: వార్త.



ఉప్పుసత్యాగ్రహం



సమ్మెట



సన్మానించు



సరసి

సమాజం: మంచి కట్టుబాట్లు
గలమనుషుల గుంపు.

సమితి: గుంపు.

సమీక్ష: ఆలోచన; పరిశోధన.

సమైక్యం: కలసి మెలసి
ఉండడం.

సమ్మెట: పెద్దసుత్తి.

సస్మాట్టు: చక్రవర్తి.

సరళం: తిన్ననిది; వంకర
కానిది; సాధు స్వభావం. సర
ళాలు: గ, జ, డ, ద, బ- అనే
వర్ణాలు.

సరసం: నవ్వులాట; పరిహాస
వాక్యం.

సరసి, సరస్సు: కొలను,
మడుగు.

సరి: సమానం; సాటి; పోలిక. సరి
సంఖ్య: 2, 3, 4, 6, 8 మొ.వి.
(<ప్రా. సరి, సరిస, సం.
సదృశ-) సరిబేసులు: ఒక
పిల్లల ఆట.

సరిహద్దు: పొలిమేర.

సర్వజనీనం: జనులందరికీ
హితమైనది.

సర్వజ్ఞుడు: అన్ని తెలిసినవాడు.

సర్వథా: అన్ని విధాలా;
పూర్తిగా.

సర్వదా: విల్లప్పుడు; శాశ్వతంగా.

సర్వనామం: నామవాచకానికి మారుగా వాడే పదం.

సర్వభక్షకుడు: అన్నింటినీ తినేవాడు, అగ్ని.

సర్వమంగళం: ఏమీ లేనిది; శూన్యం.

సర్వమాన్యం: ఏవిధమైన పన్ను లేకుండా గౌరవం కోసం ఇచ్చిన భూమి లేక గ్రామం.

సర్వసిద్ధాంతం: అన్ని మతాల వారూ ఒప్పుకొన్న సిద్ధాంతం.

సర్వాక్షసిద్ధుడు: బుద్ధుడు.

సలాము: సమస్కారం (<ఉర్దూ. సలాం).

సవతి: తోడి పెండ్లాము (<ప్రా. సవత్తి, సం. సవత్తి) సవతి తల్లి: మారుతల్లి.

సవతు: సమానం; సామ్యం (<ప్రా. సవత్తో: తుల్యుడు; సం. సపత్నః: శత్రువు) సవ తువచ్చు: సాటియగు. సవ తుసేయు: పోల్చు.

సహకరించు: కలసి పనిచేయు; తోడ్పడు.



సాగరం



సర్వాక్ష సిద్ధుడు



సాస



సాయం



సారె

సహజీవనం: కలసిమెలసి ఒద్దికగా జీవించడం.

సాకు: మిష.

సాగరం: సముద్రం.

సాజం: సహజం.

సాతు: వర్తకుల బిడారు (<ప్రా. సత్తో, సం. సార్థ-).

సాధనం: ఉపాయం; పనిముట్టు.

సాధువు: మంచివాడు; యతి.

సాధ్యం: సాధించ వలసినది; నిరూపించవలసినది.

సాస: కత్తులు మొదలైనవి నూరే రాయి; గంధం తీసే రాయి (<ప్రా. సాణ-, సం. శాణ-).

సాని: సాహిణి, గుర్రపురొత్తు.

సాని: రాజుగారి భార్య; వేశ్య (<ప్రా. సామిణీ, సం. స్వామిణీ).

సాము: సగం.

సాము: వ్యాయామం, కసరత్తు.

సామెత: లోకోక్తి.

సాయం: తోడ్పాటు.

సారాంశం: ముఖ్యవిషయం.

సారె: పాచిక; గోరువంక (<ప్రా. సారిఆ, సం. శారికా).

సార్వభౌముడు: చక్రవర్తి. శ్రీ నాధుడు కవి సార్వభౌముడు.

సాల: ఇల్లు; నివాసం (<ప్రా. సాలా, సం. శాలా).

సాలియ: నేతవని; బట్టలు నేసే వ్యక్తి (<ప్రా. సాలి ఆ, సం. శాలికః).

సాహసం: తెగింపు; చొరవ.

సాహిణి: గుర్రపువాడు; గుర్రపు రౌతు; గుర్రాల సాలపై అధికారి (<ప్రా. సాహణీ, సం. సాధనీ: పైనికుడు).

సింగం: సింహం (<ప్రా. సింఘా, సం. సింహః).

సింగారం: అలంకరణ (<ప్రా. సింగార-, సం. శృంగార-).

సిక, సిగ: జాట్టు (<ప్రా. సిఖా, సం. శిఖా) సిగపట్టు: దెబ్బలాట.

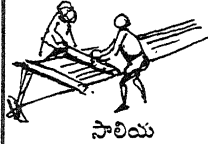
సిబ్బంది: కింది ఉద్యోగులు; సేవకులు.

సిరి: సంవద; శోభ; లక్ష్మీదేవి (<ప్రా. సిరీ, సం. శ్రీః).

సిలువ: ఏనుక్రిస్తును బంధించి హింసించిన కొర్రు.

సీమ: ప్రాంతం; సరిహద్దు; విదేశం.

సుంకం: పన్ను (<ప్రా. సుంకం, సం. శుల్క-).



సాలియ



సింగం



సుత్తి



సిక



సిలువ

సుంకరి: పన్నువసూలుచేసే వాడు.

సుకియ: వేయించిన తినుబండారం (<ప్రా. సుక్కి-: ఎండినది, సం. శుష్క-).

సుడి: గాలి గుండ్రంగా తిరగడం, సుడిగాలి; సుడిగుండం; వట్టువసుడి.

సుతారం: సుకుమారం.

సుత్తి: చిన్ననమ్మెట.

సుద్ది¹: సమాచారం; వార్త; మాట (<ప్రా. సుత్తి, సం. సూక్తి-) సుద్దులకత్తె: మాటకారి.

సుద్ది²: శుభ్రం సుద్దిచేయు: శుద్ధి పరుచు.

సుధాకరుడు: చంద్రుడు.

సున్న: లేనిది; అనుస్వారం (<ప్రా. సుణ్ణం, సం. శూన్య-) అరసున్న, నిండు సున్న.

సున్నం: తెల్లటి కారపు పదార్థం (<ప్రా. చుణ్ణం, సం. చూర్ణ-).

సుప్రభాతం: పవిత్ర మైన ఉదయం; దైవ సన్నిధిని తెల్ల వారు జామునజరిపే మేల్కొలుపు.

సుభాషితం: మంచిమాట.

సుభిక్షం: పాడిపంటలు దండిగా ఉండడం

సుమంగలి: ముత్తయిదవ.

సుమతి: మంచి బుద్ధిగలవాడు.

సురియ: చురకత్తి.

సులువు: సులభం.

సువర్ణం: బంగారు.

సువారం: వంట; వంట ఇల్లు (<ప్రా. సూవార-, సం. సూపకార-).

సువ్రతుడు: నియమనిష్ఠులుగల విద్యార్థి.

సుప్తి: అనారోగ్యం; సోమరి తనం.

సూక్ష్మం: చిన్నది; పలుచనిది; చతురత. సూక్ష్మగ్రాహి: తొందరగా గ్రహించేవాడు. సూక్ష్మదర్శి: చురుకైన చూపుగలవాడు.

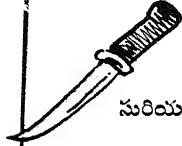
సూడిగం: స్త్రీల చేతి గాజు (<ప్రా. చూడగ-, చూడక).

సూడిద: కానుక.

సూడు¹: కాల్పు; అంటించు.

సూడు²: పగ; కసి; శత్రువు.

సూది: గుడ్డలుకుట్టే సాధనం (<సం. సూచీ).



సురియ



సుప్తి



సులయ



సూడిగం



సూది

సూనరి: చంపేవాడు; కసాయి వాడు (<ప్రా. సూణాఆర-, సం. సూనాకర-).

సూన్యతం: సత్యవచనం; మంచి మాట.

సూయాణం: శత్రుభయంకరమైన దండయాత్ర (<సం. సుయానమ్).

సూరి: పండితుడు; విద్వాంసుడు.

సృజించు: నిర్మించు; పుట్టించు.

సృష్టి: పుట్టుక; ఉత్పత్తి; ప్రకృతి.

సెలయేరు: కొండమీది నుంచీ పారేచిన్నది.

సెలవి: పెదవిమూల.

సెలవు: ఆటవిడుపు, ఖర్చు, పోవడానికి అనుమతి. సెల విచ్చు: ఆజ్ఞాపించు.

సేకరించు: కూడబెట్టు; సంగ్రహించు.

సేగి: కీడు; ఆపద; నష్టం.

సేద: బడలిక; ఆయాసం; మూర్చ (<ప్రా. సేద-, స్వేద-) సేదదేరు: బడలిక పోవు.

సేద్యం: వ్యవసాయం. సేద్య
కాడు: సేద్యం చేసేవాడు.
రైతు.

సేన: సైన్యం.

సేనం: చిన్నఉలి (<ప్రా. ఛేల
ణం, సం. ఛేదనమ్)..

సేమం: శుభం; క్షేమం; కుశలం
(<సం. క్షేమమ్).

సేవియ: గోదూమ పిండితో
సన్నగా తాలికలుచేసిపాలు,
పంచదార కలిపి చేసే భక్ష్య
విశేషం (<ప్రా. సేవియా,
సం. సేవికా).

సేసలు: అక్షతలు (<ప్రా. సేసా,
సం. శేష, శేషా: కట్టి విడిచి
నది, ముడిచి తీసినది).

సైమ: ఇష్టమగు; రుచించు;
ఓర్చుకొను.

సైగ: సన్న, జాడ.

సైతం: కూడ (<సం. సహి
తమ్).

సైదోడు: తోబుట్టువు.

సైరణ: ఓర్కి; సహనం. సైరిం
చు: సహించు; క్షమించు.

సాంటు: తప్పు.

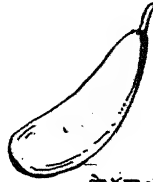
సాంపు: సమృద్ధి; సుఖం;
సాందర్యం; తీవి.



సేద్యం



సేనం



సాంకాయ



సాది

సాచ్చెం: నిర్మలం; శుద్ధం (<ప్రా.
సచ్చ-, సం. స్వచ్చ-).

సాట్ట: నొక్కు; వంకర.

సాడ్డు: కొరత; తప్పు.

సాత్తు: సామ్మ.

సాద: చితి.

సాన్నం: బంగారు; బంగారు
నాణెం (<ప్రా. సాణ్ణం, సం.
సువర్ణ-).

సాన్నారి: బంగారం పనిచేసే
వ్యక్తి (<ప్రా. సాన్నారి-, సం.
సువర్ణకారి-).

సాబగు: చక్కదనం.

సామ్ము: డబ్బు; నగ; హక్కు.

సామ్ములు: గోధనం (<సం.
స్వమ్: తనది, సామ్ము),
'సామ్మొకరిది సోకొకరిది'.

సారకాయ: ఆనబకాయ; ఆనగ
కాయ. సారకాయ కోతలు:
ప్రగల్భాలు.

సోది, సోదె: ఎరుక. సోదెకత్తె:
సోదెచెప్పేస్త్రీ.

సోదైం: ఆశ్చర్యం; వింత (<సం.
చోద్య-).

సోపనం: మెట్టు (<సం.
సోపాన-).

సోమరి: అలసుడు; మందబుద్ధి
(<ప్రా. సోమార-, సం. సుకు
మార).

సోయగం: చక్కదనం; విలాసం;
విధం.

సోరణం: గవాక్షం; కిటికీ (<ప్రా.
సోరాణ-, సం. సోరాయణ-
సూర్యునిమార్గం, సూర్యుని
వెలుగువచ్చే మార్గం),
సోరణ గండ్లు: గవాక్షాలు.

సోల: కొల పాత్ర, ధాన్యాన్ని
కొలిచే పరికరం (<ప్రా.
సోలన, సోలహ్: ఒక కొలత,
పదహారు, సం. షోడశ-).

సోలు: పరవశమగు; ఒరగు;
నశించు; ఓడిపోవు.

సోలుదారు: సైనికుడు, Soldier
సౌందర్యం: అందం.

సౌకర్యం: నేర్పు; అనుకూలం;
సదుపాయం.

సౌధం: మేడ; సుధ (సున్నం)
తో కట్టినది.

సౌభాగ్యం: అదృష్టం; వైభవం;
గొప్పసంపద.

సౌరకుటుంబం: సూర్యునితో
పాటుఇతర గ్రహాల గుంపు.

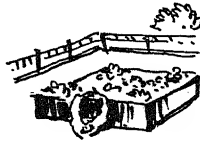
స్తవం: పాగడ్డ.



స్తూపం



సోరణం



సౌరకం



సోలుదారు

స్తూపం: బౌద్ధస్మృతిచిహ్నం.

స్త్రీధనం: తలిదండ్రులు, సోద
రులు మొ.వారి నుంచి స్త్రీకి
లభించిన సొత్తు.

స్తవతి: శిల్పి.

స్తాణువు: కదలనిది.

స్తాపించు: నిలుపు; ఏర్పరుచు.

స్థిరం: నిలుకడ; శాశ్వతం. స్థిర
పరుచు: నిశ్చయంచేయు.

స్పర్శ: పోటీ; అసూయ.

స్పూర్తి: ఆవేశం; ప్రోత్సాహం.

స్పృటకం: మసూచి; అమ్మవారి
జబ్బు.

స్మారకం: స్మృతిచిహ్నం.

స్వచ్ఛందం: స్వతంత్రమైనది;
కల్మషం లేనిది.

స్వయంవరం: కన్య స్వయంగా
వరుని ఎన్నుకొనడం.

స్వరాజ్యం: సొంత ప్రభుత్వం.

స్వాగతం: సుఖంగా వచ్చారా అని
అడగడం; కుశల ప్రశ్న.

స్వీకరించు: తీసుకొను; అంగీక
రించు.

స్వేచ్ఛ: తన ఇష్టప్రకారం
ఉండడం.

హ

హంగామా: హడావిడి.

హంగు: అనుకూల్యం;

ప్రయత్నం; వనరు.

హంతకుడు: చంపేవాడు;

హింసించేవాడు.

హంసపాదు: చేతిరాతలో వదలి

వేసిన భాగాన్ని మళ్ళీ చేర్చి

నందుకు సూచనగా హంస

పాదం వంటిగుర్తును

రాయడం.

హంసోదకం: ఎండకు సలసల

కాగి వెన్నెల చలువకు చల్ల

బడ్డనీరు.

హక్కు: స్వంతం.

హజారం, హజారం: కొలువు

కూటం; మొగసాల (<పార

సి. హజిరాన్: సభాసదులు,

హజర్: సభ్యులు).

హజ్జ్: పాదం, అడుగు (<కన్న

డం. హజ్జ్: పాదం, అడుగు).

హతం: మొండితనం; పట్టుదల;

దౌర్జన్యం.



హత్తి



హనుమ



హయం



హరికథ



హరిగ

హడపం: వక్కలాకుల సంవి.

హత్తం: చేయి (<ప్రా.హత్తం, సం.హత్త-).

హత్తి: ఏనుగు (<ప్రా.హత్తి, సం.హత్తిన్).

హత్తు: అంటుకొను; నాటు

కొను; ఉండు; చేరు;

కలియు; అనుకూలించు.

హత్తించు: హత్తుకొను.

హదను: సరియైన సమయం

(< కన్నడం. హదను,

పదను).

హద్దు: సరిహద్దు, మేర. హద్దు

పద్దులేదు. హద్దుమీరు:

అతిక్రమించు, మితిమీరు

(<పారసి. హద్: మేర, పాలి

మేర).

హనుమ: హనుమంతుడు

(<ప్రా.హణుమ-, సం.హను

మత్-).

హయం: గుర్రం.

హరికథ: నృత్యగానాలతో చెప్పే

కథ; విష్ణుకథ.

హరిగ: డాలు.

హరిగోలు: ఏరుదాటడానికి

వాడేచిన్నిపడవ.

హరిదళం: పసుపుపచ్చటి ధాతు

విశేషం (<ప్రా.హరిదాల-,

సం.హరితాల-).

హరివాణం: పళ్ళెరం, పాత్ర;
భోజనపాత్ర.

హరునం: సంతోషం (< ప్రా.
హరిన-, నం. హర్ష-).

హలం: నాగలి.

హళది, హళిది: హరిద్రావర్ణం;
పసుపురంగు (< ప్రా. హలిద్దీ,
నం. హరిద్రా).

హసనం: నవ్వు.

హకీము: యజమానుడు;
వైద్యుడు.

హజరు: రాజ సన్నిధిలో
ఉండడం (< పారసి. హజర్:
సన్నిధిలో ఉండడం. హజ
రుపట్టి: Attendance regi-
ster.

హని: కీడు.

హయి: సుఖం. సంతోషం.

హరతి: ఆరతి. (< ఆరతి నం. ఆ
రాత్రికమ్).

హలికుడు: రైతు.

హింస: చంపడం; పీడ; బాధ.

హితవు: ప్రయమైనది; యుక్తం;
మంచిది. (< నం. హిత-).

హిమం: మంచు.

హుందీ: దేవాలయాలలో
మొక్కుబడి డబ్బును వేసే
పాత్ర; డబ్బు ఇవ్వడానికి
ఇచ్చే ఆజ్ఞాపత్రిక.



హరివాణం



హలం



హసనం



హరతి



హిమం



హుందీ

హుజురు, హుజారు: సన్నిధి;
పాలకుల సమక్షం.

హుటాహుటి: వేగంతో కావించే
ప్రయాణం; అతివేగం.

హుమా, హుమాయి: గుర్రం;
వాహనం (< పారసి. హుమా:
నిరంతరం ఎగిరే పక్షి).

హురుముంజి: పారసీకదేశం
లోని ఒకరేవు పట్టణం,
ముత్యాలకు ప్రసిద్ధి.
< పారసి. హుర్ముజ్: పార
సీక జలసంధిలోని ఒకదీవి;
ఒక పట్టణం).

హుళక్కి: అబద్ధం; లేనిది
(< కన్నడం. హళక్కి).

హుషారు: జాగరూకత;
ఉత్సాహం; సంతోషం.
(< మరాఠీ. హుశారీ; పారసి.
హుశ్యార్, హోశ్యార్:
నేర్పు; జాగరూకత).

హుసివోపు: వ్యర్థమగు (< కన్న
డం: హుసి, పుసి: వ్యర్థం).

హూణుడు: విదేశీయుడు.

హృదయం: మనస్సు; ప్రేమ;
కోరిక. హృదయమిచ్చు:
మనసిచ్చు; రహస్యం
తెలుపు.

హృద్యం: అందమైనది;
ఉల్లాసం కలిగించేది; మనో
హరమైనది.

హెగ్గడి: రాజనన్నిధిలో ఉండే
ఉద్యోగి. హెగ్గడికత్తె: అంతః
పురదాసి, హెగ్గడికాడు: అం
తఃపుర రక్షకుడు (<కన్న
డం: హెగ్గడ: మంత్రి).

హెచ్చరిక: జాగరూకత. హెచ్చ
రించు: జాగ్రత్తను తెలుపు.

హేజీబు: మంత్రి, సలహాదారు;
ప్రతినిధి (<మరాఠీ. హేజీబు:
దూత, రాయబారి).

హేజుబారి: రాయబారి.

హేతువాదం: దేవుడు ఉన్నా
డన్న వాదాన్ని అంగీకరిం
చని అభిప్రాయం. హేతు
వాది: దేవుని ఉనికిని సందే
హించే వ్యక్తి.

హేమం: బంగారం. హేమించు:
బంగారంచేయు.

హేమాహేమీలు: గొప్పవారు;
ఒకరిని మించిన మరొకరు
(< కన్నడం: హెమ్మె:
ఆధిక్యం).

హేరాళం: ఎక్కువ; పెద్ద; అడ్డు
లేనిది (<కన్నడం: హేరాళ:
విస్తారం, ఆధిక్యం).



హాస్సు



హాయలు

హేళన: వెక్కిరించడం; వినో
దించడం.

హైరాను: ఎటూ తోచని స్థితి;
తొందర.

హొంత: నేర్పు. హొంతకాడు,
హొంతకారి: జెట్టి, వస్తాడు.
గట్టి మనస్సుకల వ్యక్తి
(< కన్నడం: హొంతకారి:
నేర్పరి, శూరుడు).

హొన్ను: బంగారం; బంగారు
నాణెం, వరహా (<కన్నడం:
హొన్ను: బంగారం. హొం
బట్టు: బంగారువన్నె గల
పట్టు. హొన్నంచు: బంగా
రునగిషీగలఅంచు. హొన్న
గరు: బంగారునగరం, రాజ
గృహం.

హొయలు: విలాసం; వేడుక
(< కన్నడం: హొయల్,
హొయిలు).

హొరంగు: సాగను; కాంతి
(< కన్నడం: హొరె:
ఉత్సాహం).

హొస: కొత్తది; చక్కనిది
(< కన్నడం: హొస:
కొత్తది).

హోదా: పదవి (< మరాఠీ.

హోదా: వాస్తవ స్థితి; మూలం).

హోమం: యజ్ఞం.

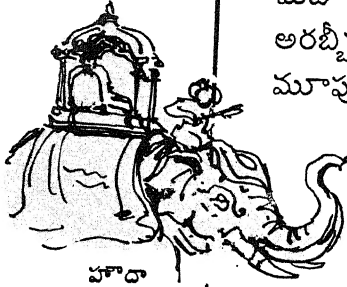
హోర¹: ప్రసిద్ధి.

హోర²: రాత్రీపగలు; గంట.

హోరాట, హోరాటం:

పోరాటం; వేగిరపాటు.

(< కన్నడం: హోరాట: యుద్ధం), హోరాహోరి: ఎడతెగక. హోరాహోరిగా పోట్లాడు.



హోదా

హోళిగలు: భక్త్య విశేషం,

బొబ్బిట్లు, ఒబ్బిట్లు.

(<కన్నడం: హోళిగ).

హౌదా: ఏనుగుమీది అంబారి

(<మరాఠీ. హౌదా: ఏనుగు

మీది గద్దె) పారసి.హౌజు;

అరబ్బీ. హవద: ఒంటె

మూపు.

అనుబంధం
కొలామానం-తులామానం

మెట్రిక్ కొలతలు

పాడవు

మెగా మీటరు	= 10,00,000 మీటర్లు
కిలోమీటరు	= 1,000 మీటర్లు
హెక్టామీటరు	= 100 మీటర్లు
డెకామీటరు	= 10 మీటర్లు
మీటరు	= 1 మీటరు (100 సెం.మీ.)
డెసిమీటరు	= 1/10 మీటరు (10 సెం.మీ.)
సెంటిమీటరు	= 1/100 మీటరు
మిల్లీమీటరు	= 1/1000 మీటరు
మైక్రాన్	= 1/10,00,000 మీటరు
1 కి.మీ	= 0.62137 మైలు
1 మీటరు	= 39.37 అంగుళాలు
1 సెం.మీ	= 0.3937 అంగుళాలు
2.54 సెం.మీ	= 1 అంగుళం
30.48 సెం.మీ	= 1 అడుగు
1.6 కి.మీ	= 1 మైలు

ఘనపరిమాణం

కిలోలీటరు = 1000 లీటర్లు = 1 ఘనమీటరు

లీటరు = 1 ఘనడెసీమీటరు

మిల్లీలీటరు = 1/1000 లీటరు

ఘనఅంగుళం = 16.3872 ఘన సెం. మీ.

ఘన అడుగు = 0.028317 ఘన. మీ.

బరువు

టన్నీ = 1000 కిలోగ్రాములు = 10,00,000 గ్రాములు

క్వింటల్ = 100 కిలోగ్రాములు = 1,00,000 గ్రాములు

కిలోగ్రాము = 1000 గ్రాములు

మిల్లీగ్రాము = 1/1000 గ్రాము

మైక్రోగ్రాము = 1/10,00,000 గ్రాము